

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Vietnamská diaspora. Zahraniční politika a nástroje
Vietnamu vůči své diaspoře**

Bc. Veronika Voříšková

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní vztahy

Studijní obor Mezinárodní vztahy – rozvojová studia

Diplomová práce

**Vietnamská diaspora. Zahraniční politika a nástroje
Vietnamu vůči své diaspoře**

Bc. Veronika Voříšková

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph. D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

.....

Poděkování:

Ráda bych tímto poděkovala doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za odborné vedení práce, cenné rady, vstřícnost při konzultacích a trpělivost při psaní této práce. Má poděkování patří též Manh Tung Nguyenovi, Phamm Huu Uyenovi, Mai Nguyenové a Thuy Nguyenové za spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

Obsah

1. Úvod	1
1.1 Metodologie	4
1.1.1 Výzkumné otázky	5
1.1.2 Sběr dat	5
2. Historie vietnamské diaspory ve světě	9
2.1 Vietnamci žijící mimo Vietnam před rokem 1975	10
2.2 Viet Kieu	11
2.3 Vietnamci v postkomunistických zemích	13
2.4 Od vzniku reforem „ <i>Doi Moi</i> “ – tzv. ekonomičtí Vietnamci	14
3. Politická geografie vietnamské diaspory	16
3.1 Vietnamská diaspora v Asii	17
3.2 Vietnamská diaspora v Austrálii	18
3.3 Vietnamská diaspora v Severní Americe	20
3.4 Vietnamská diaspora v Evropě	23
4. Analýza zahraniční politiky Vietnamu ve vztahu k existující diaspoře a potenciální další emigraci	27
4.1 Vývoj zahraniční politiky Vietnamu ve vztahu k diaspoře	28
4.2 Vytvoření atraktivního prostředí ve VSR	31
4.3 Ministerstvo zahraničních věcí VSR	33
4.4 Krajanská politika, sdružení a organizace	37
4.5 Pracovní agentury	40
4.6 Média	42
5. Vietnamská diaspora v České republice	44
5.1 Historie diaspory v ČR	44
5.2 Vietnamská diaspora dnes	47
5.3 Ministerstvo zahraničních věcí VSR	49
5.4 Vietnamská sdružení a spolky v ČR	50
5.5 Vietnamská národnostní menšina v ČR	53
5.6 Pohled na pracovní agentury v ČR	54
5.7 Vietnamská média v ČR	55
Závěr	57
Seznam použité literatury	62
Resumé:	69
Přílohy	71

1. Úvod

Každý suverénní stát v dnešním globálním světě disponuje určitou zahraniční politikou, jejímž prostřednictvím reaguje na mezinárodní prostředí. Jinak řečeno zahraniční politika představuje postoj státu vůči vnějšímu okolí s ohledem na jeho národní zájem. K tvorbě takového postoje, respektive zahraniční politiky se používá velké množství zahraničně-politických nástrojů. Mezi ně patří například diplomacie, rozvojová pomoc, bilaterální či multilaterální dohody, nebo také válka a vyhlášení sankcí. Pod většinou nástrojů si téměř každý dokáže alespoň v tom nejobecnějším směru představit, co daný nástroj znamená a jak ho lze identifikovat v praxi. Zároveň mnoho z nich dnes státy hojně využívají ve svých zahraničních politikách. Tato diplomová práce se zaměří na jeden specifický nástroj zahraniční politiky, který se na první pohled nemusí zdát jako nástroj, skrze který se země snaží dosáhnout svých zahraničněpolitických cílů – diasporou.

Dnes se o diasporách mluví v akademickém prostředí velmi často, dalo by se říci, že výzkum diaspor se stává novodobým fenoménem. Není se čemu divit, jelikož dnes žijeme v globalizovaném světě a možnost pohybu lidí, informací a kapitálu se ocitá na úrovni jako nikdy předtím. I když studium a výzkum diaspor se velice rychle rozvíjí, v běžném životě se s tímto slovem zřídka kdy, spíš vůbec, nesetkáme. Co si teda pod tímto pojmem představit? Původ slova diaspora sahá až do antického Řecka a jedná se o složeninu slov *dia*, což znamená „přes“ a *spiro*, což ve volném překladu znamená „rozházet“. První, kdo začali operovat s pojmem diaspora v jeho klasickém znění, byli Židé, když byl v roce 586 př. n. l. zničen Jeruzalém a lidé byli vyhnáni pryč. Velkou charakteristikou této diaspory byla velká vazba na domovinu, do které se již nemohli nikdy navrátit. Svůj domov našli až o mnoho let později, když v roce 1948 vznikl stát Izrael (Cohen 2008: 3). V sociálních vědách se o diaspoře v jejím novodobějším znění začalo hovořit v druhé polovině 20. století, konkrétně na přelomu 80. a 90. let¹, kdy W.

---

¹ V polovině 90. let byl výzkum diaspory ovlivněn sociálním konstruktivismem. Badatelé se snažili diasporu rozdělit do dvou bloků – domovina a náboženská příslušnost (Cohen 2008: 2).

Safran (1991) ve svém díle *Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return* dává fenoménu diaspora nový rozměr. Podle něj by diaspora měla být označením pro mnoho kategorií a národů. Studium diaspor se zabývalo a zabývá mnoho autorů jako například již zmíněný R. Cohen (2008), W. Safran (1991), G. Sheffer (2006) aj.

Základním společným a typickým rysem je, že diaspora představuje skupinu či komunitu lidí žijících mimo svoji domovinu (*homeland*). Tito lidé žijí v jiné zemi, které se odborně říká hostitelská země (*host country*), ale navzdory tomu udržují stále aktivní vztah ke své domovině (IdEAnd.). Klípka (2011: 209) ve svém textu *Diaspora a rozvoj* upozorňuje na G. Scheffera, jako autora, jehož definice je platná dodnes. Podle Scheffera se diaspora vyznačuje dvěma základními kritérii, a to udržováním stálých vazeb s vlastí a odlišnou kolektivní identitou. „Členové diaspory v dané zemi mohou hrát „překlenovací“ roli při propojování svých domovských zemí se zahraničními odbornými znalostmi, financemi a kontakty“ (Goldin – Pitt a kol. 2018: 61). Zajímavý pohled na výzkum diaspory a její definici má ekonomka Sonia Plaza (2019), poněvadž podle ní dodnes nikdo neví, co diaspora je. Tvrdí, že existuje 271 interpretací diaspory, jelikož každá země si pod tímto pojmem představuje něco jiného.

Jak již bylo výše zmíněno, výzkum diaspory je poměrně nejednoznačný. Totéž platí i v souvislosti s typologií diaspor. Mimo to, že rozlišujeme klasickou a moderní diasporu, lze ji dále klasifikovat. Například Cohen definoval pět různých kategorií (obětní, pracovní, obchodní, imperiální a kulturní diaspora), do kterých pak přiřazoval jednotlivé diaspory² (Cohen 2008: 18; Ben-Moshe – Pyke 2012: 13). Dále například IOM (2019a) rozlišuje dvě generace diaspory, přičemž do první se řadí lidé, kteří odešli ať nuceně či dobrovolně z rodné země z nějakého určitého důvodu (viz níže). Druhou generaci tvoří potomci generace první, tedy ti, kteří se již v hostitelské zemi narodili.

A jaký profit z toho vychází pro zemi původu neboli domovinu (*homeland*), když ze země odchází část obyvatelstva a *de facto* i potencionální pracovní síla?

---

² Každá diaspora je unikát neboli jediná svého druhu. Nelze je mezi sebou ztotožňovat či komparovat. Výzkum diaspory je možný pouze skrze případovou studii.

Na tuto otázku není těžké odpovědět, protože dnes žijeme v globalizovaném světě, ve kterém migrace představuje každodenní jev. Právě globalizace či také integrace a s nimi spojený rychlejší a snadnější přenos informací a komodit vede mnoho lidí k migraci. Jednoznačně se jedná o velice významné politické téma, které se kvůli globalizaci stává naprostým fenoménem. V mezinárodním prostředí existují země³, které diasporu podporují a motivují své obyvatelstvo k vycestování do zahraničí, ať už za lepšími pracovními příležitostmi či kvůli studiu. Dokonce se najdou i země, které dnes vytvářejí umělé diasporu⁴. Takovým příkladem je jedna z největších diaspor ve světě – indická diaspora. Na druhou stranu existují diasporu, které mají dlouhé tradice a vyvíjely se na základě historického kontextu. Zde bych měla jednoznačně zmínit židovskou diasporu, která je považována za nejstarší na světě. Dalším takovým příkladem je vietnamská diaspora. Tudíž jednoznačnou odpovědí na výše zmíněnou otázku je, že migrace může státům vyřešit jejich dosavadní problémy jako například nezaměstnanost či chudobu a dále může přispět k větší integraci a navázání nových vazeb v mezinárodním prostředí. Tato diplomová práce se zaměří na vietnamskou diasporu.

Vietnam, oficiálním názvem Vietnamská socialistická republika, se nachází v jihovýchodní Asii. Země má okolo 97 milionů obyvatel, což z ní dělá 15. populačně největší stát. Kromě 97 milionů Vietnamců žijících ve Vietnamu, žije ještě zhruba 2, 7 milionu Vietnamců v zahraničí (UNDESA 2019)⁵. Tito Vietnamci jsou označováni za tzv. *Việt Kiều* (dále jen Viet Kieu), což v překladu znamená zahraniční Vietnamci (Freidingerová 2014: 27). Toto označení vzniklo ve Vietnamu a používají ho především Vietnamci žijící v mateřské zemi, k rozlišení se od těch žijících v cizině. Dále se tento termín používá v mnoha odborných textech hovořících o vietnamské diaspoře.

Vietnam se dnes řadí ke skupině rozvojových zemí, u kterých lze pozorovat rapidní hospodářský růst. Stejně jako většina zemí v regionu i ve světě čelil

---

³ V mnoha případech se jedná o spíše ekonomicky méně rozvinuté země.

⁴ Takovým příkladem může být například indická či ruská diaspora.

⁵ Podle vietnamského zástupce Rady pro národnostní menšiny v ČR (viz níže) žije v zahraničí okolo 4 milionů Vietnamců (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020).

Vietnam asijské finanční krizi v roce 1997 i globální hospodářské krizi z roku 2008. I přes tyto výzvy se země dokázala velmi rychle industrializovat a modernizovat, což mělo za důsledek zlepšení životní úrovně a vznik střední třídy (MOFA Vietnam 2012: 9). Není tedy divu, že se řadí i do skupiny tzv. asijských tygrů. Nutno ale podotknout, že i přes dynamický hospodářský růst a vznik střední třídy lze v zemi pozorovat diametrální sociální rozdíly. Zhruba 75% populace se řadí do skupiny *low-skilled* neboli málo kvalifikované pracovní síly, která žije převážně ve venkovních oblastech a jejich platové ohodnocení je dosti nízké (MOFA Vietnam 2012: 9). Právě tato velká disparita je hybnou silou migrace Vietnamců do zahraničí. Nicméně vietnamská diaspora má poměrně dlouhou tradici, s nejvýznamnějším obdobím na přelomu 80. a 90. let minulého století. Vietnamci odcházeli a odcházejí ze země z mnoha důvodů jako například politické nepokoje, konfrontace, přírodní katastrofy, ekonomická nestabilita či v posledních několika desítkách let hledání studijních a pracovních příležitostí v zahraničí.

1.1 Metodologie

Dosavadním výzkumem vietnamské diaspory se zabývali především sociologové a antropologové. Mnoho z nich se zaměřuje například na začlenění Vietnamců do společnosti, na rozdíl mezi generacemi, na vývoj diaspory či na kriminální sítě. Závažný problém při výzkumu diaspor představuje nepřesnost dat. Tento statistický problém může při výzkumu způsobit mnoho nesrovnalostí a nejasných výsledků, protože dnes neexistuje žádná databáze, která by udávala čísla o jednotlivých diasporách ve světě (MOFA Vietnam 2012: 11). Na druhou stranu mne napadá otázka, jak by se taková databáze dala vytvořit? Jak rozlišit „ekonomického migranta“ od „člena diaspory“ a po jak dlouhé době se z ekonomického migranta stane člen diaspory. Jak již bylo výše řečeno, existuje mnoho interpretací definice diaspory, proto považuji v nejbližší budoucnosti vytvoření jednotné databáze za méně pravděpodobné. Další mezerou v dosavadním výzkumu a velkou neznámou zůstává vztah mezi diasporou a domovinou, přičemž pod slovem domovina mám na mysli Vietnamskou

socialistickou republiku. Tím vzniká i další otázka, a to zda vláda diasporu využívá jako zahraničně-politický nástroj, potažmo jak a v jaké míře.

1.1.1 Výzkumné otázky

Cílem této práce je zjistit, zda Vietnamská socialistická republika (dále jen VSR) ve své zahraniční politice počítá s rolí vietnamské diaspory. Pokud ano, tak v jaké míře s ní počítá a jak s diasporou pracuje. Konkrétní otázky, u nichž budu hledat odpovědi, jsou:

- Jak pracují zahraničně-politické dokumenty a instituce s vietnamskou diasporou?
- Najdeme slovo „diaspora“ nebo termín odpovídající obsahově tomuto pojmu v zahraničně-politických dokumentech Vietnamu?
- Jaké nástroje a strategie používá vietnamská vláda v komunikaci s Vietnamci žijícími v zahraničí?

Abych mohla prozkoumat vztah vlády a diaspory blíže, využiji případovou studii České republiky. V ČR žije okolo 62 000 Vietnamců a historii jejich pobytu lze datovat od roku 1980 (MV ČR 2019; UNDESA 2019). Vzhledem k délce pobytu a množství lidí, poskytuje český případ mimořádně vhodný materiál pro průzkum otázky vztahu domoviny a krajanů.

1.1.2 Sběr dat

Celá práce bude strukturována jako interpretativní kvalitativní policy analýza. Pro zpracování studie budu používat smíšené metody jako rozhovory (se zástupci vietnamské diaspory, s představiteli vietnamské ambasády), a analýzu zahraničně-politických a jiných dokumentů, webů a statistik.

Jak jsem již výše nastínila, velkým problémem při výzkumu diaspor je nejednoznačnost dat. Nedohledala jsem žádné statistiky, které by sumarizovaly velikost vietnamské diaspory ve světě. Proto jsem nucena pracovat s daty, která kvantifikují vietnamské imigranty ve světě. Pro jednotnost dat jsem použila databázi UNDESA (2019) o migraci na základě místa pobytu a původu. Z této databáze jsem vygenerovala data týkající se vietnamské migrace a vytvořila vlastní přehlednou tabulku (viz příloha č. 1). Při rešerši dat jsem zjistila, že každá

země či organizace poskytující statistiky o migraci, má jiná kritéria pro definování migranta. Z toho vyplývá, že data k jednotlivým zemím nemusejí být vždy srovnatelná. Nicméně s ohledem na to, že momentálně není dostupná jiná databáze, která by byla schopna podchytit data o migraci lépe, využiji databázi OSN. Lze též předpokládat, že i když je individuální definice „migranta“ jiná v různých zemích, nebudou tyto rozdíly tak obrovské, aby finální číslo v databázi poskytovalo zcela mylný údaj, resp. nesrovnatelný údaj.

Součástí této diplomové práce je jednopřípadová studie zabývající se vietnamskou diasporou v České republice. Pro relevantnost výzkumu vietnamské diaspory v ČR jako zahraničně-politického nástroje Vietnamu jsem se snažila zkontaktovat některé zástupce vietnamské komunity v Čechách a provést s nimi rozhovor k danému tématu. Cílem bylo, získat „informace tzv. z první ruky“, abych v závěru mohla potvrdit či vyvrátit nastudované teorie a úvahy o vztahu mezi vietnamskou vládou a Vietnamci žijícími v zahraničí. Celkem jsem zkontaktovala 15 Vietnamců a 3 sdružení. Při obhajobě své diplomové práce mohu poskytnout seznam dotázaných respondentů, ale v práci zachovám anonymitu většiny dotázaných respondentů, poněvadž nechci ohrozit a narušit jejich soukromí a bezpečnost. Sami respondenti v naprosté většině žádali o anonymitu a i přes příslib dodržení anonymity nakonec mnozí z nich nebyli ochotni příliš hovořit. Tito lidé obvykle udávali, že mají obavy z politických a byrokratických dopadů na sebe i na rodinu, kdy by vietnamská ambasáda mohla jejich vyjádření vnímat jako nepřátelský projev vůči Vietnamu. Z 15 dotázaných se uskutečnily celkem 4 rozhovory. Skromný počet uskutečněných rozhovorů vypovídá o mnohém. Často při prvním oslovení nebyl problém, ale mnoho z nich si vyžádalo vzorové otázky, na které mi vzápětí odpověděli, že na dané téma nemají co říci, že se k němu nechtějí vyjadřovat veřejně či vůbec neodpověděli. To na mne udělalo dojem, že respondenti bojují s evidentním strachem a nedůvěrou a své názory schovávají za značnou neznalost.

Práce bude strukturována do několika hlavních kapitol, které budou dále rozčleněny do podkapitol, které se zaměří na detailnější problematiku daného tématu. První kapitola poskytuje metodologický základ práce. Jsou v ní jasně a

přehledně představeny výzkumné otázky a zároveň pojednává o problematice sběru dat. Druhá kapitola bude pojednávat o historii vietnamské diaspory. Nejdříve představím hlavní historické mezníky, které přispěly ke vzniku vietnamské diaspory. Následně se v každé podkapitole zaměřím na určitou vlnu vietnamské migrace do světa. Znalost historického kontextu hodnotím v tomto výzkumu za velmi opodstatněnou, jelikož nelze zkoumat jev bez znalosti jeho původu a základních informací, které jsou o něm známy a mohou pomoci k relevantním závěrům. Vietnamská diaspora se dnes vyskytuje téměř po celém světě. K podrobnějšímu zmapování vietnamské diaspory poslouží třetí kapitola. Nicméně hlavním cílem této práce není detailní geopolitické zmapování Vietnamců žijících v zahraničí, tudíž se zaměřím na nejvýznamnější regiony a země, kde se vyskytuje něčím specifická⁶ vietnamská diaspora. V této kapitole budou zmíněny regiony jihovýchodní Asie, Austrálie, Severní Amerika a Evropa.

Hlavní část bude tvořena následujícími dvěma kapitolami. Nejdříve ve čtvrté kapitole provedu podrobnou analýzu zahraniční politiky Vietnamu vůči své existující diaspoře a případné další migraci. V této kapitole bych měla dojít k závěru, zda je vietnamská diaspora využívána jako zahraničně-politický nástroj Vietnamu a pokud ano, tak jaký je její cíl. Dále analyzuji, zda diaspora je ukotvena v zahraničně-politických dokumentech, případně zda existují nějaké vládní instituce či organizace, které by se vietnamskou diasporou zabývaly. Jednotlivé podkapitoly by zároveň měly odhalit hlavní zahraničně-politické nástroje, které vietnamská vláda používá vůči své diaspoře. V páté a zároveň poslední části práce provedu jednopřípadovou studii České republiky, kde budu zkoumat vietnamskou diasporu v ČR a její vztah k Vietnamu. Tato kapitola bude strukturována podobně jako kapitola č. 4, aby demonstrovala teorii v praxi. Zároveň pro větší relevantnost výzkumu budou v této kapitole zapracovány rozhovory se zástupkyní vietnamské ambasády a představiteli vietnamské komunity v ČR. V závěrečné kapitole bude kriticky zhodnocen dosavadní výzkum a budou zde jasně a výstižně zodpovězeny hlavní výzkumné otázky

---

⁶ Velikostí, tradicí, vlivem, atd.

z první kapitoly. Závěrem bude posouzeno, do jaké míry se teorie a úvahy setkávají s realitou.

2. Historie vietnamské diaspory ve světě

Tato kapitola bude pojednávat o tom, kdy a jak vietnamská diaspora vznikla, jelikož se jedná o celkem dlouhou tradici, která se datuje již do poloviny 19. století. Vietnamci dnes tvoří jednu z největších diaspor ve světě. Vývoj této diaspory ovlivňovalo a ovlivňuje mnoho faktorů, z nichž nejdůležitější byly a jsou faktory politické a ekonomické. Již z názvu vyplývá, že jelikož se budu zabývat historií vietnamské diaspory, bude tato kapitola strukturována dle časové přímky. V každé následující podkapitole se zaměřím na jednu vlnu, která má svá vlastní specifika, jako například důvod emigrace ze země, jaká byla cílová destinace migrujících atd.

Velmi historicky důležité období bylo v době francouzského kolonialismu v polovině 19. století. Francouzský kolonialismus začal někdy v 17. století a v 19. století se řadil k jednomu z nejrozsáhlejších ve světě. Koncem 19. století francouzská expanze zamířila i do Asie, kde si dobyla území dnešního Vietnamu, Laosu a Kambodži a tuto oblast spojila pod federací pojmenovanou Francouzská Indočína. Dalším agresorem se stalo Japonsko, které v období druhé světové války Vietnam okupovalo. Již během druhé světové války se ve Vietnamu formovala skupina povstalců, kteří byli proti francouzskému kolonialismu. Nenávist se vyostřila do války mezi lety 1946–1954. Konflikt známý jako indočínská válka skončil bitvou u Dien Bien Phu, kde byli Francouzi poraženi. Závěrečným dokumentem tohoto střetu se staly tzv. Ženevské protokoly podepsané v témže roce a na základě nich byla země rozdělena na dvě části – severní komunistický Vietnam a jižní republikánský Vietnam (Ben-Moshe – Pyke 2012: 17).

S tímto uspořádáním se ale severní Vietnam neztotožnil a měl ambice ovládnout i jižní část. Konfrontace mezi jižním a severním Vietnamem začala v roce 1954 a trvala téměř dvacet let. Ve stejné době se ve světě odehrávala studená válka, která byla vedena zástupnými konflikty (*proxy wars*) a tato vietnamská konfrontace, též známá jako II. indočínská válka je považována za jeden z nich. Severní Vietnam byl podporován východním blokem především Čínou a SSSR a jižní Vietnam podporoval západní blok, kde prioritní roli

schrávalo USA. Konfrontace skončila v roce 1975 dobytím Saigonu⁷ a sjednocením jižního a severního Vietnamu pod vládou severu s hlavním městem v Hanoji. Třicet let válčení mělo na vietnamskou ekonomiku velký dopad, protože tamější ekonomická situace se hroutila. To vedlo vietnamskou vládu k nastartování své ekonomiky a uskutečnění mnoha reforem. Na základě toho byl přijat plán centrálně řízené ekonomiky, tak jako v mnoha komunistických zemích.

Jedním z největších ekonomických milníků ve vietnamské historii byl rok 1986. V tomto roce odstartovaly ekonomické reformy, též známé pod názvem „*đổi mới*“ (renovace, dále jen *Doi Moi*). Díky těmto reformám se ekonomika začala liberalizovat, trh se začal otvírat a ekonomika začala postupně vzrůstat (Ben-Moshe – Pyke 2012: 18). To mělo za důsledek vznik poslední vlny odchodu Vietnamců do zahraničí, který byl motivován finanční situací v zemi. Jednoduše řečeno, v této době odstartoval *boom* ekonomické migrace, který v dnešní době patří k hlavnímu důvodu odchodu.

2.1 Vietnamci žijící mimo Vietnam před rokem 1975

První zmínky o existenci Vietnamu sahají již do starověku. Nicméně po dlouhou dobu byly vietnamské dynastie pod nadvládou čínského impéria, a to zhruba až do počátku 10. století našeho letopočtu, kdy vzniklo nezávislé vietnamské císařství. Téma této práce ale není o migraci, nýbrž o diaspoře, která se začala postupně vyvíjet již v 19., ale především ve 20. století, takže o historii migrace před tímto obdobím se v práci nebudu zmiňovat.

Lze říci, že vietnamská migrace začala právě v období francouzského kolonialismu. V té době se jednalo spíše o kontinentální migraci. Velmi často se Vietnamci přemisťovali do zemí, které spolu s Vietnamem tvořili Indočínskou federaci až do roku 1954. Jednalo se o dnešní území Kambodži a Laosu. Hlavním důvodem, proč se Vietnamci stěhovali do těchto míst, byl především obchod. (Ben-Moshe – Pyke 2012: 19). Nožina a Kraus (2012: 25) ve své knize *Bosové, vojáci a zrnka rýže* tvrdí, že dalším důvodem k odchodu do těchto zemí, bylo

---

⁷ O rok později přejmenováno na Ho Či Minovo město.

dosazování Vietnanců na nižší administrativní posty tamější francouzské koloniální správy.

I když se jednalo především o kontinentální migraci, nesmím opomenout fakt, že zde započala i migrace transkontinentální. Ta vznikla také v důsledku kolonialismu. Podle Freidingerové (2014: 59) se během kolonialismu dostalo do Evropy, konkrétně do Francie, cca 4 000 Vietnanců. Tito lidé patřili do vyšší třídy a do Evropy odcházeli za prací či studiem, ke kterému museli být vybráni. V této době byl svobodný pohyb napříč kontinenty nemožný. Francouzská koloniální nadvláda pak za stejným účelem přemístila část vybrané vietnamské elity i do Quebecu, čímž byl vytvořen základ pro vznik vietnamské diaspory v Kanadě.

Jak jsem již výše nastínila, francouzský koloniální sen se zhroutil po druhé světové válce, kdy vietnamský komunistický vůdce Ho Či Min vyhlásil v roce 1945 nezávislost. Tento převrat s sebou přinesl i pronásledování feudálních rodin komunisty. Proto se mnoho Vietnanců z vyšších vrstev snažilo uniknout do Francie (Verzichová 2016). Odchod do zahraničí nebyl v té době jednoduchý vzhledem k technologické situaci a později i té politické. Proto transkontinentální migrace Vietnanců byla umožněna pouze těm, kteří na to měli finance, postavení a kontakty.

2.2 Viet Kieu⁸

V důsledku sjednocení Vietnamu byly zavedeny velmi konzervativní politiky, kvůli kterým bylo pronásledováno mnoho jihovietnamských politiků, byznysmenů a mnoho dalších, kteří byli na straně USA a bojovali proti severu. To mělo za důsledek, že lidé začali ze země utíkat. Uprchlíká vlna začala na jaře 1975, kdy americké letectvo evakuovalo část Vietnanců do USA (Pham 2010: 10). Tato skupina byla dle Freidingerové (2014: 61) “značně heterogenní a skládala se převážně z lidí z velmi dobře situovaných vrstev, kteří měli dobré vzdělání a byli znalí angličtiny nebo francouzštiny a západní kultury“. Jednoduše

---

⁸ Již dříve jsem zmínila, že Vietnanci žijící v zahraničí bývají velmi často přezdívaní Viet Kieu (Freidingerová 2014: 27). Tato přezdívka vznikla ve Vietnamu a je používána dodnes. Nutno podotknout, že Vietnanci žijící v zahraničí tento výraz pro sebeurčení nepoužívají (Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020).

řečeno, jednalo se o jihovietnamskou elitu, která byla hlavním cílem pronásledování. Její evakuace musela proběhnout co nejrychleji, takže ve většině případů tito lidé opouštěli zemi s prázdnou a v hostitelské zemi začínali od nuly. Jednalo se zhruba o 13 000 uprchlíků.

Největší vlna započala až téměř po třech letech od sjednocení země. V říjnu 1978 začala nejrozsáhlejší uprchlická vlna v dějinách Vietnamu. Ne náhodou se tato vlna, potažmo uprchlíci této vlny přezdívají „*Boat people*“. Lidé se snažili uprchnout ze země, všemi možnými způsoby, přičemž tento se stal „nejpopulárnějším“. Nejpopulárnějším se stal v uvozovkách proto, že se jednalo o nejsilnější migrační vlnu, která byla do jisté míry úspěšná, ale na druhou stranu při útěku ze země na moři a později i v uprchlických táborech umřelo mnoho lidí. Podle odhadů zahynula na moři polovina lidí prchajících před tamějším režimem. Nejčastěji se jednalo o utonutí, jelikož lodě nebyly na takové plavby a především na takové kapacity stavěné. Dále vyčerpání, protože lidé se plavili dny, týdny či dokonce měsíce a v poslední řadě přepadení piráty, kteří nemilosrdně zabíjeli muže a znásilňovali ženy i děti. Podle statistiky UNHCR (2000: 98) se do míst prvního azylu⁹ dostalo během let 1975 až 1995 839 228 jihovietnamských uprchlíků¹⁰.

O vietnamskou uprchlickou krizi se začalo zajímat mezinárodní společenství, které se rozhodlo situaci řešit. UNHCR začal jednat s vietnamskou vládou. Výsledkem jednání bylo vytvoření tzv. Programu řízeného odchodu (*Orderly Departure Program*), který obě strany podepsaly v roce 1979 (UNHCR 2000: 79). Na základě programu bylo sjednáno, že vietnamská vláda umožní bezproblémový odchod ze země těm Vietnamcům, kteří k tomu měli patřičné důvody. Nejtypičtějším důvodem byl odchod za rodinou. UNHCR sehrával

---

⁹ Hlavními cílovými destinacemi byly země především v jihovýchodní Asii jako například Thajsko, Malajsie, Indonésie, Filipíny, ale také více na východ např. Macao, Hongkong či Japonsko (viz příloha 2, 3). V uprchlických táborech lidé čelili především zdravotním problémům, poněvadž tábory byly přeplněné a hygienické podmínky na špatné úrovni. Dále také bezpečnostním problémům, jelikož strach, panika a vyčerpání kapacit zvyšovalo v táborech kriminalitu. (Freidingerová 2014: 61–62).

¹⁰ Celkové číslo je dle UNHCR větší, protože v něm jsou zahrnuti i uprchlíci z Laosu a Kambodži.

především koordinační roli, aby vše probíhalo hladce a bez závažných komplikací. Jedním z hlavních úkolů bylo například opatření víz pro migranty (UNHCR 2000: 86).

2.3 Vietnamci v postkomunistických zemích

Opakem uprchlické vlny migrace na Západ byla komunistická ekonomická migrace na Východ. Severní Vietnam s hlavním městem Hanoj byl komunistický. Ústřední roli v zemi sehrávala VCP (*Vietnamese Communist Party*). V této době začal první pohyb Vietnamců do východního bloku. Nejčastěji Vietnamci odcházeli do zemí východního bloku za studijními pobyty (Nožina – Kraus 2012: 51; Freidingerová 2014: 65).

Po sjednocení Vietnamu v roce 1975 odstartovala uprchlická migrace, o které jsem hovořila v předešlé podkapitole. Ta ale nebyla jedinou vlnou migrace, která v tomto roce odstartovala. Na straně druhé, té severní započala tzv. pracovní migrace. Nejednalo se o ekonomickou migraci, jak ji známe dnes, nýbrž o pracovní migraci, která byla iniciována a řízena vládou. Vietnam po dlouhém a únavném válčení zaznamenával hluboké hospodářské problémy, které bylo potřeba řešit. Na základě toho začaly vznikat první mezivládní dohody o vysílání vietnamských dělníků do zemí v rámci RVHP (Rada vzájemné hospodářské pomoci), přičemž nejvíce se jich podepsalo v 80. letech. Mezi země, které po roce 1975 přijaly vietnamské pracovní migranty, patřily SSSR, ČSSR, NDR, Polsko, Bulharsko. Jednotlivé kontrakty mezi zeměmi a Vietnamem se nijak výrazně nelišily.

Pracovní kontrakty se sjednávaly na dobu určitou a měly přesně dané pravidla¹¹, na které dohlížely obě strany. Vietnamci, kteří byli posíláni do Evropy, se pohybovaly ve věku od 17 do 25 let. V první řadě absolvovali zhruba tříměsíční jazykový kurz, školení atd. Vláda rozhodovala o tom, kdo vycestuje ze země, na základě prospěchu a dobrého chování. Dále rozhodovala v jaké zemi a

---

¹¹ Před reformami *Doi Moi* se pracovní migranti řídili velmi striktními pravidly. Například bydleli na ubytovnách, ven nesměli chodit ve více početných skupinách a bylo nepřípustné, aby žena přišla do jiného stavu. Proces zaškolení do pracovního procesu se také řídil přísnými pravidly, která musela být dodržena. Vietnamci museli projít mnoha školeními, které trvaly několik měsíců, než mohli začít v hostitelské zemi pracovat.

jaké činnosti se bude vybraný Vietnamec učit¹². V hostitelské zemi byli učni ubytováni na ubytovnách. Často hostitelské země žádaly o prodloužení, protože díky pracovním migrantům se vyplňovaly své bubliny v domácím trhu. Nejčastější odvětví byl textilní, potravinářský, stojní a spotřební průmysl. Další část pracovala ve stavebnictví nebo zemědělství.

2.4 Od vzniku reforem „*Doi Moi*“ – tzv. ekonomičtí Vietnamci

V 90. letech se Vietnam potýkal s mnoha socioekonomickými problémy. Po dlouhém válčení byla země velmi zadlužená, míra ekonomického růstu velmi nízká, infrastruktura na velmi špatné úrovni a mnoho lidí žilo pod hranicí chudoby¹³. Tato vlna je charakteristická tím, že Vietnam si uvědomoval, v jak kritické situaci se nachází, ale také si začal uvědomovat význam diaspory jako zahraničně-politického nástroje, který by mohl napomoci ke zlepšení tehdejšího socioekonomického prostředí. Na základě toho podnikl určité kroky, díky kterým se stal více otevřený světu, což mělo za důsledek snazší odchod obyvatelstva do zahraničí.

Prvním a velmi významným krokem, kdy politicko-ekonomická situace nabrala nový směr, bylo zavedení reformních politik „*Doi Moi*“ (v překladu inovace či renovace). Hlavním cílem reforem bylo překonání socioekonomických problémů pomocí zrušení vládní kontroly a vytvoření stabilního prostředí pro soukromý sektor, který má největší potenciál oživit ekonomický systém a přilákat zahraniční investory (Frost 1991: 1; Thayer 2015: 5). Reformy *Doi Moi* vešly v platnost na 6. Národním kongresu v prosinci roku 1986. Reformy se skládaly ze tří pilířů. Prvním pilířem byla transformace z centrálně plánovaného hospodářství na tržně orientované. „[P]řechod na mechanismy tržní ekonomiky vedl i k posílení vazeb se zahraniční vietnamskou diasporou, která se nezanedbatelnou měrou podílí na rozvoji země“ (Freidingerová 2014: 53). Druhý pilíř byl rozvoj multi-sektorové ekonomiky, kde velmi důležitou roli sehrává již výše zmíněný soukromý sektor. A třetím pilířem byla aktivní a efektivní integrace do mezinárodního prostředí. Díky těmto změnám, se tak Vietnam

---

¹² Často se vybíralo i na základě postavení rodičů. Trendem té doby bylo i uplácení.

¹³ Počet pracovních míst vzhledem k počtu obyvatel byl nedostačující.

otevřel světové ekonomice a přílivu PZI (přímých zahraničních investic) a mohl očekávat nárůst remitancí. Ve zhruba stejném období byl přijat dokument *Polibutro Resolution* No. 13 (88), jehož hlavní myšlenkou byla „*multi-directional foreign policy*“, což znamenalo snahu o revitalizaci či navázání nových vztahů s komunistickými i nekomunistickými zeměmi. Podstatnou myšlenkou tohoto rozhodnutí bylo vytvořit si více přátel než nepřátel (Thayer 2015: 5). Ve stejném duchu se nesl i následující Národní kongres, jehož hlavním cílem byla revitalizace vztahů s USA. Zde je podle Phama (2010: 2) dobře vidět využití diaspory k naplnění svých zahraničně politických cílů, jelikož při obnovení vztahů diaspora sehrála velmi významnou roli, a to například při komunikaci obou stran.

Na základě těchto reforem se rapidně zvýšila ekonomicky motivovaná emigrace z Vietnamu. Podle statistik žil v roce 1990 ve světě 1 237 873 Vietnamců (UNDESA 2019). Dnes cílové destinace zůstaly téměř stejné s výjimkou východní a jihovýchodní Asie, kde se velice atraktivními destinacemi staly Jižní Korea, Japonsko a Malajsie. Proto, aby mohl Vietnamec pracovat v zahraničí, musel splnit určité kroky, za které musel zaplatit celkem dost peněz. Mnoho z nich tak v mnoha případech zadlužilo zbytek rodiny. Velkým problémem zůstává, že výdělek Vietnamců pracujících v zahraničí za dobu trvání smlouvy kolikrát nepřevýší jeho náklady, které pro práci v zahraničí musel vynaložit. Pro to mnoho z nich zůstává v zahraničí dlouhodobě či trvale, pokud je to jen možné. Po určité době se někteří integrovali do společnosti a rozhodli se v zemi zůstat (Belánger – Wang 2013: 38). Problémem u pracovní migrace je, že je časově limitovaná. To znamená, že pracovník má podepsanou smlouvu na dobu určitou a po jejím naplnění by se měl teoreticky vrátit zpět do Vietnamu, nebo v případě možnosti si smlouvu prodloužit. Ne vždy tomu tak je. Trend pracovní migrace přetrvává prakticky dodnes, jelikož export pracovní síly je jednou z hlavních vládních strategií VSR (Freidingerová 2014: 53).

3. Politická geografie vietnamské diaspory

Vietnamská diaspora se v dnešní době rozšířila téměř po celém světě (viz příloha č. 4). Totéž zmiňuje i Freidingerová (2014: 68), která tvrdí, že „[b]ěhem čtyřiceti let bipolárního rozložení světa se v důsledku geopolitických rošád a mocenských tahanic ocitly statisíce Vietnamců ve všech koutech planety“. Podle IOM (2016) žilo v roce 2016 v zahraničí ve více než sto zemích světa okolo tří a půl milionu Vietnamců. Z toho 450 000 se považuje za pracovníky, kteří žijí mimo Vietnam pouze dočasně, z čehož vyplývá, že vietnamská diaspora v současnosti je tvořena třemi miliony Vietnamců. Zde se ale čísla IOM a OSN rozcházejí. Pokud se podívám na statistiku UNDESA (2019), tak v roce 2015 žilo ve světě 2 472 986 Vietnamců a podle stejné statistiky žije dnes v roce 2019 ve světě 2 683 954 Vietnamců žijících v zahraničí. Jak později ukážu, tak drtivá většina žije v rozvinutých zemích.

Tato kapitola zmapuje světadíly, kde je výskyt Vietnamců vysoký a má velmi dlouhou tradici. Tato kapitola koresponduje s kapitolou předešlou, kde jsem představila pomocí historického dění jednotlivé migrační vlny, díky kterým se dnes Vietnamci pohybují takřka po celém světě. Na rozdíl od předešlé kapitoly budu více apelovat a poukazovat na charakteristiku diaspory, protože jak níže uvidíme vietnamská diaspora je velmi heterogenní. „[D]iaspora Việt Kiều je natolik různorodá, že se v žádném případě nedá hovořit o jednotné zahraniční komunitě“ (Freidingerová 2014: 70). Štěpí se na základě historie na antikomunistickou komunitu a pro-hanojskou komunitu, což má vliv na vztah mezi diasporou a Vietnamem (Blanc 2005: 1164). K této kapitole mi poslouží databáze OSN (UNDESA 2019), která shromažďuje data migrantů dle cílové destinace a země původu v období od roku 1990 do 2019. OSN čerpá z oficiálních statistik zahrnujících osoby narozené v zahraničí a zahraniční populaci (UNDESA 2019).

Velká část Vietnamců žijících v zahraničí má velmi stabilní a kvalitní život. Vietnamští migranti se obecně považují za velmi dobře adaptované migranty do společnosti. Charakteristickými znaky je zmíněná rychlá adaptace a integrace do společnosti, morální etika, pracovitost, atd. V dnešní době již lze najít i

Vietnamce, kteří se do hostitelské společnosti adaptovali tak dobře, že mají i značný vliv. Paradoxem stále zůstává, že i když jsou Vietnamci velmi dobře integrováni, vietnamské komunity jsou vnějšmu okolí velmi uzavřené a nepřístupné.

Co se sběru a analýzy dat týče, je dobré upozornit na značnou nejasnost. V této kapitole a potažmo v celé práci zacházím pouze s daty, která udávají čísla legálních migrantů ve světě. I přesto existují značná šedá místa, která nejsou zmapovaná. I organizace a instituce jako například IOM či MOFA Vietnam (2012: 11) hodnotí data jako velmi limitovaná a nekonstantní. Navzdory tomu se pokusím co nejlépe geograficky zmapovat aktuální stav vietnamské diaspory ve světě. Na současný výskyt Vietnamců ve světě mají vliv i jiné faktory než jen historie, jako například kvalita vzdělání, výše nákladů potřebná před výjezdem, místní průměrné platy atd.

3.1 Vietnamská diaspora v Asii

V případě Asie je těžké říci, jak velká diaspora se v jednotlivých zemích či panregionech Asie nachází. Hlavním problémem je, že v této části světa je nejrozšířenější vietnamská ekonomická neboli pracovní migrace, a dále také manželská migrace. Dalo by se říci, že v současné době patří právě ekonomická migrace k těm nejrozsáhlejším. Mnoha lidí dnes opouští své domovy z ekonomických důvodů. Tito lidé prvoplánově opouští zemi na určitou dobu. Výborným příkladem ekonomické migrace je právě Vietnam. Vietnamská vláda vysílá ročně mnoho pracovníků do východní a jihovýchodní Asie zejména do Malajsie, Jižní Koreji a Japonska (MOFA Vietnam 2012: 15). To potvrzuje i fakt, že za necelých 30 let se podle OSN (UNDESA 2019) vietnamská populace žijící v Asii za hranicemi Vietnamu zpětinasobila.

Momentálně největší skupina Vietnamců žije v Japonsku. Podle UNDESA (2019) pobývá na území Japonska v současnosti 209 731 Vietnamců. Zde musím znovu upozornit, že musíme být v souvislosti s Asií opatrní v používání výrazu diaspora, jelikož mnoho Vietnamců cestuje ze země na dobu určitou pouze za účelem výdělků, a proto tyto lidi nelze řadit do diaspory. Většina Vietnamců pracuje v těchto zemích v průmyslových sektorech. Na základě dat UNDESA

(2019) jsem vytvořila tabulku a graf (viz příloha 5) sledující trend Vietnamců v Asii mezi lety 1990–2019. V tabulce jsou zvýrazněné červeně země s nejvyšším počtem Vietnamců, žlutě s druhým nejvyšším počtem a zeleně s třetím nejvyšším počtem Vietnamců. Šedá barva vyznačuje destinace s nejnižším počtem Vietnamců. Na základě toho jsem vytvořila graf, který ukazuje trend vietnamské emigrace v Asii.

V posledních letech se nejatraktivnějšími hostitelskými zeměmi staly Japonsko, Korejská republika, Malajsie, Kambodža, Čína nebo také Bangladěš či Laos (MOFA Vietnam 2012: 15). V zemích jako Laos, Kambodža a Čína žili Vietnamci ještě před indočínskými válkami. U ostatních zemí se jedná o nový trend. Například v Japonsku v 90. letech podle OSN žilo pouhých 6 235 Vietnamců (UNDESA 2019). Dalším pozoruhodným jevem je nárůst vietnamské minority v Jižní Koreji. V polovině 90. let se rapidně zvýšil příjezd Vietnamců do Jižní Koreje, který enormně roste až do současnosti.

3.2 Vietnamská diaspora v Austrálii

Po pádu Saigonu v roce 1975 a sjednocením Vietnamu začala, jak již bylo výše uvedeno druhá vlna migrace ze země. V roce 1976 žilo v Austrálii pouhých 2 427 Vietnamců a v roce 2008 žilo v Austrálii 159 849 Vietnamců (Ben-Moshe – Pyke 2012: 6). Stejně jako u většiny ostatních regionů, i zde lze pozorovat rapidní nárůst vietnamské populace v Austrálii v následujících letech. V roce 2016 v Austrálii pobývalo zhruba 500 000 Vietnamců. Dnes se jedná o pátou největší imigrační populaci v Austrálii. Musím zmínit, že toto číslo zahrnuje jak politické uprchlíky a jejich potomky z roku 1975, tak ekonomickou migraci. Podle dnešních odhadů OSN žije v Austrálii něco málo přes 265 tisíc Vietnamců (UNDESA 2019).

Značná část diaspory žije v Sydney (zhruba 40%) a téměř stejná část ve Victorii (37%). Zbytek diaspory se pohybuje v okolí měst Melbourne, Brisbane, Adelaide a Perth. U první generace platí, že se řadí do střední třídy, avšak jejich příjmy jsou oproti Australanům mírně znehodnocené (Ben-Moshe – Pyke 2012: 20). Dá se předpokládat, že situace se postupně mění s příchodem druhé a třetí generace, u které zatím nelze ve velkém měřítku hodnotit měsíční příjmy, jelikož

převážná většina z nich stále studuje. Tím se dostávám i k dalšímu významnému milníku a to k roku 2011, kdy do země přicestovalo okolo 24 000 Vietnamců. Převážná většina přicestovala do Austrálie za účelem studia. Na rozdíl od první generace se u druhé a třetí generace očekává navýšení příjmů a větších pracovních příležitostí především kvůli dobré znalosti anglického jazyka a vysokoškolského vzdělání.

Co se vztahu diaspor k Vietnamu týče, jedná se spíše o negativní vztah, který je dán historickým kontextem. Například každoročně 30. 4. Vietnam slaví *Liberation and Reunification Day* a v Austrálii ve stejný den diaspora slaví *Resentment Day* jako protest proti VCP. Mnoho lidí každoročně demonstruje před vietnamskou ambasádou proti komunistickému režimu (Lam 2018). I přesto, že vztahy mezi australskými Viet Kieu a Vietnamem nejsou ze strany diaspor pozitivní, Vietnamci zasílají každoročně velké finanční částky zpět do Vietnamu. Jako ukázka může posloužit rok 2015, ve kterém Vietnam přijal celkové remittance v hodnotě 12 miliard USD, z čehož 90% bylo zasláno z USA, Austrálie, Kanady, Německa, Francie. Nicméně i zde nastává určitá změna v postoji k Vietnamu s dospíváním druhé a třetí generace, jelikož tyto generace nezažily trýzeň a útěk ze země.

V Austrálii existuje mnoho organizací a institucí pod správou vietnamské komunity. Jednou z nich je například nově založené Vietnamské centrum v Sydney. Jedná se o kulturní centrum, které slouží jako spojka mezi domovem a cizinou. Další ukázkou může být *Australia Vietnam Young Leadership Dialogue*, jehož hlavním cílem je usnadnit spolupráci mezi mladou generací žijící ve Vietnamu a mimo něj. Pokud bychom chtěli najít instituci, která propojuje vietnamskou diasporu, především výše postavenou část vietnamské komunity, tak se jednoznačně jedná o Vietnamské sdružení (*Vietnamese Association*) ve Victorii (Ben-Moshe – Pyke 2012: 20).

Další spojkou mezi domovinou a vietnamskou diasporou jsou média (viz níže). Kromě státní vietnamské televize, o které se čtenář dozví více v kapitole 4. 6. působí i místní vietnamská televize, která ale spíše vysílá jen filmy a hudební pořady. V Austrálii vychází vietnamská denní či týdenní periodika, které se

zaměřují jak na politické události z Vietnamu, tak i na lokální události zahrnující zprávy o vietnamské komunitě i aktuálním dění v Austrálii (Ben-Moshe – Pyke 2012: 21).

3.3 Vietnamská diaspora v Severní Americe

Hlavním milníkem migrace Vietnamců do Ameriky, především do USA se stalo sjednocení Vietnamu a nástup komunistů k moci v roce 1975. Tato doba se považuje za počátek Vietnamců (vietnamských Američanů) v USA i v Kanadě (Do 1996: 61). Vzhledem ke koloniálním vazbám k Francii má i vietnamská diaspora v Kanadě dlouhou tradici. Jedná se o jednu z největších vietnamských diaspor současnosti. Po pádu Saigonu přijala Kanada okolo 5, 5 tisíc uprchlíků, kteří se v zemi usadili. V roce 1985 žilo v Kanadě přes 100 000 Vietnamců. Další výraznější vlnu příchodu Vietnamců do Kanady představovalo období po implementaci reformy *Doi Moi*¹⁴. Podle přílohy č. 6, která ukazuje regionální distribuci Viet Kieu v Kanadě na přelomu 80. a 90. let, hlavním místem pobytu Viet Kieu je Ontario a Quebec. Mezi lety 1990 až 2015 se navýšil počet vietnamské populace o zhruba 40 tisíc (UNDESA 2019). Dnes počet Vietnamců v Kanadě stále stoupá, ale na rozdíl od jiných zemí se nejedná o nijak překotný nárůst.

Formování vietnamské komunity v Kanadě vzniklo překvapivě brzy. První vietnamská antikomunistická organizace vznikla v roce 1960 za účelem pomoci nově příchozím a kvůli oslavám Lunárního roku. Organizace vznikla na základě spolupráce vietnamských studentů v Montrealu a Quebecu. V těchto dvou městech a dále také v Torontu, Ottawě a Moctonu vzniklo v 70. letech Sdružení vietnamských patriotů (*Association of Vietnamese Patriots*)¹⁵, které vystupovalo proti americké intervenci do jižního Vietnamu (Dorais 2000: 22). V průběhu let vzniklo mnoho dalších menších lokálních organizací a sdružení, která se v roce

---

¹⁴ Do roku 1990 v zemi žili především Vietnamci z bývalého jižního Vietnamu, tedy ti, kteří do země imigrovali jako uprchlíci. Je důležité si uvědomit, že štěpení vietnamské diaspory v Kanadě, ale i v Austrálii a USA začalo až po roce 1990 v souvislosti s liberalizací Vietnamu.

¹⁵ Organizace se v průběhu let dvakrát přejmenovala: v polovině 70. let na Vietnamská generální unie v Kanadě (*General Union of Vietnamese in Canada*) a na konci let 80. na Vietnamský kongres v Kanadě (*Congress of Vietnamese in Canada*).

1980 spojila do jedné velké antikomunistické Vietnamsko-kanadské federace (*Vietnamese Canadian Federation*). Federace se stala zástupcem vietnamské komunity v Kanadě (Dorais 2000: 23). Vietnamská společnost se stejně jako většina vyznačuje určitou heterogenitou, avšak značná převaha diaspory je tvořena uprchlíky z tehdejšího jižního Vietnamu.

Podobný vývoj jako v Kanadě lze pozorovat i v USA (vyjma vazeb na Francii). Podle MPI (2015: 1) přijaly státy mezi lety 1975–2013 více než 800 000 Vietnamců se statutem uprchlík. Jednalo se o uprchlíky, protože tito lidé si nevybrali USA jako místo pobytu kvůli lepší ekonomické a politické úrovni. Jejich rozhodnutí bylo neplánované (Do 1991: 61). Migrace do USA se dle Doa (1991: 62) dá rozdělit do dvou období, které se dále dělí do několika vln. První období začalo ještě před pádem Saigonu v dubnu 1975 a skončilo v roce 1977. V první vlně přicestovalo zhruba 10 000 uprchlíků, kteří se dostali do USA ještě před pádem Saigonu. V druhé vlně bylo letecky přepraveno okolo 80 000 uprchlíků. Nicméně první a druhá vlna proběhly téměř ve stejném období a byla tvořena především vyšší třídou jižního Vietnamu. Třetí vlna začala počátkem května, kdy se během něj snažilo zhruba 60 000 lidí opustit Vietnam na lodích (viz *Boat people*). Druhé období se datuje k období 1978–1980. V této době započala masivní vlna *Boat people*, která se skládala z Vietnamců a etnických Číňanů, kteří prchali z Vietnamu (Do 1991: 62). V polovině 90. let se došlo k postupnému snížení příchodu uprchlíků a odstartovala nová éra vietnamských imigrantů, kteří již měli trvalý pobyt. Jednalo se již o rodiny. Více než polovina uprchlíků získala americké občanství (MPI 2015: 1). V porovnání s ostatními diasporami v USA se jedná o diasporu s nejvyšším počtem amerického občanství.

Vietnamská diaspora v USA se řadí k největším diasporám v zemi i ve světě. Podle odhadů žije v USA okolo 1,8 milionů Vietnamců (MPI 2015: 1). Podle statistik se vietnamská diaspora dle vzdělání a pracovní úrovně rovná americké populaci (na rozdíl například od Austrálie). Avšak pro diasporu platí, že na rozdíl od původního obyvatelstva se jim nedostává možnosti uchytit se na vedoucích pozicích. Průměrný příjem domácnosti je o něco vyšší než americký

standard (52 000 USD v poměru k 50 000 USD). Co se týče vietnamského osídlení USA, lze říci, že žijí spíše v jižní části USA (viz příloha č. 7). Největší část diaspory žije v Kalifornii, dále v Texasu, Washingtonu, na Floridě a ve Virginii.

Podle Doa (1991: 64) má druhá generace největší moc přetvořit komunitu. Tento fakt jsem již nastínila v kapitole o Austrálii. Přetvoření komunity znamená hned několik skutečností. Druhá a třetí generace se snadněji integruje do společnosti, s čímž souvisí v mnoho případech znalost tamějšího jazyka (kolikrát na lepší úrovni než jazyk mateřský). Tyto generace nezažily období války, tudíž nemají osobní zkušenosti jako jejich rodiče. Mladí Viet Kieu vyrůstají v západní civilizaci, tudíž i kultura a svým způsobem i postavení v rodině se postupně mění¹⁶.

Diaspora založila několik úspěšných organizací. Mnoho z nich se specializuje na poskytování služeb právě vietnamské komunitě v zemi. Diaspora je aktivní i v politické sféře. V USA existuje například Vietnamská komise pro lidská práva (*Human Rights for Vietnam Political Action Committee*) nebo Vietnamsko-americká komise (*Vietnamese American PAC*), které hájí dodržování lidských práv Vietnamců žijících v USA. Druhá generace se začala zajímat i o rozvoj ve Vietnamu, což vedlo k vytvoření organizací jako *OneVietnam* nebo *Sunflower Mission*. Celkem bylo v USA založeno cca 106 vietnamských organizací¹⁷.

Stejně jako u Austrálie i Kanady se jedná o diasporu, kde větší část diaspory tvoří uprchlíci (*Boat people*). Navzdory tomu vietnamská diaspora v USA je největším zasilatelem remitancí do Vietnamu¹⁸. Příloha č. 8 ukazuje, že v roce 2012 celkové remittance zaslané do Vietnamu činily 10 miliard USD, z čehož 5,7 miliard bylo zasláno z USA (MPI 2015: 2).

---

¹⁶ V tradiční vietnamské rodině má hlavní postavení otec rodiny. Situace se mění v tom, že v mnoha rodinách rodiče neovládají lokální jazyk, takže jejich potomci jednají za ně, čímž postupně dochází k vyvážení či přeměně rolí v rodině.

¹⁷ *Boat People S.O.S., Vietnamese Community of Orange Country, Vietnamese American Initiative for Development*, aj.

¹⁸ Největším zasilatelem je především kvůli tomu, že je největší diasporou.

3.4 Vietnamská diaspora v Evropě

Dle odhadů OSN se v Evropě nachází téměř půl milionu Vietnamců (legálně). Již historie nám napovídá, že největší výskyt a zároveň největší evropská diaspora se nachází ve Francii. *De facto* se jedná o nejstarší „západní“ migraci Vietnamců do zámoří, která vznikla na základě koloniálních vazeb v minulém století. Vietnamská diaspora ve Francii představuje více než polovinu Vietnamců v Evropě (Lam 2017). Momentálně žije ve Francii 138 552 Vietnamců (UNDESA 2019). Zajímavostí vietnamské diaspory ve Francii je její heterogenita. Již výše jsem zmínila, že o vietnamské diaspoře nelze hovořit jako o homogenním celku, vzhledem k její historii. Tento fakt je velmi výrazně vidět právě ve Francii, kde se v jednom státě setkávají obě vlny – uprchlíci z jihu a ekonomičtí migranti ze severu. Štěpení na antikomunisty a tzv. pro-Hanoj lze vidět dodnes (Blanc 2005: 1164).

Německo lze považovat za velmi dobrý příklad rozštěpení vietnamské komunity na západní a východní. Jak jsem již u případu Francie zmínila, že vietnamská diaspora je velmi heterogenní, což vzniklo převážně v rámci přesídlování či na základě poslední vlny a to ekonomické migrace, kdy pohyb Vietnamců není iniciován politickými důvody, nýbrž socio-ekonomickými. Vzhledem k historii Německa a jeho rozdělení na dvě republiky, přicházela ve zhruba stejné době na území dnešního Německa vlna jak západní, tak východní. Do NDR v 80. letech minulého století přicestovalo odhadem 1 500 Vietnamců. Jednalo se o pracovní migraci, která byla sjednaná mezi NDR a Vietnamem. V roce 1987 se počet zvýšil na 60 000 (Wolf 2007: 6). Do SRN v té době přicestovalo 38 000 uprchlíků z jižního Vietnamu (Wolf 2007: 4). Po sjednocení Německa v roce 1990 žilo na jeho území zhruba 39 495 Vietnamců. Části vietnamské komunity, která žila na východě, bylo nabídnuto odstupné ve výši 3 000 německých marek za to, aby se vrátili zpět do Vietnamu. Občanství mohli získat pouze ti, co v tehdejší NDR pracovali déle než osm let, nebo ti, kteří měli manžela či manželku s německým občanstvím po dobu delší tří let (Pechová 2007: 11). Mnoho Vietnamců na podmínky přistoupilo a s odstupným souhlasilo, avšak ne každý z nich zamýšlel repatriaci do Vietnamu. Mnoho z nich se začalo

stěhovat a přesídlivat napříč Evropou, přičemž největší část se přestěhovala do sousedního českého pohraničí a Polska.

V Německu žije po Francii druhá nejpočetnější skupina Vietnamců v Evropě. V dnešní době se podle odhadů pohybuje na území Německa okolo 104 tisíc Vietnamců (UNDESA 2019; Schaland 2015: 13). Největší procento – 20, 5% vietnamské populace žije v Berlíně. V příloze č. 9 lze vidět, že největší množství Vietnamců s výjimkou Berlína žije na jihozápadě. Největší část vietnamské diaspory v Německu tvoří první generace, neboli lidé, kteří v dospělosti opustili *homeland*. Momentálně druhá a třetí generace tvoří zhruba jednu třetinu vietnamské populace. Jak jsem již uvedla v předchozím odstavci, tak velkou disparitu mezi vietnamskými migranty lze pozorovat především u první generace, jelikož je poznamenána minulostí. To však nelze říci o druhé a třetí generaci, kde postupně dochází k proměšování migračních vln. To samé platí i o vztahu k zemi původu. Samozřejmě se v mladší generaci vyskytují i radikální Vietnamci, kteří se neztotožňují s komunistickým Vietnamem, ale na druhou stranu se najde mnoho těch, kteří se na dálku snaží pomoci rozvoji země, například skrze různá sdružení (Schaland 2015: 24). V Německu působí odhadem okolo 133 registrovaných vietnamských sdružení a organizací. Některé z nich, jako například Federace svazů Vietnamců v Německu (*Bundesverband der Vietnamesen in Deutschland e.V.*), jsou úzce navázány přímo na Vietnam skrze vietnamské velvyslanectví v Německu, či dokonce velvyslanectvím založené (Schaland 2015: 23). V Německu ale existují i takové organizace, které se snaží být ve spojení s Vietnamem na co nejnižší úrovni, ba i dokonce takové, které vystupují proti komunistickému Vietnamu.

Dalším příkladem podpory vietnamské diaspory a vysílání Vietnamců do Německa se stal projekt založený Německou rozvojovou agenturou (GIZ, *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH*) pod vedením německého Ministerstva pro ekonomické vztahy a energetiku (BMWi) a Ministerstvem práce – invalidů a sociálních věcí VSR (MOLISA) pro zaškolení a dočasné zaměstnání vietnamských sester v Německu (Schaland 2015: 17).

Třetí největší hostitelskou zemí v Evropě je Česká republika. První česko-vietnamské vztahy započaly v roce 1950. Nicméně jednalo se o vztahy mezi ČSR a severním Vietnamem. V té době vznikla první vietnamská ambasáda v ČSR a byly podepsány první smlouvy o spolupráci. V České republice dnes žije dle odhadů cca 62 000 Vietnamců (MV ČR 2019). Více se v této kapitole o Viet Kieu nebudu zabývat, jelikož jí bude věnována celá kapitola č. 5. Podobným vývojem jako Česká republika si prošly i další země, které patřily do bývalého sovětského bloku, avšak Česká republika zůstává svým způsobem unikátem vzhledem k velikosti země a velikosti vietnamské diaspory, která žije v zemi dodnes.

Takovou postkomunistickou zemí je například Polsko. První největší vlna příchodu Vietnamců proběhla v 70. a 80. letech minulého století na základě spolupráce v rámci RVHP. Další výraznější příliv Vietnamců se uskutečnil v 90. letech, kdy vietnamská diaspora v Německu na základě odstupného opouštěla zemi. Část z nich se vrátila do Vietnamu a značná část se pouze přesídlila do zemí střední Evropy, především do sousedních zemí¹⁹. Dnes v Polsku žije bez mála 3 000 Viet Kieu. Zajímavé je, že i přesto, že se jedná o postkomunistickou zemi, tudíž sem nepřišla žádná vlna uprchlíků, tak i v Polsku lze pozorovat štěpení vietnamské diaspory na dvě komunity. Část vietnamské diaspory zastupují instituce Společensko-kulturní asociace Vietnamců v Polsku (*Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Wietnamczyków*) a Solidarita a přátelství (*Solidarność i Przyjaźń*). Tyto instituce zastupují vietnamskou komunitu, která přišla na základě spolupráce v rámci RVHP. Hlavním cílem těchto uskupení je hájit pověst vietnamské diaspory v Polsku a podporovat kulturu jak v komunitě, tak i navenek. V Polsku existuje ale i opoziční skupina Sdružení za demokracii a pluralismus Vietnamu (*Stowarzyszenie na rzecz Demokracji i Pluralizmu w Wietnamie*), která se neztotožňuje s oficiální politikou VSR (Pechová 2007: 9).

Mezi další evropské země, kde žije vietnamská diaspora, patří Ruská federace, Ukrajina, Polsko a Maďarsko, Nizozemsko a Švýcarsko. Co se severní Evropy týče, tak k nejatraktivnějším místům patří Švédsko, Norsko, Finsko a

---

¹⁹ Mnoho z nich v té době pobývalo v Evropě ilegálně.

Dánsko. To nám jasně ukazuje, že vietnamská komunita se v průběhu let rozprostřela téměř po celé Evropě. Někteří Vietnamci migrují napříč Evropou kvůli práci či studiu.

4. Analýza zahraniční politiky Vietnamu ve vztahu k existující diaspoře a potenciální další emigraci

V této kapitole neanalyzuji zahraniční politiku jako celek, nýbrž jen tu část, která se týká vietnamské diaspory. Avšak nutno zmínit hlavní agendu zahraniční politiky, konkrétně to, že je založena na spolupráci, rozvoji, nezávislosti a míru (MOFA Vietnam 2018). Za tvorbu a výkon zahraniční politiky odpovídá Ministerstvo zahraničních věcí VSR spolu s příslušnými ministerstvy podle zaměření jednotlivých zahraničních politik. Největší význam diaspory pro stát spočívá v přílivu remitancí do vlasti. Remitance znamenají převody určitého kapitálu, které „jsou primárně posílány lidem ze zemí původu, se kterými udržují migranti úzké vazby“ (IOM 2019b: 178). Remitance mohou být ekonomické, ale i sociální.

Ekonomické remitance přispívají především ke snížení chudoby a ke zlepšení investičního prostředí ve VSR. Zlepšení investičního prostředí znamená, že se budují kvalitnější a rozsáhlejší investiční a obchodní sítě, které mohou mít i přeshraniční rozsah. Tento „obecný vzorec vlivu politicko-ekonomického rozvoje na mezinárodní migraci je vlastní i vietnamské migraci, [...] ukazuje se, že na nejobecnější úrovni jsou to právě politicko-ekonomické reformy, které se staly hlavní hybnou silou pohybu Vietnamců v rámci své země i ve světě“ (Freidingerová 2014: 43). Roční příliv remitancí do Vietnamu se odhaduje na 15 miliard USD, a proto se řadí do top desítky zemí s největším příjmem remitancí za rok (Small 2019). Small (2019) dále uvádí, že zhruba 8% domácností je na remitancích závislých. Podle zpráv Ministerstva zahraničních věcí VSR z roku 2017, více než 200 podniků vlastněných Vietnamci žijících v zahraničí investovalo necelé 3 miliardy USD ve Vietnamu (Lam 2018).

Velmi často se hovoří o ekonomických remitancích, že se zapomínají zmínit i další významné přínosy diaspory, jako například transfer technologií, know-how či poznání a porozumění jiným kulturám (Plaza 2019). I tento převod se považuje za určitý druh remitancí, který v posledních letech nabývá na významu. Právě „převod myšlenek, chování, identity a sociálního kapitálu“

(IOM 2019b: 198) se řadí do skupiny tzv. sociálních remitancí (*social remittances*). Do této skupiny se řadí i to nejvýznamnější – převody informací. Dnes mnoho Vietnamců žijících v zahraničí navštěvuje Vietnam, či se do něj vrací kvůli rodině, podnikání, nebo dokonce proto, že zde chtějí strávit důchod (Small 2019). Vietnamská vláda si význam své diaspory a jí zasílaných remitancí jednoznačně uvědomuje, a proto se pro ni snaží prostřednictvím svých politik vytvořit přívětivé podmínky a učinit Vietnam více atraktivní, aby do země cestovali, investovali, či se do ní navrátili. Tedy hlavní strategií je vytváření příznivých podmínek pro Vietnamce žijící v zahraničí. Vláda také podporuje jejich návrat do vlasti. Nikoho ale k návratu netlačí, protože pokud Vietnamec žijící v zahraničí přispívá k budování svého národa, spolupracuje a udržuje dobré vazby s Vietnamem, může sloužit jako spolehlivý zdroj informací a kontaktů v cizině.

Dále také uplatňuje velmi aktivně zahraniční politiku ekonomické migrace. Pracovní migrace představuje velmi strategickou politiku a to hned z několika důvodů. Zaprvé Vietnam nemá dostatek pracovních míst (Freidingerová 2014: 70). Zadruhé nejčastější zprostředkování práce v zahraničí se zařizuje pomocí oficiálně zaregistrovaných pracovních agentur korigovaných státem. A zatřetí u ekonomické migrace se počítá s vyšším přílivem především ekonomických remitancí do Vietnamu. U sociálních remitancí dochází především k transferu zkušeností, know-how, technologií apod. V této kapitole se ekonomickou migrací do hloubky zabývat nebudu, protože to není cílem výzkumu. Ale vzhledem k tomu, že z velké části ekonomické migrace se stala součástí diaspory, v podkapitole o pracovních agenturách se budu okrajově ekonomickou migrací zabývat.

4.1 Vývoj zahraniční politiky Vietnamu ve vztahu k diaspoře

Vietnamská demokratická republika, která vznikla v roce 1945, se ztotožňovala s marxisticko-leninovskou ideologií. Po sjednocení Vietnamu pod nadvládou severu byla tato ideologie hlavní a jedinou uznávanou v zemi. Ideologický postoj udával směr partnerství. V roce 1978 se Vietnam stal členem RVHP. V 70. a 80. letech se zahraniční politika Vietnamu zaměřovala na

přátelství a partnerství se zeměmi východního bloku a na export své pracovní síly do zahraničí, aby země byla schopná splácet své dluhy a zároveň zvýšila svou ekonomickou úroveň. Vietnam se ocital v ne příliš dobré socioekonomické situaci a potřeboval splácet dluhy zemím, které mimo jiné byly členy RVHP (především SSSR) a proto se začaly podepisovat dohody o spolupráci. Tím započala migrační vlna, původně ekonomické migrace, která se v mnoha zemích stala stavebním kamenem pro vznik vietnamské diaspory.

V porovnání s uprchlickou vlnou na Západ byla pracovní migrace na Východ více politicky organizována. Přeprava pracovníků byla hromadná a centrálně řízená. Jednalo se o předem připravené vzdělávací programy, které měly stanovenou dobu trvání. Celý proces fungoval na základě grantu, který byl vybraným jedincům poskytnut. Ti se jeli učit určitému oboru a následně zahájili praxi. Domů se vraceli zhruba po šesti až sedmi letech, kde pak předávali a šířili své zkušenosti, čímž se měla země začít postupně rozvíjet.

Podpůrné programy v rámci RVHP pomáhaly Vietnamu i s dalším problémem, a to že centrálně řízená ekonomika neposkytovala dostatečný počet pracovních míst, který by úměrně odpovídal počtu populace. Na druhou stranu pro přijímací země to mělo určitou výhodu, jelikož mohly vyplnit slabá místa na svém trhu práce. Tím je myšleno, že existovaly tzv. bubliny či šedá místa v odvětvích, která pro domácí populaci byla neatraktivní.

Významným milníkem v historii zahraniční politiky ve vztahu k vietnamské diaspoře sehrály reformy *Doi Moi*, které vešly v platnost na 6. Národním kongresu v prosinci roku 1986. Díky těmto reformám a pozdějším úpravám se začal Vietnam velmi rychle rozvíjet²⁰. Významným zastáncem reformních politik se stal generální tajemník VCP Truong Chinh²¹, který zdůrazňoval potřebu o navázání vnějších vztahů a větší otevření se světu. Protože

---

²⁰ V polovině 90. let se stal členem ASEAN (*Association of South East Asian Nations*), což je velmi úspěšná regionální organizace v jihovýchodní Asii. Vietnam začal posílat velké množství pracovních migrantů právě do partnerských zemí Sdružení. V roce 2019 byl zvolen předsednickou zemí ASEAN pro rok 2020.

²¹ Prvním generálním tajemníkem VCP 1940–1956 a v letech 1981–1987 zastával prezidentský úřad.

spolupráce se zeměmi RVHP nestačila, byla potřeba přilákat nové zahraniční investory a navázat vztahy i s nekomunistickými zeměmi (Thayer 2015: 4). Příliv PZI ze západu se zdál jako dobrý lék na řešení tehdejších socioekonomických problémů. Tomu velmi napomohla právě existence vietnamské diaspory ve světě. Podle Uyena (osobní rozhovor, 10. 3. 2020) navázal Vietnam své obchodní vztahy s jinými státy téměř za nulové náklady, protože začal navazovat vztahy se svými lidmi, kteří v cizině žili a podnikali²². Buď tito lidé sami obchodovali s Vietnamem, anebo napomohli k vybudování oficiálních vztahů mezi zeměmi²³. Proto tyto reformy a následné politiky se jako první zmiňují o významu diaspory (*overseas Vietnamese* viz níže) a remitancí jako zásadním bodu rozvoje země.

V souvislosti s reformami a přechodem na tržní hospodářství²⁴ si vietnamští představitelé všimli i dalšího významného aspektu, a to, že „[p]očet vietnamských emigrantů projevily zájem o investování a zapojování se do obchodních aktivit ve Vietnamu, [což umožňuje, *poznámka autora*] užitečný přístup k marketingovým sítím v zahraničí“ (Frost 1991: 4). To motivovalo vietnamskou vládu k určitým změnám, které se týkaly vytvoření příznivých investičních, ale i jiných podmínek pro Vietnamce žijící v zahraničí. Tím chtěla docílit toho, aby vietnamští podnikatelé začali více investovat do své vlasti.

Historicky „[v] zemích usazení v době příchodu neexistovala žádná etablovaná komunita krajanů“ (Freidingerová 2014: 68), což vedlo ke značným problémům. Lidé (imigranti) v hostitelské zemi neměli žádnou pomocnou ruku, a tak často zůstávali velmi chudí po celé generace. U vietnamské diaspory největší problém představovala jazyková bariéra a v mnoha zemích i kulturní rozdíly

---

²² „Samozřejmě to neměli naplánované, ale vyšlo jim to“ (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020) a umí toho využívat ve svůj prospěch. Tím chtěl respondent říci, že vznik diaspory ve světě nebyl uměle vytvořený, jako například u indické diaspory, ale vznikl na základě historického kontextu.

²³ U diaspory se velká výhoda skrývá v tom, že lidé po určité době začnou více či méně chápat fungování majoritní společnosti. To znamená, že mohou být prostředníkem mezi VSR a svou hostitelskou zemí nebo můžou vietnamské vládě skrze zastupitelské úřady předat informace, jak jednat s danou zemí.

²⁴ Jak již bylo dříve zmíněno, v druhé polovině 90. let přešel Vietnam z centrálně plánovaného hospodářství na tržně orientované. Dnes se řadí k zemím s nejrychlejším růstem HDP za posledních 40 let (MOFA: 2016).

mezi majoritou a vietnamskou menšinou. Často kvůli tomu docházelo i ke změně postavení rolí v rodině, protože děti a mladí lidé se dokázali rychleji adaptovat na nové prostředí. A byli to právě oni, kdo postupně získávali ústřední postavení v rodině a v komunitě. Vzhledem k vietnamské kultuře je tato redefinice rolí velmi významným bodem.

Vietnamská vláda od 90. let, především od druhé poloviny, začala zakládat i instituce přidružené k vládě zabývajícími se otázkou Vietnamců žijících v zahraničí. Zároveň začala komunikovat s komunitami a sdruženími Vietnamců ve světě a začala se snažit nad nimi držet určitý dohled. Avšak nutno říci, že na základě výzkumu se spíše než o spolupráci jedná o správu komunity (Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020).

4.2 Vytvoření atraktivního prostředí ve VSR

Hlavní nástroj vietnamské vlády vůči své diaspoře představuje existence atraktivního prostředí. Vytváření příznivých podmínek je zakotvené téměř v každém vládním dokumentu pojednávajícím o Viet Kieu. Vietnamská vláda vyžaduje, aby příslušné agentury, „propagovaly a popularizovaly vietnamské politiky státu týkající se pobídky Vietnamců žijících v zahraničí k převodu peněz [ale i znalostí a intelektu, *pozn. autora*] zpět do země“ (Oběžník vietnamské státní banky č. 02/2000/TT–NHNNZ: čl. 5).

Na základě analýzy vládních dokumentů jsem dospěla k závěru, že roli remitancí si VSR uvědomil v 90. letech, a to v souvislosti s větší liberalizací tamější ekonomiky. Avšak místo pojmu diaspora se v legálních vládních dokumentech VSR objevuje pojem *overseas Vietnamese*²⁵. Pro to, aby Vietnamci zasílali remittance do Vietnamu, podnikal a stále podniká určité kroky. Důkazem zájmu o diasporu může být například rozhodnutí Státní banky VSR z roku 1995. „Státní banka podporuje a vytváří všechny příznivé podmínky pro Vietnamce, kteří se usadili v zahraničí, a Vietnamce [...] pracující nebo studující v zahraničí [...], aby posílali domů zahraniční měnu na pomoc svým rodinám a příbuzným, nebo přispívali k budování národa“ (Rozhodnutí vietnamské státní banky č. 48–

---

²⁵ Což v doslovném překladu znamená „zámořský Vietnamec“, ale preferuji spíš volnější překlad, a to „Vietnamec žijící v zahraničí“.

QD/NH7/1995: čl. 1). Pro to Státní banka umožňuje Viet Kieu, ale i Vietnamcům žijícím ve Vietnamu zakládat bankovní účty v zahraniční měně²⁶ (Rozhodnutí vietnamské státní banky č. 48–QD/NH7/1995: čl. 1).

Pod Ministerstvem zahraničí VSR zřídila vláda Národní výbor pro Viet Kieu, o kterém bude řečeno více v následující kapitole. Ale v souvislosti s vytvářením příznivých podmínek by mělo být zmíněno, že hlavní činností této komise je „spolu s vietnamskou diasporou mobilizovat její zdroje ve prospěch sociálního a ekonomického rozvoje země“ (Tyabaev – Sedelnikova – Nguyen – Lopukhin 2016: 2). V důsledku toho se postupně zformoval i určitý legální rámec, který stále prochází určitým rozvojem. Na přelomu milénia získala vietnamská diaspora právo investovat do země, což se na první pohled může zdát jako jednostranná výhoda spíše pro Vietnam. V roce 2002 se pod záštitou Ministerstva zahraničí VSR a Ministerstva financí VSR založil *Fund for Overseas Vietnamese Community* (Fond pro vietnamské komunity v zahraničí, dále jen FOVC). Podle rozhodnutí vietnamské vlády č. 990/QD–TTg/2002 vláda přispěla tzv. počáteční příspěvek ze státního rozpočtu ve výši 7 miliard VND. Fond je tedy sponzorován státem a měl by být sponzorován Viet Kieu, sdruženími, spolky, aj. V rámci této finanční organizace existuje tzv. Sponzorská rada FOVC složená z Vietnamců žijících jak doma, tak v zahraničí, kteří přispívají ke sponzorování fondu. Prostřednictvím fondu se rozhoduje o schvalování projektů, na které budou z fondu poskytnuty finanční prostředky. V rozhodnutí o podpoře a činnosti fondu se uvádí, že zafinancovány mohou být projekty zaměřené na: rozvoj vietnamské identity; organizaci kulturních výměn; podporu informačních a kulturních aktivit; podporu intelektuálů; podporu mobilizace a podporu činnosti sdružení Viet Kieu (Rozhodnutí č. 491/2003QD–BNG: čl. 17). V roce 2007 se legální rámec posunul dále a právně se zakotvilo zproštění víz pro zahraniční (etnické) Vietnamce a jejich potomky. A hned v následujícím roce mohli začít Viet Kieu žádat o občanství v zemi trvalého pobytu (Tyabaev – Sedelnikova – Nguyen – Lopukhin 2016: 3).

---

²⁶ U bank, které mají oprávnění k podnikání na devizovém trhu.

Od přelomu nového milénia hovoříme o dynamickém ekonomickém rozvoji Vietnamu a dalších zemí jihovýchodní Asie, přičemž v případě Vietnamu právě narůstající příliv kapitálu od diaspory byl jedním z hnacích motorů nastartování rozvoje vietnamské ekonomiky. Nicméně obecně investování do zahraničí představuje velmi dlouhý a náročný proces a ne každý má dostatečný kapitál a ambice do procesu investování vstoupit. Proto se snaží Vietnam vytvořit příznivější podmínky pro zahraniční investory a ještě výhodnější pro zahraniční vietnamské investory. Zde ale dochází k dalšímu dělení a to na Vietnamce, kteří jsou držiteli zahraničního anebo vietnamského pasu. Podle vládních dokumentů existuje mnoho výhod především pro Vietnamce s vietnamskými pasy, ale i pro ty se zahraničními, díky kterým jsou jim sníženy či prominuty dovozní sazby anebo proces vyřizování různých povolení potřebných k investování do Vietnamu a dalších dokumentů je jednodušší než pro zahraniční investory.

Vzhledem k technologickému rozvoji především v oblasti IT technologií dnes existují i telekonference v rámci Vietnamu, které slouží k přenosu know-how k vytvoření lepšího investičního prostředí a dalšího rozvoje země, kde hlavními mluvčími jsou právě Viet Kieu (Tyabaev – Sedelnikova – Nguyen – Lopukhin 2016: 4). Proto se dnes snaží vietnamská vláda vytvořit i příznivé podmínky pro intelektuály, aby se alespoň na nějaký čas vrátili do Vietnamu, kde by pracovali a šířili své know-how. K tomu například vznikly i právní úpravy v tom, co si do země tito lidé mohou přivést ze zahraničí do země. V oběžníku Ministerstva zahraničních věcí VSR č. 3/2000/TTLT–TCHQ–BNG se například píše, že Vietnamec žijící v zahraničí, který se rozhodne vrátit do vlasti natrvalo nebo na dobu delší šesti měsíců, si s sebou může přivést auto, zařízení sloužící k výkonu jeho práce a věci každodenní potřeby bez zdanění.

4.3 Ministerstvo zahraničních věcí VSR

Ministerstvo zahraničních věcí představuje hlavní instituci spravující vietnamskou zahraniční politiku. Svou činnost vykonává i ve spolupráci ostatních ministerstev podle dané problematiky. Struktura Ministerstva zahraničních věcí Vietnamu je rozdělena do tří hlavních částí. První a nejvyšší jsou tzv. hlavní představitelé Ministerstva, to je ministr a jeho zástupci. Další

jsou asistenti ministra. Poté následuje sedm skupin, které se dále dělí do jednatřiceti tematických odborů (viz příloha č. 10). Poslední složkou jsou pak zahraniční mise. Do hlavní agendy Ministerstva zahraničních věcí VSR se řadí nastolování zahraničních politik Vietnamu, navazování bilaterálních a multilaterálních vztahů a řízení činnosti svých odborů, agentur, zastupitelských misí apod.

Významnou roli v zahraniční politice Vietnamu ve vztahu k diaspoře sehrává odbor *National Committee for Overseas Vietnamese (HCMC Committee for Overseas Vietnamese*, dále jen Národní výbor pro Viet Kieu). Vznikl v roce 1994 jako náhrada *Central Commission for Vietnamese Residents Abroad* (Ústřední komise pro Vietnamce žijící v zahraničí). Výbor se považuje za agenturu, která je odpovědná Ministerstvu zahraničních věcí VSR a přímo přidružená k *People's Committee for Overseas Vietnamese* (Lidovému výboru pro Viet Kieu) a vládě. Výbor sídlí stejně jako Lidový výbor pro Viet Kieu v Ho Či Minově městě. To není náhodou, jelikož právě Ho Či Minovo město se považuje za hlavní destinaci navrátilců (Schaland 2015: 17). Výbor „vykonává funkci státního zřízení a vedení ve věcech souvisejících s Vietnamci, kteří se usadili v zahraničí“ (Dekret vietnamské vlády č. 74–CP/1994: čl. 1). Tato agentura studuje a analyzuje situaci v komunitách Vietnamců žijících v zahraničí. Na základě nasbíraných poznatků (statistik, analýz, aj.) vytváří návrhy politik, které vládě doporučuje a navrhuje, jak by se vůči Vietnamcům žijícím v zahraničí měla chovat. Mezi hlavní cíle této instituce se řadí podpora Viet Kieu v zahraničí, organizování kulturních akcí a snaha nalákat emigranty k návratu do vlasti. Další činností Výboru je udržovat v podvědomí Vietnamců vietnamskou kulturu a jazyk, a to především u mladé generace, která mnohdy vietnamský jazyk neovládá a pokud ano tak na velmi nízké úrovni (Dekret vietnamské vlády č. 74–CP/1994: čl. 2). Jedním z dalších úkolů této agentury jsou „[v]ýcvikové kádry pro práci Vietnamců v zahraničí“ (Dekret vietnamské vlády č. 74–CP/1994: čl. 2).

Podle struktury na nejnižším, ale ve vztahu k diaspoře na nevýznamnějším stupni, se nacházejí zastupitelské mise. „Zastupitelské mise vykonávají funkci

oficiálního zastupování vietnamského státu ve vztazích s přijímajícími zeměmi, územními a mezinárodními organizacemi a jednotně řídí zahraniční činnost“ (Zákon vietnamského národního shromáždění č. 33/2009/QH: čl. 2). Do zastupitelských misí se řadí diplomatické zastupitelské mise (ambasády), konzulární zastupitelské mise (generální konzuláty a konzuláty) a reprezentativní mise v mezinárodních organizacích. Hlavním cílem je vykonávání zahraniční politiky Vietnamu a udržování sociálně-politických a obranně bezpečnostních vztahů mezi VSR a přijímající zemí. Hlavní cíle a úkoly jsou zakotveny v zákoně vietnamského národního shromáždění o zastupitelských misích (č. 33/2009/QH). Ten definuje i úkoly zastupitelských úřadů vůči své diaspoře. Činnost zastupitelských misí vůči své diaspoře se v mnohém podobá činnosti Výboru pro Viet Kieu. Nicméně zastupitelské úřady slouží spíše k zavádění politik vůči Viet Kieu do praxe. Dále mají mapovat situaci ve vietnamské komunitě v přijímající zemi a informovat o tom příslušné úřady. Případně mohou vyšším tělesům navrhnout na základě svých zkušeností politiky a zákony.

Mise disponují i určitými pravomoci. Jako například, že „[v] případě, že vietnamští občané a právnické osoby nejsou schopni chránit svá zákonná práva a zájmy podle práva a praxe přijímajících zemí, mohou zastupující mise dočasně jednat nebo zařídít někoho, aby jednal jako jejich zástupce u soudů nebo příslušných agentur přijímajících zemí, dokud se jiné osoby nedohodnou jednat jako jejich zástupci nebo dokud nejsou sami schopni chránit svá zákonná práva a zájmy“ (Zákon vietnamského národního shromáždění č. 33/2009/QH: čl. 8). To souvisí s úlohou konzulární ochrany vietnamských občanů, ale i právnických osob. Otázkou ale zůstává, jak moc své pravomoci k pomoci svým občanům v nouzi využívají²⁷.

---

²⁷ Jako příklad může posloužit obvinění Doan Thi Huong za vraždu nevlastního bratra Kim Čong-una na letišti v Malajsii v roce 2017. Kdy údajně Doan spolu s Indonésankou Siti Aisyah měly zavraždit Kim Čong-nama rozmazáním toxické látky po jeho obličej. Obě ženy tvrdily, že byly podvedeny a muže otrávily nevědomky v domněnku, že se jedná o televizní show. Nicméně nedlouho po zadržení a obvinění obou žen, byla Indonésanka zproštěna viny, zatímco Vietnamka čelila trestu smrti. Nakonec byla odsouzena na tři roky a čtyři měsíce a kvůli dobrému chování propuštěna na svobodu (Smith 2019). Podle médií byl diplomatický tlak ze strany Indonésie a vzájemné vztahy mezi Indonésií a Malajsií lepší, což byl důvod okamžitého

K další činnosti zastupitelských misí patří poskytování veřejných služeb Vietnamcům či vietnamským organizacím v hostitelské zemi. Jedná se o takové služby jako je vystavování a prodlužování pasů či nahlášení změn jako například sňatku, narození dítěte, aj. Tyto konzulární služby jsou placené. O výběru, správě a využití poplatků za konzulární služby se pojednává v oběžníku Ministerstva financí VSR č. 264/2016/TT–BTC. Dokument sděluje, že o vybírání poplatků musí zahraniční mise vést účetní knihy, které kontroluje Ministerstvo zahraničních věcí VSR. To zároveň může využít 30% této částky k pokrytí svých výdajů²⁸ (Oběžník Ministerstva financí VSR č. 264/2016/TT–BTC: čl. 7).

Mezi hlavní cíle vietnamské zahraniční politiky ve vztahu k diaspoře se tedy řadí především vytvoření příznivých podmínek, přilákat Viet Kieu k návratu do země, anebo alespoň zvýšit jejich zájem o investování ve Vietnamu²⁹. V souvislosti se sociálními remitancemi představuje vietnamská diaspora pro vietnamskou vládu velmi důležitý nástroj, který nemusí být na první pohled zjevný, a to vysoce kvalitní informační kanál (Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020). Možná to je hlavním důvodem, proč se v oficiálních prohlášeních, o vztazích Vietnamu s nějakou zemí, u většiny případů najde zmínka o diaspoře. Vietnam se mimo jiné snaží o budování národní identity i mezi Vietnamci žijícími v zahraničí.

Vietnam si zároveň uvědomuje výhody z vietnamské integrace do majoritní společnosti v hostitelské zemi. Proto projevuje vděk hostitelské zemi i případně diaspoře za aktivní snahu začlenění vietnamské komunity do občanské společnosti (Nguyen Thuy, osobní rozhovor, 29. 2. 2020). To je velice strategické, protože projevený vděk může povzbudit vzájemné vztahy mezi zeměmi a zároveň to vypadá, že vietnamská vláda se zajímá o svou komunitu

---

zproštění viny (Smith 2019; Elis-Petersen 2019). Ale podle paní Mai Nguyen (osobní rozhovor, 22. 3. 2019) se rodiče odsouzené obrátili na vietnamskou ambasádu v Malajsii, která jim zpočátku odmítala pomoci. Podle ní největší pomoc Vietnamce poskytla skupina vietnamských dobrovolníků v Malajsii, za které v závěru veškerou zásluhu odnesla vietnamská ambasáda v Malajsii.

²⁸ Pokud tak učiní, musí ale zaznamenávat, k čemu peníze využilo.

²⁹ Na druhou stranu Vietnam velmi podporuje i dočasnou ekonomickou emigraci, protože si uvědomuje význam ekonomických i sociálních remitancí.

v dané zemi. Diaspora tedy představuje jakýsi pomyslný most spojující dvě země. A to si vietnamská vláda uvědomuje. Proto je v jejím vlastním zájmu o diasporu pečovat a projevovat o ní zájem, alespoň oficiálně. K projevení zájmu slouží oficiální návštěvy komunit hlavními představiteli země, které se uskutečňují téměř při každé návštěvě hostitelské země³⁰.

Zahraniční politika se nezaměřuje pouze na diasporu. To kam a jakým směrem se zahraniční politika Vietnamu ubírá, co zrovna představuje hlavní zahraničně-politickou agendu lze pozorovat na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí v sekci *Pressroom*. *Pressroom* se používá ke zveřejňování tiskových zpráv, které jsou zde zveřejňovány od roku 2004. Díky této sekci lze sledovat hlavní orientaci zahraniční politiky Vietnamu v průběhu let. *Pressroom* obsahuje i zprávy týkající se návštěv hlavních představitelů zemí ve Vietnamu či hlavních vietnamských představitelů v zahraničí. Často zprávy týkající se návštěv vietnamských představitelů v zahraničí zahrnují zmínku o návštěvě tamější vietnamské komunity nebo zhodnocení integrace vietnamské komunity do lokální společnosti.

4.4 Krajaňská politika, sdružení a organizace

V první řadě musíme vědět, co si pod termínem krajaňská politika představit. Krajaňskou politikou mám na mysli, že stát poskytuje určité služby svým krajaňům, žijícím v zahraničí. V případě Vietnamu je krajaňem každý cizinec, který má vietnamský národnostní původ nebo je potomkem rodiče s vietnamským původem. Ale na základě analýzy vládních dokumentů lze pozorovat určitý rozdíl mezi Vietnamci s vietnamským a zahraničním pasem. Vietnamci s vietnamským pasem mají výhodnější podmínky než ti s pasem zahraničním.

Vzhledem k historickému kontextu lze říci, že v minulosti krajaňská politika Vietnamu téměř neexistovala a pokud ano, tak nebyla přístupná všem. To znamená, že mnoho Vietnamců prchajících ze země v 70. letech, začínalo od nuly, a pokud neměli v cílové destinaci známé ani jiné kontakty, bylo to pro ně

---

³⁰ K tomu závěru jsem dospěla na základě pročtení cca 100 tiskových zpráv.

velmi náročné. Dalším faktem bylo, že tito lidé neměli možnost cestovat do Vietnamu³¹ (Schaland 2015: 16). Nicméně, krajanská politika se v průběhu let změnila. Po zavedení reformy *Doi Moi* a liberalizací Vietnamu nabrala nový směr. Vietnam přehodnotil své postavení Viet Kieu a to ne z morálních, nýbrž z ekonomických důvodů. Diaspora se postupně stala hlavním pilířem rozvoje Vietnamu, což volalo po vytvoření instituce, která by se starala a soustředila se na Viet Kieu. To vedlo Ministerstvo zahraničních věcí k založení výše zmíněného Národního výboru pro Viet Kieu, o kterém jsem již hovořila výše (podkapitola 4.3). Nicméně v praxi se vietnamská krajanská politika vykonává prostřednictvím zájmových skupin.

Se vznikem vietnamských komunit úzce souviselo zakládání neformálních organizací, spolků a sdružení, přičemž mnoha z nich se postupem času stala formálními. Podle Ann-Julie Schalandové (2015: 19) je lze rozdělit do šesti základních kategorií. První kategorii představují kulturní a společenská sdružení. Tento typ slouží hlavně k podpoře vietnamské kultury a jazyka. Často se organizace aktivně účastní i událostí konajících se ve Vietnamu, z čehož mají určitý profit (Schaland 2015: 19). Dnes existuje nespočet sdružení tohoto typu. Druhou skupinou jsou náboženské asociace, které se na rozdíl od první kategorie nevyskytují v hojném počtu. Třetí kategorii představují politická sdružení, nicméně dnes mnoho sdružení se snaží být apolitická, což jak níže ukážu má svůj důvod. Čtvrtou kategorií jsou studentská sdružení, pátá profesní a šestá volné sítě a *home association*. Nicméně na základě mého výzkumu (vietnamské diaspory v ČR) můžu říci, že v některých případech, nelze sdružení či spolek jednoznačně zařadit do jedné z těchto kategorií.

Zároveň pro tuto práci považuji za důležitější rozdělení podle přístupu zájmových skupin k vládě. Proto jsem si tyto skupiny rozdělila na závislé, neutrální a nezávislá sdružení³². Závislá nebo také provládní jsou sdružení, které podporují vietnamskou vládu. Společensko-politická organizace takových

---

³¹ Hlavně za rodinou. Lidé neměli finance nebo jim byl přístup do Vietnamu odepřen.

³² K tomuto rozdělení jsem dospěla na základě analýzy vietnamských spolků a sdružení ve světě a především v ČR.

sdružení a spolků podléhá tedy podobné nebo stejné struktuře jako vietnamská národní fronta. To znamená, že v rámci jednoho sdružení existují další zájmová uskupení, která se zaměřují na užší činnost, která by šla zařadit do jedné z šesti kategorií A. Schalandové. Dále existují neutrální sdružení, která nesympatizují s vietnamským režimem, ale vystupují spíše apoliticky než kriticky. To je velmi výhodné, protože mohou žádat FOVC o finanční podporu svých projektů a členi sdružení nejsou nijak ohrožováni. Poslední nezávislé spolky a sdružení vznikly a vznikají v reakci na vietnamský politický režim. Tato formální či neformální uskupení vystupují kriticky proti Vietnamu. Jedná se o antikomunistická hnutí, která, jak později ukáží, nejsou Vietnamem podporována. Vzhledem k tomu, že Vietnam nemůže zásadně ovlivnit vznik takových spolků a sdružení, jelikož spolky vznikají v zahraničí, snaží se situaci řešit jinak. Jedním z možných a častých řešení je znepřístupnění členům takových uskupení přístup do země. To mohou navrhnout i vykonat ambasády, protože jednou z činností ambasád je vydávání a prodlužování pasů. Zastupitelské úřady mají tedy monopol k tomu rozhodovat na základě chování, kdo je ve Vietnamu vítán a kdo ne. Další ale dnes již méně používanou možností může být tlak na část rodiny žijící ve Vietnamu (Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020). Základní agendou nezávislých spolků a sdružení bývají především liberální a svobodné hodnoty, které jdou ruku v ruce s hájením lidských práv a svobod. Někdy právě tyto organizace odkrývají události, které by měly zůstat za hranicemi Vietnamu.

Velké množství závislých a polozávislých spolků spolupracuje skrze své zastupitelské úřady v hostitelských zemích s Vietnamem. Díky tomu má vietnamská vláda přehled o svých komunitách po světě, má možnost sledovat ty, kteří vůči ní vystupují kriticky a zároveň být informována o aktuálním dění v zahraničí. Organizace a spolky jsou sponzorovány soukromými sponzory, ale i samotným Vietnamem. Nelze říci, zda a případně v jaké výši stát sdružení a spolky sponzoruje, ale podle FOVC existuje ze strany státu určitá ekonomická

podpora. Podpora ze strany Vietnamu nemusí být pouze přímým finančním sponzorováním, ale dále také například odměňováním³³.

4.5 Pracovní agentury

Vzhledem k vysoké nezaměstnanosti a rozsáhlým politickým problémům v zemi, vietnamská vláda stále prosazuje ekonomickou emigraci. I přesto, že tato diplomová práce se nezaměřuje na ekonomickou migraci, je nutné ekonomickou migraci ve spojení s pracovními agenturami zmínit. Pracovní agentury představují nástroj Vietnamu sloužící k podpoře vietnamské ekonomické migrace. Nicméně vzhledem k množství nedostatků a právních mezer se mnohdy z ekonomické migrace stane dlouhodobý pobyt v hostitelské zemi. Největší *boom* pracovních agentur souvisí s liberalizací vietnamské ekonomiky, kdy hlavními destinacemi byly především země bývalého východního bloku. To dokládá i dekret vietnamské vlády č. 74–CP/1994, ve kterém hned v úvodních slovech vietnamská vláda apeluje na obnovu a podporu vietnamské práce v zahraničí. Dnes se zaměřuje především na okolní státy.

Legální vývoz práce do zahraničí zprostředkovávají oficiální pracovní agentury. Agentury fungují pod záštitou Ministerstva práce a válečných invalidů VSR (Nožina – Kraus 2009: 37). Většinou se do pracovních agentur hlásí lidé z chudších poměrů, kteří žijí převážně na vesnicích. V mnoho případech se jedná o lidi s velmi nízkou úrovní vzdělání (Nožina – Kraus 2009: 38). Možná právě tento fakt přispěl k vytvoření neoficiálních pracovních agentur, u kterých stojí na pováženou, zda se jedná o legální transfer.

Agentury registrované na Ministerstvu práce a válečných invalidů VSR jsou napojené na ambasády, a to jak na své, tak na ambasády přijímacích zemí působících ve Vietnamu. Podle legálního rámce vzniká podepsáním smlouvy mezi dělníkem a agenturou právní vztah, který se sjednává na dobu určitou. V první řadě zájemce musí zaplatit agentuře kauci, která stvrzuje naplnění smlouvy o zprostředkování práce v zahraničí. Výše kauce se sjednává na základě

---

³³ Pořádání sportovních soustředění nebo letních táborů pro Viet Kieu ve Vietnamu (Rozhodnutí Ministerstva zahraničních věcí VSR č. 491/2003/QĐ–BNG: čl. 17; Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020).

dohody mezi agenturou a zájemcem. Kauce se pracovníkovi musí vrátit do jednoho měsíce po vypršení či vypovězení smlouvy³⁴. Vzhledem ke snaze zvýšení odpovědnosti u zájemců o práci v zahraničí jsou pracovní agentury oprávněny „vybírat dočasnou částku na pokrytí následujících výdajů“ (Oběžník Ministerstva práce, válečných invalidů a sociálních věcí VSR č. 5/TTLB/TC–LDTBXH/1996: čl. 3): zdravotní prohlídky; školení a zkoušky v cizím jazyce; zpracování dokumentace, víz a jiných potřebných dokladů; výdaje spojené s odjezdem; předodjezdové školení apod. Ze strany agentury může být zájemci účtován tzv. servisní poplatek. Jedná se o jediný poplatek, který může být ze strany agentury účtován. Tento servisní poplatek je určen k pokrytí nákladů agentur za zprostředkování svých služeb. Poplatek nesmí přesáhnout 12% smluvního příjmu, který nepokrývá náklady na ubytování a stravu. Pokud smluvní příjem zahrnuje i náklady na ubytování a stravu, pak servisní poplatek může být maximálně 8% (Oběžník Ministerstva práce, válečných invalidů a sociálních věcí VSR č. 5/TTLB/TC–LDTBXH/1996: čl. 3).

V roce 2003 nastaly změny, které definovaly možnosti odchodu ekonomických migrantů do zahraničí. Tyto úpravy jsou zakotveny v dekretu č. 81/2003/ND-CP a říkají, že zájemce o pracovní pobyt v zahraničí může odejít prostřednictvím pracovní agentury nebo skrze společnost, která se v zahraničí angažuje³⁵, anebo v poslední řadě skrze individuální kontrakt se zahraničním zaměstnavatelem (Dekret vietnamské vlády č. 81/2003/ND-CP: čl. 2). Tím se rozšířila možnost odchodu za prací do zahraničí, protože do roku 2003 mohli Vietnamci cestovat za prací pouze prostřednictvím oficiálních pracovních agentur.

Zprostředkování pracovního výjezdu do zahraničí činí nemalou částku, díky které se mnoho Vietnamců mnohdy i zadluží. Často jsou jim zprostředkovány mylné informace o práci v zahraničí i o tamním životě. Agentury ale nejsou jediným zdrojem těchto klamných zpráv, poněvadž sami Vietnamci vracející se

---

³⁴ Pokud nebyla smlouva porušena a nevznikla agentuře ekonomická újma.

³⁵ Vykonává práci na zahraničním projektu.

do Vietnamu, nemluví o tom, jak moc v hostitelské zemi pracují a dřou³⁶ a spíše o svém pobytu mluví pozitivně. To ale souvisí s vietnamským charakterem, protože „Vietnamci si velice hlídají svou pověst a všeobecně inklinují k tomu ukazovat vše v lepším světle; o problémech se nemluví a nepřísluší se je ukazovat“ (Martínková – Pechová 2011: 26).

4.6 Média

Již od roku 1980 se Vietnam snaží zprostředkovávat informace týkající se remitancí, a především jak s nimi nakládat. Pro to využívá vláda jeden z hlavních novodobých a spolehlivých nástrojů – média. Ty představují důležitý nástroj i při utužování vazeb na vlast a k podpoře vietnamské kultury. Všechna státní vietnamská média jsou řízena a striktně kontrolována vietnamskou vládou. Například portál www.vietkieu.info „je provozován ve spolupráci vietnamské tiskové agentury, státní komise pro zahraniční Vietnamce při Ministerstvu zahraničních věcí a agentury pro zahraniční informační servis Ministerstva informatiky a komunikace“ (Freidingerová 2014: 74).

Nejznámějším zdrojem informací pro Vietnamce je vietnamská státní televize (VTV4). Ta je zpřístupněna i Vietnamcům žijícím mimo Vietnam a pro mnoho z nich představuje kvůli jazykové bariéře jediný zdroj informací. Vláda televizní vysílání, ale i všechny ostatní média, používá k šíření své propagandy. O tom vypovídá popis VTV na svých oficiálních stránkách, kde se uvádí, že televize slouží k tomu, aby reprodukovala a šířila zavedené politiky a zákony (VTVnd.).

Kromě obvyklých televizních pořadů televize vysílá pořady o životě vietnamské diaspory ve světě. Skrze vysílání se také snaží upozornit na ekonomické úspěchy a významné vietnamské podnikatele ve světě i ve Vietnamu, což funguje jako dobrá reklama. Zároveň se snaží být i podporou. Proto existuje i pořad, kam mohou Vietnamci z domova či zahraničí volat a ptát se na nejrůznější otázky, týkající se práce v zahraničí, zasílání remitancí, atd.

---

³⁶ Mnoho z nich se do Vietnamu vrací za účelem oslav Lunárního roku.

(Freidingerová 2014: 74). Kromě státní televize vysílá za hranice i státní rozhlas *Voice of Vietnam*.

Ve světě mají Vietnamci přístup k mnoha vietnamským tiskům (deníkům a týdeníkům) jako například nejpobulárnější *Nhan Dan* nebo dále *Ha Noi Moi*, *Tien Phong*, *Truyen hinh*, *Quan Doi Nhan Dan cuoi tuan*, aj. Kromě vietnamštiny poskytují některé tiskoviny a internetová zpravodajství cizojazyčné verze – nejčastěji v angličtině a francouzštině. Ale existuje mnoho dalších zpravodajských deníků a týdeníků spravovaných státní tiskovou agenturou. Dále existuje i mnoho zpravodajských webů, z nichž nejznámější je *Vietnam News*.

Na druhou stranu média musí někde o diaspoře získávat informace, aby o ní mohly psát nebo vysílat. Tím se dostávám k tomu, že diaspora sama o sobě představuje nepostradatelný informační zdroj. Díky její existenci téměř po celém světě má Vietnam jedinečnou příležitost mít přehled o tom, co se v jednotlivých zemích děje, jaká je tamější politická či ekonomická situace, jaké problémy země řeší, apod. Na první pohled se diaspora může zdát jako pouhý ekonomický zdroj, který je dobré si hýčkat, avšak pravda se může trochu lišit.

5. Vietnamská diaspora v České republice

Vietnamská diaspora v České republice se považuje za velmi specifickou jak v ČR, tak ve světě. Jedná se o třetí největší diasporu v České republice a zároveň o třetí největší diasporu v Evropě v poměru počtu obyvatel k tamější diaspoře. Vietnamská diaspora se od zbylých diaspor v zemi liší především svou uzavřeností, ale paradoxem je, že se považuje za nejlépe adaptabilní minoritu v ČR.

Na základě této případové studie bude představeno, jak v praxi funguje vztah mezi Vietnamem a vietnamskou diasporou v ČR. V první řadě bude vietnamská diaspora zasazena do historického kontextu a následně bude zhodnocena podoba vietnamské diaspory v současnosti. Následující podkapitoly se zaměří na jednotlivé nástroje pracující a ovlivňující vietnamskou diasporu v ČR. Pro větší relevantnost fungování vietnamské diaspory v ČR jsem uskutečnila několik osobních rozhovorů se zástupci vietnamské komunity. V úvodu jsem uvedla, že z celkem 15 dotázaných se rozhovor uskutečnil pouze se 4 respondenty. Rozhovor mi poskytli především ti, kteří se problematikou vietnamské menšiny v ČR aktivně zabývají. Podařilo se mi oslovit i zástupkyni za vietnamské velvyslanectví paní Thuy Nguyen. Další mluvčí, kteří nevyžadovali zachování anonymity, tedy v práci na ně budu odkazovat, jsou Pham Huu Uyen, Mai Nguyen a Nguyen Manh Tung. Na základě svého výzkumu jsem dospěla k závěru, že většina potencionálních respondentů (běžných Vietnamců³⁷) se bála k tématu vyjádřit.

5.1 Historie diaspory v ČR

Vietnamské vztahy s Českou republikou se formovaly od 50. let 20. století. Po druhé světové válce zvítězila v Československu KSČ v čele s Klementem Gottwaldem, který se stal předsedou vlády a po Benešově demisi se stal v roce 1948 prezidentem ČSR. V té době ČSR byla velmi pro-sovětsky naladěná a stala se součástí východního bloku. Jak již bylo výše zmíněno, Vietnam byl rozdělen

---

³⁷ Slovním spojením „běžní Vietnamci“ mám na mysli ty, kteří se o politické dění v jejich zájmu nezajímají a vystupují apoliticky. Mai Nguen (osobní rozhovor, 22. 3. 2020) to okomentovala slovy, že mnozí z nich „nechtějí vystupovat ze své komfortní zóny“.

na základě Ženevských dohod na severní Vietnam – Vietnamská demokratická republika (VDR) a na jižní Vietnam – Vietnamská republika. VDR prožívala po válce velmi krušné období a potýkala se s řadou ekonomických a sociálních problémů. V té době byly navázány první styky se severním Vietnamem a spřátelenými zeměmi, tedy i s tehdejší ČSR.

Oficiální vztahy byly navázány v roce 1954 a následující rok byla otevřena vietnamská ambasáda. Navázání styků souviselo s politickými a ideologickými změnami té doby. V roce 1955 „Československo nabídlo Vietnamu dar ve výši 54 milionů Kč, pozvání pro vietnamské studenty, vybudování lékařské ambulance a poskytnutí úvěru ve výši 50 milionů Kč“ (Nožina – Kraus 2012: 76). První příchozí skupinu představovaly tzv. Chrastavské děti, což byly převážně pováleční sirotci (Úřad vlády 2013)³⁸. Dále na základě zmíněné spolupráce přicházela do země první skupina vietnamských emigrantů, ale nejednalo se o nikterak velká čísla, spíše v řádu stovek. Šlo především o mladé Vietnamce, kteří přijeli do ČSR studovat a učit se oborům především textilnímu a potravinářskému průmyslu.

Významný milník představoval přelom 80. a 90. let. To souviselo s pracovní migrací na Východ (viz kapitola 2.3). V té době na území ČSSR pobývalo 30 000–35 000 Vietnamců, přičemž převážná většina pracovala v továrnách (Nožina – Kraus 2012: 79). Jednalo se o podpůrné vzdělávací programy na dobu maximálně sedmi let. Participovat se nemohl každý, vybíralo se především na základě prospěchu a dobrého chování. Nicméně Dao Le Quang (Verzichová 2017) dodává, že „i tady vládla korupce a dostávaly přednost děti, které se ani tak dobře neučily, ale jejich bohatí rodiče někoho uplatili“. Program spočíval ve třech až čtyřech letech studia (nejčastěji učebních oborů) a následné tříleté praxi. Poté se měli Vietnamci vybavení novými znalostmi vrátit zpět a předat své znalosti dalším, a tím nastartovat hospodářský rozvoj ve Vietnamu (Zvoníček 2018; Lucuk 2016; Verzichová 2017). Mnohým z nich se vracet domů nechtělo. Legálním způsobem jak v tehdejší ČSR zůstat, byla velmi dobrá znalost českého jazyka. Díky ní si mohli podat přihlášku na obor

---

³⁸ V Chrastavě vznikla v roce 1956 první česko-vietnamská škola pro 100 emigrujících sirotků.

tlumočnictví a překladatelství. Nelegálním způsobem byl například sňatek s československým protějškem³⁹, ale v tom případě musela být navracena celá výše poskytnutého stipendia. Informace o práci v ČSSR se šířily rychle, a to bylo poměrně velkou výhodou, protože už mnoho vietnamských emigrantů přicházejících do ČSSR disponovalo určitou znalostí českého jazyka a více či méně znali zdejší kulturu. Tento fakt se považuje za vznik „migrační sociální sítě“ (Freidingerová 2014: 66), což znamená, že lidé si mezi sebou předávají zkušenosti a poznatky z hostitelské země, díky kterým mohou být budoucí migranti více připravení na tamější pracovní podmínky, kulturu a styl života.

Velkou změnou se stala „sametová revoluce“ a následný vznik samostatné České republiky. Během reformy českého politického systému „řada Vietnamců využila možnosti získat živnostenský list a na jeho základě dlouhodobý pobyt“ (Martínková – Pechová 2011: 10). Toto období souviselo i s velkým příchodem Vietnamců z Německa⁴⁰. Mnozí z nich se usadili v pohraničí, kde dodnes žije velmi silná a rozšířená vietnamská komunita. Druhou polovinu 90. let označují vietnamští rodiče jednoho z respondentů (Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020) za „zlatou éru Evropy“. V té době se mnoho Vietnamců rozhodlo začít podnikat. Nguyenovi (osobní rozhovor, 21. 2. 2020) rodiče, kteří v té době začínali také podnikat, říkají, že „se přivezl kontejner se zbožím, který se pak prodal někdy až za trojnásobek ceny“. Zbožím myslí převážně spotřební zboží, které u nás v té době běžně k dostání nebylo. Díky tomu se rozjelo vietnamské podnikání v ČR. Vietnamci začali bohatnout a o to víc peněz začali posílat do Vietnamu v podobě remitancí.

---

³⁹ Milostné poměry byly nepřipustné a to jak s Češkami, tak i s Vietnamkami pobývajících v té době v ČR. Právě milostný poměr nebo nemravné chování, či dokonce špatné známky, kdy hodnocení „za dobře“ již bylo chápáno jako špatné, mohlo být důvodem pro okamžitý návrat do vlasti (Zvoniček 2018; Lucuk 2016; Verzichová 2017).

⁴⁰ Viz podkapitola 3. 4, kde se píše o znovusjednocení Německa v roce 1990 a následném vyplácení odstupného Vietnamcům pracujících v tehdejší NDR, čímž chtělo Německo podpořit jejich návrat do vlasti, nicméně v mnoha případech tomu tak nebylo.

5.2 Vietnamská diaspora dnes

Dnes v ČR žije okolo 62 000⁴¹ Vietnamců (MV ČR 2019). Vietnamci mohou v ČR pobývat hned několika způsoby. Někteří z nich mají krátkodobý pobyt, někteří dlouhodobý, jiní zase mají české občanství anebo tzv. dvojí občanství, o kterém se hovoří v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství v České republice, který vyšel v platnost 1. 1. 2014. Vietnamci v ČR žijí v určitých oblastech, a to především v blízkosti česko-německého pohraničí či v okolí velkých měst. V ČR lze zmapovat hlavní oblasti, které jsou jimi osídleny (viz příloha č. 11). Podle grafu nejvíce Vietnamců žije v Praze, Ústeckém a Karlovarském kraji.

Vietnamská diaspora v České republice se považuje za třetí největší menšinu po Slovácích a Ukrajincích. Významnou charakteristikou vietnamské diaspory v ČR je velmi dobrá integrace do společnosti. Mezi stereotypy patří, že žijí pohromadě, mají velmi dobrou pracovní morálku, vysoké pracovní nasazení a nejsou hluční. Vietnamská komunita stále udržuje styky se svou domovinou a příbuznými. Je to dáno hluboce zakořeněnou kulturou a dále jazykovou bariérou mezi komunitou a občanskou společností v ČR. Významný přežitek, stále se projevující u Viet Kieu, představuje autocenzura. Tuto vlastnost velmi kritizuje Uyen (osobní rozhovor, 10. 3. 2020), protože podle něj „se Vietnamci bojí preventivně, to je autocenzura“. Tímto výrokem se snaží poukázat na to, že lidé se bojí mluvit, aby neřekli něco, co by je mohlo nějak poškodit. Ale na základě toho dodává „[m]yslím, že doba je dávno minulá“, a že lidé by si to měli uvědomit. To souvisí hlavně s výchovou svých dětí, které se narodily v ČR a přijaly evropské hodnoty a „Vietnam už na ně nemá páky“ (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020)⁴².

Nejen v ČR, ale i v jiných hostitelských zemích existuje určitá hierarchie uvnitř vietnamské komunity. Ta se dělí do tří vrstev (Martínková – Pechová

---

⁴¹ Číslo zahrnuje všechny Vietnamce žijící legálně v ČR s trvalým nebo dočasným pobytem.

⁴² Konstatuje, že režim ve Vietnamu byl dříve o hodně tvrdší než u nás. Z toho pramenila i poměrně tvrdá konzervativní výchova, kterou je možno v některých tradičních rodinách pozorovat dodnes.

2011: 12). Do první se řadí starousedlíci, tedy ti, kteří žijí na území bývalého Československa a o od roku 1993 na území ČR nejdéle. Zároveň někteří z nich se řadí mezi nejvlivnější zástupce vietnamské komunity (Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020). Mnoho z nich úspěšně podniká v ČR, ale i ve Vietnamu. Druhou vrstvu zastupují Vietnamci, kteří přicestovali až po revoluci. Ti se z velké části řadí do střední třídy. Jsou to Vietnamci s průměrnými příjmy, které jsou srovnatelné s průměrnými příjmy v ČR. Tito Vietnamci se v mnoha případech živí stejně jako starousedlíci – podnikáním. Nicméně jedná se spíše o střední a malé podnikatele. V poslední vrstvě jsou zahrnuti Vietnamci, kteří do ČR přicestovali až po roce 2000. Mnoho z nich přicestovalo do ČR prostřednictvím pracovních agentur. Vlna příchodu Vietnamců na přelomu milénia odstartovala *boom* zprostředkovatelský služeb, a to jak českých, tak vietnamských. Nutno ale říci, že není stoprocentním pravidlem, že podle doby příchodu se odvíjí činnost a postavení Vietnamců v komunitě. Spíše toto rozdělení poukazuje na fakt, že čím déle zde Vietnamci žijí, tím více času měli na integrování se do společnosti, vytvoření vazeb, kontaktů a založení svých podniků.

Vietnamská diaspora se také dělí do dvou generací, což je významným determinanem jak v české, tak vietnamské společnosti. První generaci tvoří emigranti z Vietnamu, tedy ti, co odešli z Vietnamu za prací, či z něj uprchli z politických důvodů. Tato generace se charakterizuje vysokou mírou izolace od hostitelské společnosti a pevnou vazbou na komunitu. Druhou generaci představují Vietnamci narození v hostitelské zemi. Většina z nich od malička navštěvovala české školky a školy, takže mluví plynule česky. U této generace či „banánových dětí“, je integrace do společnosti na velmi vysoké úrovni. Tzv. banánové děti mají bližší vztah spíše k ČR, jelikož se v této zemi narodily. Mezi první a druhou generací se hovoří i o jeden a půl té generaci, což jsou děti, které se narodily ve Vietnamu, ale podstatnou část svého života strávily v hostitelské zemi.

5.3 Ministerstvo zahraničních věcí VSR

V podkapitole 4. 3 jsem se věnovala Ministerstvu zahraničních věcí VSR, které ve spolupráci s dalšími ministerstvy zřizuje a vykonává politiky směrem k vietnamské diaspoře. Dohled nad zaváděním těchto politik do praxe zastávají zastupitelské mise. Hlavním zastupitelským úřadem Vietnamské socialistické republiky v České republice je vietnamské velvyslanectví. Tento zastupitelský úřad úzce spolupracuje s některými spolky a organizacemi, zaměřujícími se na vietnamskou komunitu. Zástupkyně za Velvyslanectví VSR Thuy Nguyen (osobní rozhovor, 21. 2. 2020) hodnotí „[v]ztah Vietnamu k vietnamské diaspoře jako velmi dobrý. Vietnam podporuje integraci do občanské společnosti a váží si, když i hostitelská země podporuje integraci komunity do své společnosti“. Jiný názor na věc má paní Mai Nguyen (osobní rozhovor, 22. 3. 2020), která tvrdí, že „vietnamská vláda diasporu v ČR, ale i ve světě nepodporuje, spíše spravuje“. Reálně Vietnamci s ambasádou moc v kontaktu nejsou. Navštěvují ji především kvůli úředním záležitostem (vyřizování pasů, víz, apod.). Pokud si neví v něčem rady, obrací se spíše na svou komunitu.

Velvyslanectví VSR nejvíce spolupracuje se Svazem Vietnamců ČR. Skrze něj udržuje určitý dohled nad komunitou v ČR. Spolupráce mezi těmito tělesy sehrává stěžejní roli pro vietnamskou vládu. Protože Svaz v ČR disponuje díky své tradici, vazbám a kontaktům vyšší mocí než velvyslanectví, která podle struktury Ministerstva zahraničí VSR zastává vyšší pozici (Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020). Tím není myšleno, že by velvyslanectví fungovalo neefektivně, ale jde o to, že člení diplomatické mise působí v zemi po určitou dobu (36 měsíců), tudíž jsou závislí na informacích poskytnutých komunitou, respektive Svazem (Zákon vietnamského národního shromáždění č. 33/2009/QH: čl. 27). To považuji za klíčové, proč komunita a sdružení v hostitelské zemi sehrávají tak podstatnou roli. Vietnamská komunita totiž vytvářela své vazby a kontakty po desetiletí a ví, jak česká společnost funguje. Ambasáda spíše slouží jako prostředník mezi komunitou a vládou. Ale zároveň má možnost dodržovat dohled nad komunitou, především nad tou částí, která se snaží chovat nezávisle

(viz sdružení Van Lang). Pomocí svých pravomocí může dále oceňovat či penalizovat chování vietnamských jedinců v komunitě.

Podle analýzy všech tiskových zpráv obsahujících zmínku o ČR, byla první tisková zpráva publikována v roce 2004. Nejčastějšími tématy jsou vzájemné návštěvy hlavních představitelů země a především snaha o posílení vztahu a vazeb mezi zeměmi. Téměř v každé tiskové zprávě s tématem česko-vietnamských vazeb se upozorňuje na existenci a činnost diaspory. Ve zprávách se často uvádí, že při návštěvě ČR navštívili představitelé i zdejší vietnamskou komunitu. Reálně se ale jedná o setkání s vybranými zástupci komunity, kterým vláda říká, jak by se měli chovat (Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020).

5.4 Vietnamská sdružení a spolky v ČR

Podle Úřadu vlády ČR (2013) dnes aktivně existuje okolo třiceti vietnamských spolků a sdružení. Důležité je říci, že i když se jedná o vietnamské nebo česko-vietnamské spolky, ne všechny byly založeny Vietnamci. Dnes již existují spolky jako například Info-Dráček či Klub Hanoi, které vznikly na základě české iniciativy. V ČR lze vietnamská sdružení dělit do několika kategorií definovaných A. Schalandovou v podkapitole 4.4 – krajská, sportovní, zájmová (kulturní či náboženská). Ale vzhledem k tématu této práce považuji za důležitější typologii spolků na závislé, neutrální a nezávislé, protože to hraje významnější roli ve vztahu Vietnamu k diaspoře.

Pokud se zaměřím na spolky a sdružení jako zahraničně-politický nástroj Vietnamu, jedná se o velmi výkonný nástroj. Vzhledem k tomu, že spolky jsou tvořeny převážně členy, kteří v ČR žijí, tak veškerá komunikace jde skrze členy sdružení, jelikož to pomáhá k překonání kulturních a jazykových bariér (Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020). Možná to je i důvodem, proč pan Uyen (osobní rozhovor, 10. 3. 2020) tvrdí, že „diaspora je pro Vietnam dar z nebes“, protože mnoho zahraničně-politických a ekonomických vztahů mezi Vietnamem a ČR (i jinými zeměmi) vzniklo zásluhou existence těchto sdružení.

Nejdůležitějším uskupením je Svaz Vietnamců v ČR. Vznikl v roce 1999 a původně fungoval neoficiálně pod národní frontou. Změna nastala po stranickém sjezdu v roce 2016, kdy se Svaz stal oficiálním členem národní fronty (Uyen,

osobní rozhovor, 10. 3. 2020). Toto sdružení úzce spolupracuje s ambasádou, dokonce podle některých se dá považovat za „prodlouženou ruku ambasády“, tedy i vietnamské vlády (Epoch Times ČR 2016; Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020; Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020). Svaz Vietnamců v ČR je tvořen svými členy, ale i členskými sdruženími (Svaz vietnamských studentů a mládeže Svaz vietnamských žen, vietnamských podnikatelů, aj.). Dále se skládá z krajských svazů, z nichž nejsilnější je Svaz Vietnamců v Chebu. Na základě výše zmíněných kategorií ho nelze zařadit, jelikož působí komplexně ve všech oblastech. Lze říci, že ve své agendě se zaměřuje více na Vietnamce bez českého občanství (Dům národnostních menšin 2017). Na základě rozhovorů, mohu usoudit, že drží dohled nad komunitou a zároveň slouží jako spolehlivý informační kanál vietnamské vlády. Svaz udržuje mnoho kontaktů a vazeb, které bez pochyby představují značné plus pro Vietnam v souvislosti např. s obchodem či investicemi. Podle Mai Nguyen (osobní rozhovor, 22. 3. 2020) se krajanská politika Vietnamu uskutečňuje v ČR prostřednictvím Svazu. Prvním předsedou a zároveň zakladatelem Svazu byl Hoang Dinh Thang, který stál v čele Svazu až do roku 2016. Jedná se o jednoho z nejvyšších představitelů vietnamské komunity v ČR, ale i v Evropě. V témže roce totiž založil Konfederaci vietnamských svazů v Evropě a stal se jejím předsedou (Sinopsis 2019).

Většina dalších sdružení je formálního charakteru a některá jsou dokonce „řádně právně zakotvena dle českého právního řádu“ (Epoch Times ČR 2016). Zároveň ty spolky, které jsou pod záštitou Svazu Vietnamců v ČR, organizačně podléhají organizační struktuře vietnamské vlády (Epoch Times ČR 2016; Sinopsis 2019). Většina spolků sdružení úzce spolupracuje s ambasádou. Jedná se o vzájemnou nikoliv jednostrannou spolupráci, která je přínosná pro obě strany. K hlavním oblastem spolupráce patří PR a především získávání, přenos a výměna informací. Podle Manh Tunga Nguyena, (osobní rozhovor, 21. 2. 2020) spoluzakladatele firmy InvestMan a Asociace mladých vietnamských podnikatelů (*Association of Youth Vietnamese Entrepreneurs*, AYVE), komunity, sdružení, jednotlivci, tedy vše co je součástí diaspory slouží Vietnamu jako velmi rychlý a spolehlivý informační kanál.

Mezi hlavní agendu spolků patří propagace a udržení povědomí o vietnamské kultuře (jazyku, zvyklostí, atd.), integraci do české společnosti. Mnoho spolků se nachází v centru vietnamské komunity, a to v Praze v areálu SAPA. V areálu SAPA se sdružuje nejvíce členů vietnamské komunity⁴³. Podle výpovědi pana Uyena⁴⁴, SAPA je nástrojem, díky kterému může Svaz, potažmo vietnamská vláda, vyvíjet určitý tlak na členy vietnamské komunity v ČR.

Z nezávislých spolků stojí za zmínku v Čechách první vietnamský nezávislý spolek Van Lang. Jedná se o neziskový lidsko-právní spolek, který byl oficiálně registrován v roce 2011 (Zvoníček 2018). Jedním z jeho zakladatelů je Nguyen Manh Cuong či zástupce vietnamské menšiny Huu Uyen Pham. Z jejich agendy vyplývá, že nesouhlasí s politikami Vietnamu. Vzhledem k tomu, že je sdružení registrováno v ČR, jeho činnost podléhá české legislativě. To znamená, že právní cestou na něj vietnamská vláda nemůže. I přesto si našla způsob, jak vyvinout určitý tlak na existenci tohoto uskupení. Dříve se vietnamská vláda snažila zastrašovat rodiny žijící ve Vietnamu a znepřístupnila jim například cestování do zahraničí. Reakcionáři, kteří vystupovali kriticky vůči Vietnamu, měli s celou svou rodinou odepřený přístup do Vietnamu. Dnes už je to jinak. Dnes už převážně trestají pouze onoho jedince (Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020; Zvoníček 2018). Nyní má sdružení okolo 18 členů, z nichž čtyři mají zákaz vstupu do Vietnamu. Právě díky tomuto donucovacímu nástroji přišel Van Lang o část svých členů (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020).

Posledním typem jsou tzv. neutrální sdružení. Těch je velmi mnoho. Základní charakteristikou je, že vystupují na veřejnosti apoliticky (Uyen, osobní rozhovor 10. 3. 2020; Nguyen Mai, osobní rozhovor, 22. 3. 2020). Takové chování jim poskytuje určité výhody a zároveň svobodu. Mezi výhody se řadí například možnost komunikovat spolupracovat se Svazem či ambasádou na kulturních projektech. Mohou žádat u FOVC o finanční podporu svých projektů, protože nevystupují vůči VSR kriticky, ale pouze se k politickému režimu

---

⁴³ Rozlohou menší areál Svatý Kříž nedaleko Chebu je tržnici SAPA velmi podobný. Díky své poloze se stal turistickou atrakcí pro sousední Německo.

⁴⁴ „Ekonomicky nejsem závislý na SAPĚ, takže na mě nemají páky“ (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020).

Vietnamu nevyjadřují. Cílem vietnamské vlády je pomocí ambasády sdružení přesvědčit, aby se staly součástí Svazu (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020).

5.5 Vietnamská národnostní menšina v ČR

„Vláda si zřizuje k podpoře své činnosti poradní a pracovní orgány (dále jen PPOV) složené z členů vlády a dalších odborníků. PPOV mohou být zřízeny jako stálé nebo dočasné orgány podle charakteru problematiky, kterou se zabývají.“ (Úřad vlády ČRnd.). Jeden takový poradní orgán představuje Rada vlády pro národnostní menšiny v ČR založená v roce 2001⁴⁵. Tento poradní orgán dohlíží na dodržování práv ve vztahu k národnostním menšinám. Rada se skládá z předsedy, dvou místopředsedů a 18 členů národnostních menšin v ČR⁴⁶.

O získání statutu národnostní menšiny se začal zajímat Svaz Vietnamců v ČR v roce 2007, kdy podal oficiální žádost o členství. Předsedkyní tehdejší Rady pro národní menšiny byla MUDr. Džamila Stehlíková, která po přijetí žádosti začala zvat vietnamského zástupce na jednání Rady. Proces vstupu vietnamské komunity do Rady odstartoval diskusemi v roce 2012 a skončil pro vietnamskou komunitu úspěšným vstupem v létě 2013, kdy se prvním vietnamským členem Rady stal RNDr. Huu Uyen Pham, CSc., který svou funkci vykonává dodnes (Úřad vlády ČR 2013). Rada byla ráda za jeho kandidaturu, protože chtěla přijmout vietnamského zástupce do tohoto poradního orgánu, ale příliš se jí nezamlouvali zbylí dva kandidáti⁴⁷, které vybrala vietnamská ambasáda (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020).

Jednalo se o velmi významný politický akt, poněvadž „jen v Čechách mají Vietnamci status národnostní menšiny se svým zástupcem v Radě vlády“ (Epoch Times ČR 2016). Pozoruhodným zůstává, že zástupcem vietnamské komunity se stal člověk, který je členem nezávislého spolku Van Lang (viz podkapitola 5. 4), který hájí liberální a svobodné hodnoty. Uyen (osobní rozhovor, 10. 3. 2020)

---

⁴⁵ Na základě neformálních diskusí se očekávalo, že se v budoucnu Rada zruší a činnost poradních orgánů v rámci Rady bude iniciována granty (Uyen, osobní rozhovor 10. 3. 2020).

⁴⁶ Běloruské, bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské, vietnamské.

⁴⁷ „Ambasáda si vybrala svého kandidáta a k němu ještě jednoho, aby to na oko vypadalo jako výběr“ (Uyen, osobní rozhovor, 10. 3. 2020).

tvrdí, že původně se Van Lang nechtěl angažovat, ale „ambasáda si nemůže dělat nárok na tuto pozici a vybrat si člověka, kterého tam dosadí“ a na základě toho sdružení změnilo názor a začalo se o pozici zástupce v Radě zajímat.

O dva roky později v roce 2015 se uskutečnil Vietnamci nazývaný „puč“, kdy Svaz vietnamských studentů a mládeže spolu se Svazem vietnamských žen, Svazem vietnamských podnikatelů a Asociací českých Vietnamců podaly petici žádající výměnu zástupce vietnamské komunity v Radě. Všichni uvedení signatáři jsou sdruženími existujícími pod Svazem Vietnamců v ČR. Uyen (osobní rozhovor, 10. 3. 2020) tvrdí, že návrh na sesazení inicioval Svaz, ale k podpisu vyzval výše uvedená sdružení, aby to na papíře vypadalo důvěryhodněji. I tak „puč“ dopadl pro Svaz neúspěšně. Důvod tohoto aktu je na první pohled zjevný, křeslo v poradním orgánu Vlády ČR představuje strategickou pozici, která by mohla být užitečným nástrojem pro vietnamskou vládu (Epoch Times ČR 2016). Hlavní vietnamští představitelé se domnívají, že z takovéto pozice by měli přístup k více informacím, finančním prostředkům a hlavně k dohledu nad komunitou v ČR.

5.6 Pohled na pracovní agentury v ČR

V předchozí kapitole byla jedna podkapitola (4.5) věnována pracovním agenturám, jako ekonomickému zahraničně-politickému nástroji vietnamské vlády. Pracovní agentury ve Vietnamu spolupracují s pracovními agenturami v ČR. Nutno ale podotknout, že tato spolupráce nefunguje dobře. Tím je myšlen fakt, že vietnamské agentury ručí svým klientům, za zprostředkování zaměstnání v ČR, ale po příjezdu do ČR se skutečnost mnohdy liší.

Jak již bylo dříve uvedeno nejvíce Vietnamců – dělníků přišlo prostřednictvím pracovních agentur do ČR na přelomu tisíciletí. Od té doby začali Vietnamci již v ČR žijící zakládat zprostředkovatelské služby „*dich vu*“. Hlavní službou *dich vu* bylo především tlumočnictví (Martínková – Pechová 2011: 12). Služba se stala vysoce používanou a mnoho lidí z komunity ji využívá dodnes. Změna v příchodu vietnamských pracovníků nastala v souvislosti se světovou ekonomickou krizí v roce 2008, kdy došlo k novele zákona o pobytu cizinců v ČR a s ním souvisejícím zákonem o zaměstnanosti, ve kterém se zavedl

system tzv. zelených karet, díky kterému se zrušilo „povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, které dosud vydávaly úřady práce“ (MV ČR 2009: 6). Vietnam na základě svého vztahu s ČR zhodnotil, že změny nejsou zrovna přátelské a od samého počátku doufal, že ČR své změny ve vízové politice vůči Vietnamu přehodnotí (MOFA Vietnam 2008). Zástupkyně za vietnamskou ambasádu sama řekla, že česko-vietnamské vztahy jsou na dobré úrovni, ale podle jejího názoru by mohly být lepší (Nguyen Thuy, osobní rozhovor, 29. 2. 2020).

Avšak Manh Tung Nguyen (osobní rozhovor, 21. 2. 2020) tvrdí, že dodnes v české legislativě existují určité nedostatky týkající se vstupních podmínek zahraničních pracovníků, za které se snaží se svou firmou lobbovat. Podle něj je zapotřebí právně upravit nároky pro zahraniční pracovní sílu v ČR, protože velmi často jí chybí určitá míra vzdělanosti a jazyková vybavenost, která představuje velký problém. O určitých nedostatecích vypovídá i kauza o podmínkách pracovníků ve firmě Vodňanská drůbež. Kdy vietnamský zaměstnanec řekl německému rozhlasovému vysílání *Deutsche Welle*, v jakých podmínkách pracuje a kolik vynaložil finančních prostředků za zprostředkování práce v České republice (iROZHLAS 2019).

5.7 Vietnamská média v ČR

Další významný nástroj představují média (tisk, televize, rozhlas, internetové zpravodajství). Skrze ně se dostává dostatek informací k vietnamské diaspoře. Vzhledem k jazykové bariéře především u první generace, patří vietnamská média k hlavnímu zdroji informací pro Viet Kieu. Nutno ale připomenout, že vietnamská média jsou řízená a cenzurovaná⁴⁸. Množství vietnamských médií v ČR lze hodnotit za velmi bohaté, ale více méně se jedná o ty státní média, které jsou zveřejněná celé vietnamské diaspoře existující ve světě (podkapitola 4.6). Proto zmíním to nejdůležitější a to satelitní vysílání televize

---

⁴⁸ Podle Uyena (osobní rozhovor, 10. 3. 2020) si vietnamská vláda dává velkou práci s tím, aby to co se vysílá v médiích, zapadalo do jejich konceptu. Jako příklad uvedl, že ho ještě před vyostřením vztahů v souvislosti s pučem 2015 zvali na veškeré akce pořádané Svazem, ambasádou, aj., ale videozáznamy z těchto akcí byly sestříhány tak, aby pan Uyen na nich nebyl.

VTV4. Televizní vysílání funguje jako asi nejúčinnější propaganda vietnamské vlády. Uyen (osobní rozhovor, 10. 3. 2020) tvrdí, že skrze vietnamská média, jsou Vietnamci masírováni propagandou více než ti, co ve Vietnamu žijí. To odůvodnil tím, že v televizi všechno vypadá krásně, ale Vietnamec žijící ve Vietnamu každý den vidí realitu, zatímco Viet Kieu ne.

V ČR vysílá i Vietnamský rozhlas (VOV), jenž je rozdělen do šesti rozhlasových stanic podle zaměření. Posledním důležitým médiem je internetové zpravodajství. Existuje mnoho na vládu napojených zpravodajských webů, které informují o aktuálním dění v regionu i ve světě. Přítomnost médií v ČR dává vietnamské komunitě, především první generaci, možnost mít přehled o dění doma (ve Vietnamu) či jinde po světě. Nesmíme ale zapomínat na fakt, že Vietnam koriguje, co prostřednictvím médií zveřejní.

Co se tisku týče, tak mezi nejznámější se řadí deník *Nhan Dan* nebo *Quan Doi Nhan Dan cuoi tuan* (MZV ČRnd.). Pod záštitou Svazu jsou vydávány v ČR vietnamské tištěné noviny, které jsou financované z českých finančních prostředků schválených Radou pro národnostní menšiny. Pan Uyen (osobní rozhovor, 10. 3. 2020) jako zástupce v Radě říká, že noviny šíří vietnamskou propagandu za české peníze, což je podle jeho názoru nepřijatelné.

Dnes existuje i mnoho nových nestátních vietnamských a česko-vietnamských médií. Nejrozšířenější jsou převážně blogy, facebookové stránky nebo zpravodajské weby. Z převážné většiny jsou tyto novodobá média zakládána druhou generací Vietnamců, protože i oni chtějí být slyšet (Nguyen Manh Tung, osobní rozhovor, 21. 2. 2020). Jde o to, že vietnamská vláda druhé generaci nevěnuje příliš velkou pozornost, i přesto že ve svých vládních dokumentech jsou zmínky o jejich podpoře. Ale tím se zamýšlí spíš podpora vietnamské kultury a jazyka u druhé generace, nikoliv podpora jich. Na základě toho si například organizace AYVE vytvořila vlastní média a dala tak prostor druhé generaci k vyjádření svých názorů a myšlenek.

Závěr

Na základě této práce bylo představeno, jak velkou a významnou roli mohou diaspory v dnešním světě sehrávat. V práci se potvrdily i teorie a definice některých badatelů, kteří se výzkumem diaspor zabývají. Například se potvrdil význam diaspory a její překlenovací role, pomyslného mostu mezi domovinou a hostitelskou zemí, jak tvrdil G. Scheffer. Nicméně na druhou stranu nelze vyvrátit myšlenku ekonomky S. Plazy, která se domnívá, že definovat diasporu není tak snadné, jelikož dodnes existují velké mezery ve statistikách diaspor, protože jednotlivé statistiky se ve svých číslech velmi rozcházejí, což je způsobeno, tím že neexistuje jedna ucelená definice diaspory, která by říkala, kdo, kdy a za jakých podmínek se stává „členem“ diaspory.

Vietnamská diaspora má poměrně dlouhou tradici a od ostatních diaspor se výrazně liší. Vzhledem k jejímu vývoji se jednoznačně nejedná o uměle vytvořenou diasporu, nýbrž o přirozeně vytvořenou, protože vznikla na základě historického vývoje Vietnamské socialistické republiky. Její vývoj přidává na její výjimečnosti, protože kvůli tehdejší existenci severního a jižního Vietnamu došlo k rozštěpení vietnamské společnosti na pro-hanojskou a antikomunistickou, což se ve vietnamské diaspoře více či méně projevuje dodnes. I přesto, že se nejedná o uměle vytvořenou diasporu, dalo by se říci, že v poslední vlně migrace z Vietnamu (od vzniku reformy *Doi Moi*) se jedná o umělé rozšíření vietnamské diaspory ve světě. Vietnamci jsou motivováni vietnamskou vládou k odchodu za prací do zahraničí, kde se posléze mnoho z nich usadí, a to buď na základě svého rozhodnutí, anebo v mnoha případech proto, že nemají dostatečné finance na to vrátit se zpět, jelikož vynaložili spoustu peněz za zprostředkování práce v cizině. Vietnamská vláda podporuje ekonomickou migraci, protože tím řeší problém nedostatku pracovních míst ve Vietnamu a zároveň tím sleduje vidinu vyššího přílivu ekonomických a sociálních remitancí do země.

Na základě shromážděných dokumentů se může na první pohled zdát, že vietnamská vláda diasporu příliš nepodporuje. A že místo toho se soustřeďuje spíše na ekonomickou dočasnou migraci. To ale není úplná pravda, jelikož její viditelnější podpora ekonomické migrace, nepopírá význam vietnamské diaspory

pro vietnamskou vládu. Vietnamská diaspora sehrává v zahraniční politice velmi významnou roli. To potvrzuje i fakt, že vietnamská vláda s ní pracuje ve vládních dokumentech a je součástí politického programu země. Nicméně místo termínu diaspora používá výraz *overseas Vietnamese*. Bezpochyby tedy lze říct, že existují zahraničně-politické nástroje pracující s vietnamskou diasporou. Přitom některé z nich jsou více a některé méně viditelné. Nutno ale připomenout, že diaspora sama o sobě představuje velmi významný zahraničně-politický nástroj.

Prvním významným, ale především nejviditelnějším důvodem zájmu o diasporu, jsou remittance, a to jak ekonomické, tak sociální. Ekonomické remittance představují značnou část ročních příjmů Vietnamu. Zároveň díky nim, v souvislosti s reformami *Doi Moi* a následnou liberalizací, odstartoval rapidní ekonomický růst Vietnamu, díky němuž Vietnam následoval trend rozvoje v regionu jihovýchodní Asie. To je důvodem, proč Vietnam velmi podporuje politiku ekonomické migrace, s čímž úzce souvisí v práci zmíněná problematika pracovních agentur.

I když se možná na první pohled zdají ekonomické remittance nejdůležitějším přínosem diaspory, dovoluji si říci, že na základě mého výzkumu tomu ve skutečnosti úplně tak není. Naopak význam sociálních remitancí je podstatnější, i přesto, že je méně viditelný. Hlavní roli sehrávají především informační kanály. Vietnamská diaspora totiž slouží vietnamské vládě jako velmi spolehlivý informační kanál a jako zdroj vazeb a kontaktů v hostitelských zemích. Také pomáhá i při budování vztahů mezi VSR a danou hostitelskou zemí. Proto dnes můžeme sledovat, že i v západních zemích (USA, Kanada, Francie, apod.), kde původně existovala pouze antikomunistická komunita, dnes v těchto působí jak antikomunistická, tak pro-hanojská. Prakticky tedy můžeme říct, že Vietnam má své přívržence, téměř po celém světě, což má pro vietnamskou vládu velmi strategický a podstatný význam.

Výzkum potvrdil, že existuje určitá zahraniční politika i nástroje Vietnamu pracující s Vietnamci žijícími v zahraničí. V první řadě se snaží od 90. let budovat přívětivé prostředí pro Viet Kieu, a to jak pro investory, tak intelektuály. Skrze média se snaží šířit svou propagandu, úspěchy slavných vietnamských

podnikatelů a byznysmenů a ukazovat vše v „lepší světlo“. To je velmi účinné, protože na rozdíl od Vietnamců žijících ve Vietnamu se Viet Kieu nepotkávají s každodenní realitou. Vietnamská vláda tedy se svou diasporou počítá a pracuje s ní i ve vládních dokumentech.

Hlavní institucí, která se otázkou Vietnamců žijících v zahraničí zabývá, je Ministerstvo zahraničních věcí VSR, které spolu s příslušnými ministerstvy navrhuje a vykonává politiky vůči své diaspoře. Pod ním byly postupně zřízeny další instituce jako Výbor pro Viet Kieu či FOVC, které se také zabývají agendou vietnamské diaspory. Přívětivé prostředí vytváří prostřednictvím takových politik, které zvyhodňují zaslání ekonomického kapitálu do země, jako například zakládání bankovních účtů v cizí měně pro Viet Kieu a jejich příbuzné žijící ve Vietnamu nebo výhodnější podmínky pro vietnamské zahraniční investory, jako například prominutí dovozních sazeb či rychlejší a snadnější proces při vyřizování dokumentů potřebných k investování ve Vietnamu. Co se týče přívětivých podmínek, jedná se o to, co vietnamská vláda Viet Kieu nabízí. Tím mám na mysli, především podporu diaspory v zahraničí. K tomu jednoznačně přispívá činnost FOVC, protože Vietnamci žijící v zahraničí mohou žádat o finanční podporu svých projektů. Na první pohled se může zdát, že skrze něj vláda podporuje ekonomicky svou diasporu, ale dokázat to nelze. V dokumentech o FOVC se píše, že vláda poskytla pouze počáteční příspěvek a že dále je fond sponzorován Viet Kieu a vietnamskými spolky. To tedy znamená, že „na oko“ to vypadá, že vláda podporuje Viet Kieu, ale hlavními přispěvateli do fondu jsou právě zámožní Viet Kieu.

Nicméně nejbližší institucí pro Vietnamce žijící v zahraničí představují zastupitelské úřady v hostitelských zemích, které spravují a dohlíží na svou komunitu. Zároveň tyto vietnamské ambasády podporují integraci své diaspory do majoritní společnosti. V případě ČR si vietnamské velvyslanectví váží snahy hostitelské země o zařazení vietnamské komunity do společnosti, protože to může pomoci k prohloubení spolupráce mezi zeměmi. Ambasády komunikují a spolupracují především s vietnamskými spolky a sdruženími vzniklými v dané zemi. Z nich nejvíce spolupracují se Svazem Vietnamců v dané zemi, který je

vnímán jako „prodloužená ruka“ vietnamských velvyslanectví, tedy *de facto* vietnamské vlády. Toto přirovnání je velmi trefné, protože jak se v případové studii České republiky potvrdilo, Svaz Vietnamců v ČR se považuje za nejvýše postavené vietnamské sdružení (mezi vietnamskými uskupeními) v zemi. Jednotlivci ambasádu navštěvují spíše z úředních důvodů, pokud si potřebují vystavit nebo prodloužit pas, získat vízum či nahlásit změnu stavu, bydliště, atd. Tím se dostávám k další pravomoci zastupitelských úřadů v souvislosti s vystavováním pasů, protože ambasády rozhodují i o tom, komu pas vystaven nebude a bude mu tím odepřen přístup do země. To považuji za jediný viditelný tlak ze strany vietnamské vlády na Vietnamce žijící v zahraničí. Pokud se totiž někdo chová nelояálně vůči VSR, například reakcionáři, může jim být odepřen přístup do Vietnamu, protože je to jediná možnost, jak jedince potrestat a zároveň tím vyvíjet tlak i na ostatní, aby se tak nechovali. Avšak i zde došlo k určité liberalizaci, protože dnes je trestán pouze jedinec, zatímco dříve byl vyvíjen tlak na celou rodinu žijící ve Vietnamu i v zahraničí.

Na základě výzkumu vietnamské diaspory v ČR jsem dospěla k závěru, že napříč komunitou dochází k ideologickému štěpení na závislá, neutrální a nezávislá sdružení. Pod závislá sdružení se řadí *de facto* všechna zájmová sdružení, která fungují pod záštitou Svazu Vietnamců v ČR. Do této skupiny patří například Asociace českých Vietnamců, Svaz vietnamských žen, Svaz vietnamských podnikatelů nebo Svaz vietnamských studentů a mládeže. Hierarchizační struktura podléhá u závislých spolků vietnamské národní frontě.

Do druhé skupiny patří neutrální sdružení charakterizující ty, kteří se chovají apoliticky. Zde platí, že „kdo nic neřekne, nic nezkaží“ a tato pasivita jim dodává mnoho možností, protože mohou například čerpat některých výhod závislých sdružení a na druhou stranu mít svůj názor, o kterém na veřejnosti nemluví. Ale na tento typ je stále vyvíjen tlak ze strany závislých sdružení, aby se staly součástí Svazu.

A poslední typ – nezávislé spolky, které vystupují kriticky vůči vietnamskému režimu. V případě ČR se jedná o lidsko-právní spolek Van Lang, jehož člen zastává místo v Radě pro národnostní menšiny v ČR. A to není

náhodou, protože z textu vyplývá, že česká strana příliš nechtěla do Rady přijmout jednoho ze dvou kandidátů vybraných vietnamskou ambasádou. V této podkapitole jsem dále demonstrovala, jak se Svaz jako provládní sdružení zachovalo v situaci, kdy strategické místo zástupce vietnamské komunity v ČR v Radě získal člověk, který nesdílí principy vietnamského režimu. Jak chytře Svaz vyzval svá zájmová sdružení, aby podepsala petici proti panu Uyenovi za jeho sesazení, protože post zástupce v Radě by pro Svaz, ale i vietnamskou vládu, představoval velmi strategické místo, ze kterého by mohly získávat více informací, kontaktů a financí. O tom, že ČR finančně podporuje své národnostní menšiny, vypovídá v případě vietnamské menšiny fakt, že poskytuje finance na tisk vietnamských novin, i přesto, že se jedná o provládní tiskoviny, které šíří propagandu napříč vietnamskou komunitou.

Na závěr bych chtěla říct, že nejdůležitější nástroj vietnamské vlády vůči své diaspoře sehrává budování přívětivého prostředí ve Vietnamu a krajanská politika, která se v praxi vykonává prostřednictvím sdružení, respektive Svazem Vietnamců v dané hostitelské zemi. Na základě mého výzkumu a především díky oslovování potencionálních respondentů mohu říct, že vietnamský režim a jeho politika se promítá do vietnamské komunity v ČR. Nevylučuji podporu diaspory ze strany vietnamské vlády, ale zároveň nevyvracím, že vláda si koriguje a řídí skrze Svazy svou vietnamskou komunitu v ČR i ve světě. Přítomnost určitého tlaku je evidentní. Důkazem toho může být skutečnost, že jsem oslovila 15 potencionálních respondentů, ale uskutečnila se pouze 4 reálná setkání, z nichž většina se aktivně politickým děním zabývá, anebo jsou dokonce členy nezávislých spolků a nebojí se promluvit. Tím zároveň chtějí ukázat, že doba minulá je již pryč a že lidé by měli vystoupit ze své komfortní zóny a nebát se promluvit nahlas.

Seznam použité literatury

Belanger, Danièle – Wang, Hong-zen (2013). Becoming a Migrant: Vietnamese Emigration to East Asia. *Pacific Affairs* 85 (4), s. 31–50.

Ben-Moshe, Danny – Pyke, Joanne (2012). *The Vietnamese Diaspora in Australia: Current and Potential Links with the Homeland* (Victoria: Deakin University).

Blanc, Marie-Eve (2005). Vietnamese in France. In: Ember, Melvin – Ember, Carol R. – Skoggard, Ian eds., *Encyclopedia of Diasporas. Immigrant and Refugee Cultures Around the World* (New York: Springer), s. 1158–1168.

Cohen, Robin (2008). *Global Diasporas. An Introduction* (New York: Routledge).

Dekret vietnamské vlády č. 74–CP/1994, *Authority and Organization of the Apparatus of the Committee for Overseas Vietnamese*.

Dekret vietnamské vlády č. 81/2003/ND–CP, *detailing and guiding the Implementation of the Labor Code Regarding Vietnamese Laborers Working Overseas*.

Do, Hien Duc (1996). The New Migrants from Asia: Vietnamese in the United States. *OAH Magazine of History* 10 (4), s. 61–66.

Dorais, Louis-Jacques (2000). *The Cambodians, Laotians and Vietnamese in Canada* (Ottawa: The Canadian Historical Association).

Dům národnostních menšin (2017). *Vietnamská národnostní menšina* 25. 5. 2017 (<http://www.dnm-praha.eu/Vietnamska>, 25. 2. 2020).

Ellis-Petersen, Hannah (2019). Kim Jong-nam murder trial: prosecutors reject to free Doan Thi Huong. *The Guardian*. 14. 3. 2019 (<https://www.theguardian.com/world/2019/mar/14/kim-jong-nam-trial-prosecutors-reject-request-to-free-doan-thi-huong>, 29. 3. 2020).

Epoch Times ČR (2016). *Rozhovor: O současném Vietnamu, komunitě v ČR a vztazích s Čínou*, 22. 8. 2016

(<https://www.epochtimes.cz/2016082223351/Rozhovor-O-soucasnem-Vietnamu-komunite-v-CR-a-vztazich-s-Cinou.html>, 28. 2. 2020).

Freidingerová, Tereza (2014). *Vietnamci v Česku a ve světě* (Praha: SLON).

Frost, Frank (1991). *Vietnam's Foreign Relations: Dilemmas of Change* (Canberra: Department of the Parliamentary Library).

Goldin, Ian – Pitt, Andrew a kol. (2018). *Migration and the economy. Economic Realities, Social Impacts & Political Choices* (New York: Citigroup).

IdEA [nedatováno]. *What is a Diaspora* [nedatováno] (<http://www.diasporaalliance.org/what-is-a-diaspora/>, 14. 9. 2019).

IOM (2012). *Developing a Road Map for Engaging Diasporas in Development. A Handbook for Policymakers and Practitioners in Home and Host Countries* (Geneva: IOM).

IOM (2016). *Viet Nam* (<https://www.iom.int/countries/viet-nam>, 9. 9. 2019).

IOM (2019)a. *Diasporas*, 25. 7. 2019 (<https://migrationdataportal.org/themes/diasporas>, 11. 9. 2019).

IOM (2019)b. *International Migration Law. Glossary on Migration* (Geneva: IOM).

iROZHLAS (2019). *Otřesné podmínky, tvrdí o práci ve firmě Vodňanská drůbež cizinec. Agrofert nařčení striktně odmítá*, 6. 2. 2019 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/andrej-babis-agrofert-firmy-holding-vodnanske-kure_1902062017_ako, 28. 3. 2020).

Klípa, Ondřej (2011). Diaspora a rozvoj. In: Brázová, Věra-Karin – Ezzedine, Petra a kol., *Migrace a rozvoj* (Praha: UK), s. 208–228.

Kotkin, Joel – Skaife, Jane Le (2011). *Good morning, Vietnam*, 25. 11. 2011 (<https://www.newgeography.com/content/002543-good-morning-vietnam>, 25. 11. 2019).

- Lam, Kalvin (2017). *Away From The Motherland: Viet Kieu Communities Around The World*, 25. 7. 2017 (<https://vietcetera.com/en/away-from-the-motherland-viet-kieu-communities-around-the-world/>, 24. 10. 2019).
- Lam, Vu (2018). *Vietnam: reconciling the diaspora*, 18. 6. 2018 (<https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/vietnam-reconciling-diaspora>, 23. 11. 2019).
- Lucuk, Vít (2016). *Příběhy 20. století. Dan Vu (*1957)*, 16. 9. 2016 (<https://www.pametnaroda.cz/cs/vu-dan-20160916-0>, 25. 2. 2020).
- Martínková, Šárka – Pechová, Eva (2011). Vietnamci v ČR. In: Hirt, Tomáš ed., *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR* (Praha: Ministerstvo vnitra), s. 9–31.
- MOFA Vietnam (2008). *About Czech Republic Government's decision to temporarily suspend the issuance of visas for Vietnamese citizens from now to the end of 2008*, 18. 11. 2008 (http://www.mofa.gov.vn/en/tt_baochi/pbnfn/ns081120142023, 27. 3. 2020).
- MOFA Vietnam (2012). *Review of Vietnamese Migration Abroad* (Ha Noi: ADN Company).
- MOFA Vietnam (2017). *Structure of the Vietnamese Foreign Ministry* (http://www.mofa.gov.vn/en/bng_vietnam/nr070622153725/, 29. 10. 2019).
- MOFA Vietnam (2018). *Diplomatic Bluebook 2017* (Ha Noi: National Political Publishing House).
- MPI (2015). *The Vietnamese Diaspora in the United States* (Washington, DC: Migration Policy Institute).
- MV ČR (2009). *Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky v roce 2008* (Praha: MV ČR).
- MV ČR (2019). *Cizinci 3. Zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a*

Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytom na území České republiky k 31. 12. 2019 (Praha: MV ČR).

MZV ČR [nedatováno]. *Vietnamská média*, [nedatováno] (https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/media_ve_sвете/asie_a_pacifik/vietnamska_media.html, 27. 3. 2020).

Nguyen, Mai (2020). [Ústní sdělení] 22. 3. 2020 (Van Lang).

Nguyen, Manh Tung (2020). [Ústní sdělení] 21. 2. 2020 (AYVE).

Nguyen, Thuy (2020). [Ústní sdělení] 29. 2. 2020 (Velvyslanectví VSR).

Nožina, Miroslav – Kraus, Filip (2009). *Kriminální síť ve vietnamské diaspoře. Případ České republiky* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů).

Nožina, Miroslav – Kraus, Filip (2012). *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální síť v ČR a jejich mezinárodní dimenze* (Praha: KLP).

Oběžník vietnamské státní banky č. 02/2000/TT–NHNNZ, *Guiding the Implementation of the Prime Minister's decision No. 170/1999/QD–TTg of August 19, 1999 on Encouraging overseas Vietnamese to Transfer Money Back to the Country*.

Oběžník Ministerstva financí VSR č. 264/2016/TT–BTC, *Prescribing the rates and collection, remittances, management and use of charges and fees in the field of foreign affairs by overseas Vietnamese representative missions*.

Oběžník Ministerstva zahraničních věcí VSR č. 3/2000/TTLT–TCHQ–BNG, *guiding the Implementation of Article 4 of Decision NO. 10/1999/QD – TTg of October 27, 1999 of the Prime Minister on a Number of Policies Regarding Overseas Vietnamese*.

Oběžník Ministerstva práce, válečných invalidů a sociálních věcí VSR č. 5/TTLB/TC–LDTBXH/1996, *of the Ministry of Finance – the Ministry of Labor, War Invalids and Social Affairs Providing Guidance on Financial Regime for the*

Sending of Laborers Overseas for Tenured Work Under Decree No.7-CP of January 20, 1995, of the Government.

Pechová, Eva (2007). *Migrace Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování* (Praha: La Strada).

Pham, Andrew T. (2010). The Returning Diaspora: Analyzing overseas Vietnamese (Viet Kieu) Contributions toward Vietnam's Economic Growth. *DEPOCEN Working Papers Series* 27. 11. 2010, s. 1–41.

Plaza, Sonia (2019). *Data on Diasporas*, 5. 9. 2019 (<https://migrationdataportal.org/blog/talking-migration-data-data-diasporas>, 11. 9. 2019).

Rozhodnutí vietnamské státní banky č. 48–QD/NH7/1995, *of the Governor of the State Bank on Remittances in Foreign Exchange by Overseas Vietnamese.*

Rozhodnutí Ministerstva zahraničních věcí VSR č. 491/2003/QD–BNG, promulgating the Regulation on Organization and Operation of the Fund for Overseas Vietnamese Community.

Rozhodnutí vietnamské vlády č. 990/QD–TTg/2002, *establishing the Fund for Overseas Vietnamese Vommunity Support and Mobilization.*

Safran, William (1991). Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return. *A Journal of Iternational Studies* 1 (1), s. 83–99.

Schaland, Ann-Julia (2015). *The Vietnamese Diaspora in Germany* (Bonn: Deutsche Gesellschaft für Internazionale Zusammenarbeit GmbH).

Scheffer, Gabriel (2006). *Diaspora Politics: At Home Abroad* (Cambridge: Cambridge University Press).

Sinopsis (2019). *Český europoslanec na Hedvábné stezce*, 17. 5. 2019 (<https://sinopsis.cz/cesky-europoslanec-na-hedvabne-stezce/>, 28. 3. 2020).

Small, Ivan V. (2019). *How Vietnamese-Americans and other „Viet Kieu“ fuel capitalist dreams with remittances*, 27. 7. 2019 (<https://www.scmp.com/week->

asia/opinion/article/3020310/how-vietnamese-americans-and-other-viet-kieu-fuel-capitalist, 28. 10. 2019).

Smith, Nicola (2019). Doan Thi Huong: Vietnamese suspect in Kim Jong Nam murder is released. *The Telegraph*. 3. 5. 2019 (<https://www.telegraph.co.uk/news/2019/05/03/vietnamese-suspect-kim-jong-nam-murder-released/>, 29. 3. 2020).

Thayer, Carlyle A. (2015). *Vietnamese Diplomacy, 1975–2015: From Member of the Socialist Camp to Proactive International Integration* (Thủ Dầu Một: Thủ Dầu Một University).

Tyabaev, Andrey E. – Sedelnikova, Svetlana E. – Nguyen, Thi Hong Bach Lian – Lopukhin, Yaroslav N. (2016). Capital investment of overseas Vietnamese to the economy of the Socialist Republic of Vietnam. *SHS Web of Conferences* 28 [neuvedeno], ([neuvedeno]: EDP Sciences), s. 1–4.

UNDESA (2019). *Population Division. International Migrant Stock 2019* [nedatováno] (<https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>, 20. 11. 2019).

UNHCR (2000). *The State of The World's Refugees 2000: Fifty Years of Humanitarian Action* (Oxford: Oxford University Press).

Úřad vlády ČR [nedatováno]. *Pracovní a poradní orgány* [nedatováno] (<https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/>, 20. 2. 2020).

Úřadu vlády ČR (2013). *Vietnamská národnostní menšina*, 16. 7. 2013 (<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/vietnamska-mensina-108870/>, 25. 2. 2020).

Uyen, Pham Huu (2020). [Ústní sdělení] 10. 3. 2020 (KITE Systems).

Verzichová, Petra (2016). *Nejsme tu sami: příběhy menšin. Hong Nhung Nechybová (*1940)*, 28. 8. 2016 (<https://www.pametnaroda.cz/cs/nechybova-hong-nhung-20160828-0>, 1. 3. 2020).

Verzichová, Petra (2017). *Nejsme tu sami: příběhy menšin. Dao Le Quang (*1965)*, 21. 6. 2017 (<https://www.pametnaroda.cz/cs/le-quang-dao-20170621-0>, 25. 2. 2020).

VTV [nedatováno]. *Overview*, [nedatováno] (<https://english.vtv.vn/about-us.htm>, 28. 3. 2020).

Wolf, Bernd (2007). *The Vietnamese Diaspora in Germany. Structure and Potentials for Cooperation with a Focus on Berlin and Hesse* (GTZ: Eschborn).

Zákon č. 186/2013 Sb., *o státním občanství v České republice*.

Zákon vietnamského národního shromáždění č. 33/2009/QH, *on Overseas Representative Missions of the Socialist Republic of Vietnam*.

Zvoníček, Jakub (2018). *Nejsme tu sami: Příběhy menšin. Nguyen Manh Cuong (*1962)*, 6. 5. 2018 (<https://www.pametnaroda.cz/cs/manh-cuong-nguyen-20180506-0>, 25. 2. 2020).

Resumé:

This diploma thesis addresses a research of Vietnamese diaspora in the foreign policy of Vietnam and the of the Vietnam's tools towards its diaspora. The main objectives of the thesis are to analyse whether the Socialist Republic of Vietnam takes into account its diaspora and, in case it does, how it works with the diaspora. To achieve the aforementioned objectives the thesis is structured as interpretative qualitative analysis and is divided into four chapters. As for the first chapter, it discusses the historical context of the Vietnamese diaspora, as gaining knowledge of the diaspora's establishment and its evolution is indispensable for the research. The second part focuses on geopolitical mapping of the Vietnamese diaspora in nowadays world. The highest attention is paid to the most important continents and states in the world where is the largest representation of the Vietnamese diaspora. The third part deals with analysis of Vietnamese foreign policy towards its diaspora. Regarding the third chapter, it deals with the analysis of the Vietnamese foreign policy towards its diaspora. This part includes all tools that the Vietnamese government uses towards overseas Vietnamese. These three chapters serve as a theoretical introduction for the last chapter which is focused on the relationship of Vietnamese government and the diaspora in practice. The last chapter is a one case study of the Vietnamese diaspora in the Czech Republic. The Vietnamese diaspora in the Czech Republic has a long tradition and represents the third largest minority in the Czech Republic. Regarding the Czech point of view, Vietnamese community is assessed as a really specific one in the Czech area. Namely because of its strong relations within the community and for its integration to the Czech majority. For better understanding of the true relation between homeland and the diaspora, couple of interviews was realized with the representatives from the Vietnamese community. Out of 15 approached respondents, only 4 interviews were carried out. Such a low number of respondents (who were) willing to give an interview has an important significance for this research. On the basis of this thesis, it is possible to conclude that the Vietnamese diaspora plays a significant role in the Vietnamese foreign policy. Vietnamese government itself works with

the term “Overseas Vietnamese” in its government documents. Together with the foregoing, it uses particular tools to create favourable conditions for a transfer of social and economic remittances coming from its diaspora into Vietnam. However, despite the “good” relations between Vietnamese diaspora and its homeland, the reality is that Vietnam is a non-democratic state and it is still reflected in the diaspora. As well, it is possible to observe fear and self-censorship among the ordinary Vietnamese.

Přílohy

Příloha č. 1: Vietnamská diaspora ve světě

year	place	country	number of Vietnamese	year	place	country	number of Vietnamese
1990	1	United States of America	543 262	1995	1	United States of America	775 967
1990	2	Australia	136 918	1995	2	Australia	157 398
1990	3	Canada	108 997	1995	3	Canada	127 335
1990	4	France	99 095	1995	4	France	102 298
1990	5	Germany	69 594	1995	5	Germany	75 465
1990	6	Bangladesh	40 088	1995	6	Cambodia	44 367
1990	7	Russian Federation	32 251	1995	7	Bangladesh	29 184
1990	8	United Kingdom	19 674	1995	8	Malaysia	28 668
1990	9	Thailand	18 879	1995	9	Russian Federation	28 489
1990	10	Philippines	18 174	1995	10	Philippines	24 458
1990	11	China	18 063	1995	11	United Kingdom	20 943
1990	12	Cambodia	16 771	1995	12	China	19 149
1990	13	Ukraine	14 964	1995	13	Ukraine	14 476
1990	14	Lao People's Democratic Republic	13 852	1995	14	Lao People's Democratic Republic	13 368
1990	15	Malaysia	12 877	1995	15	Thailand	12 336
1990	16	Sweden	8 563	1995	16	Norway	10 594
1990	17	Norway	7 522	1995	17	Sweden	10 162
1990	18	Switzerland	7 338	1995	18	Japan	9 224

1990	19	China, Hong Kong SAR	7 324	1995	19	Netherlands	8 861
1990	20	Netherlands	7 130	1995	20	China, Hong Kong SAR	8 174
1990	21	Japan	6 235	1995	21	Switzerland	7 764
1990	22	Denmark	5 087	1995	22	Republic of Korea	7 664
1990	23	Czechia	3 604	1995	23	Denmark	6 865
1990	24	New Zealand	3 076	1995	24	Czechia	5 386
1990	25	India	2 832	1995	25	Belgium	3 562
1990	26	Belgium	2 690	1995	26	New Zealand	3 371
1990	27	Poland	2 343	1995	27	Austria	2 078
1990	28	Austria	1 842	1995	28	Finland	2 035
1990	29	Finland	1 645	1995	29	Poland	2 003
1990	30	Dem. People's Republic of Korea	716	1995	30	India	1 762
1990	31	Greece	713	1995	31	Hungary	1 499
1990	32	Yemen	706	1995	32	Italy	1 327
1990	33	Hungary	653	1995	33	Slovakia	713
1990	34	Italy	636	1995	34	Dem. People's Republic of Korea	699
1990	35	New Caledonia	499	1995	35	New Caledonia	578
1990	36	Republic of Korea	445	1995	36	Greece	465
1990	37	Kyrgyzstan	372	1995	37	Spain	423
1990	38	Spain	363	1995	38	Bulgaria	381
1990	39	Guam	352	1995	39	Guam	352
1990	40	Bulgaria	346	1995	40	Ireland	338

1990	41	Slovakia	241	1995	41	Belarus	282
1990	42	Belarus	182	1995	42	Kyrgyzstan	278
1990	43	Timor-Leste	162	1995	43	Timor-Leste	176
1990	44	South Africa	156	1995	44	Iceland	148
1990	45	Puerto Rico	124	1995	45	Puerto Rico	130
1990	46	Ireland	122	1995	46	American Samoa	102
1990	47	Mexico	81	1995	47	South Africa	97
1990	48	Iceland	76	1995	48	Lithuania	74
1990	49	Luxembourg	70	1995	49	Luxembourg	66
1990	50	Lithuania	66	1995	50	Mexico	64
1990	51	Cyprus	16	1995	51	Cyprus	23
1990	52	Ecuador	16	1995	52	Ecuador	18
1990	53	Mongolia	11	1995	53	Turkey	17
1990	54	Argentina	11	1995	54	Portugal	12
1990	55	Chile	10	1995	55	Mongolia	11
1990	56	Venezuela (Bolivarian Republic of)	10	1995	56	Argentina	11
1990	57	Turkey	7	1995	57	Chile	10
1990	58	Panama	5	1995	58	Venezuela (Bolivarian Republic of)	10
1990	59	Portugal	5	1995	59	Panama	6
1990	60	Romania	4	1995	60	Romania	6
1990	61	Latvia	3	1995	61	Latvia	5
1990	62	Costa Rica	2	1995	62	Bolivia (Plurinational State of)	3
1990	63	Bolivia (Plurinational State of)	1	1995	63	Sierra Leone	1
1990	64	American Samoa	1	1995	64	Costa Rica	1

1990	65	Guinea	0	1995	65	Guinea	0
1990	66	Sierra Leone	0	1995	66	Yemen	0
1990	67	Brazil	0	1995	67	Brazil	0
1990	68	Estonia	0	1995	68	Estonia	0
1990	69	Slovenia	0	1995	69	Slovenia	0

year	place	country	number of Vietnamese	year	place	country	number of Vietnamese
2000	1	United States of America	1 013 266	2005	1	United States of America	1 106 433
2000	2	Australia	163 700	2005	2	Australia	174 440
2000	3	Canada	148 701	2005	3	Canada	151 603
2000	4	France	105 501	2005	4	France	118 704
2000	5	Germany	81 335	2005	5	Germany	86 970
2000	6	Cambodia	71 963	2005	6	Malaysia	68 238
2000	7	Malaysia	54 395	2005	7	Cambodia	56 174
2000	8	Russian Federation	23 695	2005	8	Republic of Korea	45 497
2000	9	United Kingdom	22 566	2005	9	Japan	39 408
2000	10	China	20 235	2005	10	Czechia	31 521
2000	11	Bangladesh	18 280	2005	11	United Kingdom	24 711
2000	12	Republic of Korea	17 554	2005	12	China	22 324
2000	13	Japan	16 909	2005	13	Bangladesh	22 153
2000	14	Ukraine	14 166	2005	14	Russian Federation	18 748
2000	15	Lao People's Democratic Republic	11 611	2005	15	Ukraine	12 943
2000	16	Norway	11 177	2005	16	Sweden	12 352

2000	17	Sweden	10 898	2005	17	Netherlands	12 154
2000	18	Netherlands	10 560	2005	18	Norway	12 108
2000	19	China, Hong Kong SAR	9 023	2005	19	Lao People's Democratic Republic	10 717
2000	20	Denmark	8 651	2005	20	China, Hong Kong SAR	9 852
2000	21	Thailand	8 340	2005	21	Denmark	9 301
2000	22	Switzerland	8 220	2005	22	Switzerland	9 148
2000	23	Czechia	7 208	2005	23	Thailand	7 172
2000	24	Belgium	4 325	2005	24	Belgium	6 866
2000	25	New Zealand	3 841	2005	25	New Zealand	4 662
2000	26	Finland	2 424	2005	26	Italy	3 637
2000	27	Hungary	2 345	2005	27	Finland	3 560
2000	28	Austria	2 314	2005	28	Hungary	2 898
2000	29	Italy	2 017	2005	29	Austria	2 587
2000	30	Poland	1 713	2005	30	Poland	2 268
2000	31	Slovakia	1 381	2005	31	Slovakia	1 546
2000	32	Ireland	740	2005	32	Spain	765
2000	33	India	692	2005	33	Ireland	742
2000	34	Dem. People's Republic of Korea	681	2005	34	New Caledonia	706
2000	35	Spain	665	2005	35	Dem. People's Republic of Korea	682
2000	36	New Caledonia	658	2005	36	India	640

2000	37	Philippines	601	2005	37	Bulgaria	518
2000	38	Bulgaria	416	2005	38	Philippines	486
2000	39	Belarus	381	2005	39	Belarus	366
2000	40	Guam	351	2005	40	Iceland	355
2000	41	Greece	224	2005	41	Guam	351
2000	42	Iceland	220	2005	42	Greece	220
2000	43	American Samoa	203	2005	43	American Samoa	208
2000	44	Timor-Leste	192	2005	44	Timor-Leste	204
2000	45	Kyrgyzstan	178	2005	45	Kyrgyzstan	150
2000	46	Puerto Rico	138	2005	46	Mongolia	112
2000	47	South Africa	68	2005	47	Puerto Rico	108
2000	48	Luxembourg	63	2005	48	South Africa	89
2000	49	Lithuania	57	2005	49	Mexico	61
2000	50	Mexico	50	2005	50	Luxembourg	54
2000	51	Cyprus	29	2005	51	Lithuania	52
2000	52	Turkey	29	2005	52	Cyprus	42
2000	53	Ecuador	20	2005	53	Portugal	37
2000	54	Portugal	20	2005	54	Turkey	29
2000	55	Mongolia	13	2005	55	Panama	28
2000	56	Argentina	11	2005	56	Ecuador	24
2000	57	Chile	10	2005	57	Chile	15
2000	58	Venezuela (Bolivarian Republic of)	10	2005	58	Venezuela (Bolivarian Republic of)	10
2000	59	Yemen	9	2005	59	Romania	9
2000	60	Panama	8	2005	60	Argentina	8
2000	61	Romania	8	2005	61	Latvia	8
2000	62	Latvia	7	2005	62	Bolivia (Plurinational State of)	7
2000	63	Bolivia (Plurinational State of)	4	2005	63	Sierra Leone	1

2000	64	Sierra Leone	1	2005	64	Costa Rica	1
2000	65	Costa Rica	1	2005	65	Slovenia	1
2000	66	Guinea	0	2005	66	Guinea	0
2000	67	Brazil	0	2005	67	Yemen	0
2000	68	Estonia	0	2005	68	Brazil	0
2000	69	Slovenia	0	2005	69	Estonia	0

year	place	country	number of Vietnamese	year	place	country	number of Vietnamese
2010	1	United States of America	1 236 000	2015	1	United States of America	1 300 575
2010	2	Australia	203 770	2015	2	Australia	235 590
2010	3	Canada	165 125	2015	3	Canada	168 212
2010	4	France	118 068	2015	4	Japan	146 956
2010	5	Republic of Korea	91 420	2015	5	France	130 894
2010	6	Germany	91 388	2015	6	Republic of Korea	113 589
2010	7	Malaysia	78 326	2015	7	Malaysia	95 517
2010	8	Czechia	52 748	2015	8	Germany	95 221
2010	9	Japan	41 781	2015	9	Czechia	45 525
2010	10	Cambodia	40 384	2015	10	Cambodia	36 436
2010	11	United Kingdom	26 032	2015	11	United Kingdom	33 291
2010	12	Bangladesh	25 830	2015	12	China	28 095
2010	13	China	24 413	2015	13	Bangladesh	27 521
2010	14	Lao People's Democratic Republic	14 827	2015	14	Lao People's Democratic Republic	18 938

2010	15	Sweden	14 584	2015	15	Sweden	17 085
2010	16	Russian Federation	13 416	2015	16	Norway	13 835
2010	17	Norway	12 958	2015	17	Russian Federation	13 671
2010	18	Ukraine	12 349	2015	18	Netherlands	13 600
2010	19	Netherlands	12 185	2015	19	Ukraine	12 390
2010	20	Switzerland	10 860	2015	20	Switzerland	11 417
2010	21	China, Hong Kong SAR	10 704	2015	21	Denmark	10 935
2010	22	Denmark	9 775	2015	22	China, Hong Kong SAR	10 930
2010	23	Belgium	7 909	2015	23	Belgium	8 206
2010	24	Thailand	6 519	2015	24	Finland	7 438
2010	25	New Zealand	5 572	2015	25	Thailand	7 049
2010	26	Finland	5 526	2015	26	New Zealand	6 393
2010	27	Italy	4 973	2015	27	Italy	5 295
2010	28	Hungary	3 450	2015	28	Austria	3 344
2010	29	Poland	2 896	2015	29	Hungary	3 305
2010	30	Austria	2 859	2015	30	Poland	2 792
2010	31	Slovakia	1 737	2015	31	Slovakia	2 145
2010	32	Spain	1 112	2015	32	Spain	1 634
2010	33	New Caledonia	753	2015	33	Dem. People's Republic of Korea	751
2010	34	Dem. People's Republic of Korea	682	2015	34	Bulgaria	635

2010	35	Ireland	622	2015	35	Ireland	635
2010	36	Bulgaria	598	2015	36	Iceland	613
2010	37	India	587	2015	37	New Caledonia	583
2010	38	Iceland	489	2015	38	India	565
2010	39	Philippines	406	2015	39	Philippines	413
2010	40	Guam	351	2015	40	Belarus	366
2010	41	Belarus	351	2015	41	Guam	354
2010	42	Mongolia	225	2015	42	Mongolia	278
2010	43	Greece	223	2015	43	South Africa	249
2010	44	American Samoa	212	2015	44	American Samoa	211
2010	45	Timor-Leste	209	2015	45	Greece	209
2010	46	South Africa	139	2015	46	Timor-Leste	208
2010	47	Brazil	126	2015	47	Brazil	152
2010	48	Kyrgyzstan	122	2015	48	Kyrgyzstan	107
2010	49	Mexico	81	2015	49	Mexico	85
2010	50	Cyprus	68	2015	50	Romania	80
2010	51	Puerto Rico	65	2015	51	Luxembourg	71
2010	52	Panama	50	2015	52	Cyprus	65
2010	53	Portugal	48	2015	53	Puerto Rico	64
2010	54	Luxembourg	47	2015	54	Panama	59
2010	55	Lithuania	40	2015	55	Portugal	53
2010	56	Ecuador	33	2015	56	Ecuador	48
2010	57	Turkey	29	2015	57	Lithuania	35
2010	58	Yemen	28	2015	58	Estonia	32
2010	59	Romania	21	2015	59	Chile	30
2010	60	Chile	20	2015	60	Turkey	29
2010	61	Venezuela (Bolivarian Republic of)	11	2015	61	Yemen	15

2010	62	Estonia	11	2015	62	Slovenia	15
2010	63	Bolivia (Plurinational State of)	10	2015	63	Bolivia (Plurinational State of)	12
2010	64	Latvia	10	2015	64	Venezuela (Bolivarian Republic of)	12
2010	65	Slovenia	6	2015	65	Latvia	7
2010	66	Argentina	5	2015	66	Guinea	5
2010	67	Sierra Leone	1	2015	67	Argentina	5
2010	68	Costa Rica	1	2015	68	Costa Rica	1
2010	69	Guinea	0	2015	69	Sierra Leone	0

year	place	country	number of Vietnamese
2019	1	United States of America	1 368 746
2019	2	Australia	265 018
2019	3	Japan	209 731
2019	4	Canada	180 258
2019	5	France	138 552
2019	6	Republic of Korea	115 632
2019	7	Germany	104 454
2019	8	Malaysia	99 875
2019	9	Czechia	46 631
2019	10	Cambodia	38 744
2019	11	United Kingdom	37 805
2019	12	China	29 612

2019	13	Bangladesh	27 883
2019	14	Sweden	20 448
2019	15	Lao People's Democratic Republic	20 076
2019	16	Norway	15 246
2019	17	Netherlands	14 225
2019	18	China, Hong Kong SAR	14 161
2019	19	Russian Federation	13 667
2019	20	Ukraine	12 513
2019	21	Switzerland	12 093
2019	22	Denmark	10 815
2019	23	Finland	10 036
2019	24	Belgium	8 765
2019	25	Thailand	7 350
2019	26	New Zealand	6 571
2019	27	Italy	5 909
2019	28	Austria	3 947
2019	29	Hungary	3 548
2019	30	Poland	2 956
2019	31	Slovakia	2 248
2019	32	Spain	1 693
2019	33	Iceland	798

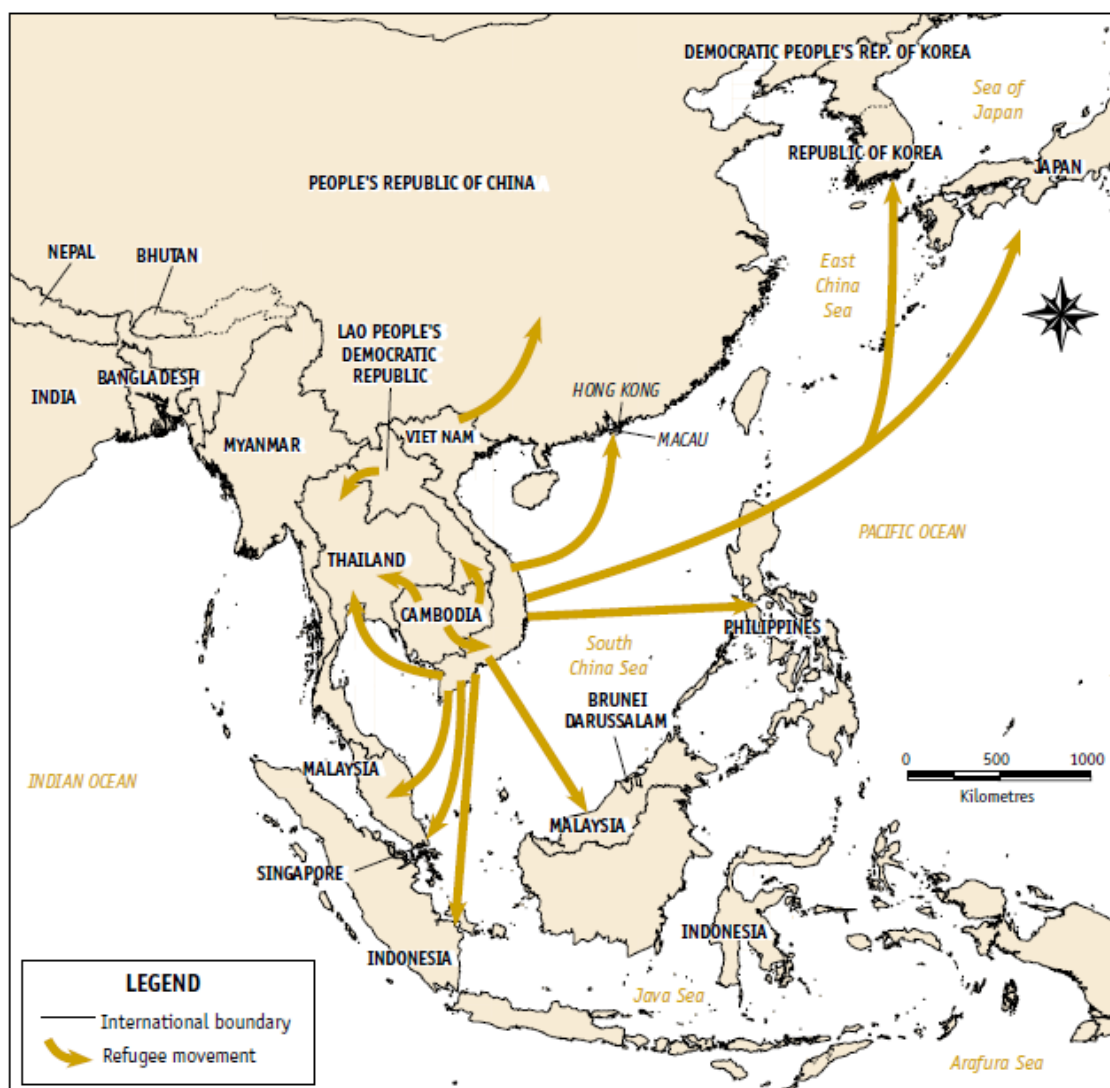
2019	34	Dem. People's Republic of Korea	765
2019	35	Bulgaria	714
2019	36	Ireland	697
2019	37	New Caledonia	613
2019	38	Luxembourg	600
2019	39	India	555
2019	40	Philippines	425
2019	41	Guam	371
2019	42	Belarus	361
2019	43	Mongolia	295
2019	44	South Africa	278
2019	45	Romania	246
2019	46	American Samoa	211
2019	47	Timor-Leste	205
2019	48	Greece	204
2019	49	Brazil	171
2019	50	Kyrgyzstan	104
2019	51	Mexico	87
2019	52	Cyprus	64
2019	53	Panama	61
2019	54	Puerto Rico	60
2019	55	Portugal	53
2019	56	Ecuador	47
2019	57	Chile	40
2019	58	Turkey	39
2019	59	Estonia	39

2019	60	Lithuania	31
2019	61	Latvia	24
2019	62	Slovenia	23
2019	63	Yemen	15
2019	64	Bolivia (Plurinational State of)	13
2019	65	Venezuela (Bolivarian Republic of)	11
2019	66	Argentina	5
2019	67	Guinea	4
2019	68	Costa Rica	1
2019	69	Sierra Leone	0

Zdroj: UNDESA 2019 (*vlastní zpracování*)

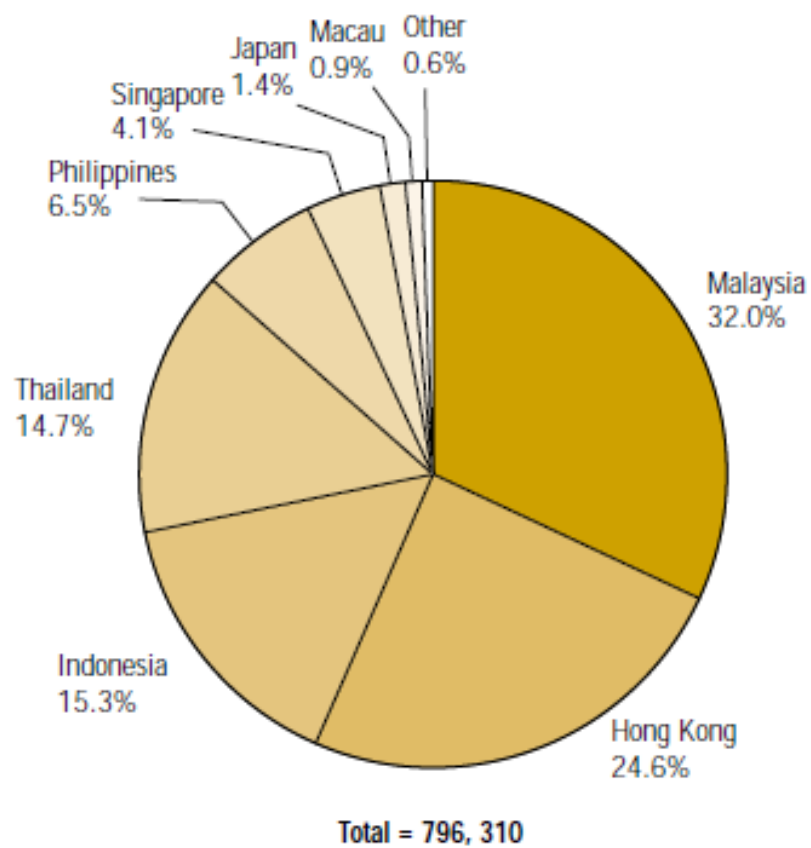

Příloha č. 2: Země prvního azylu 1975–1995

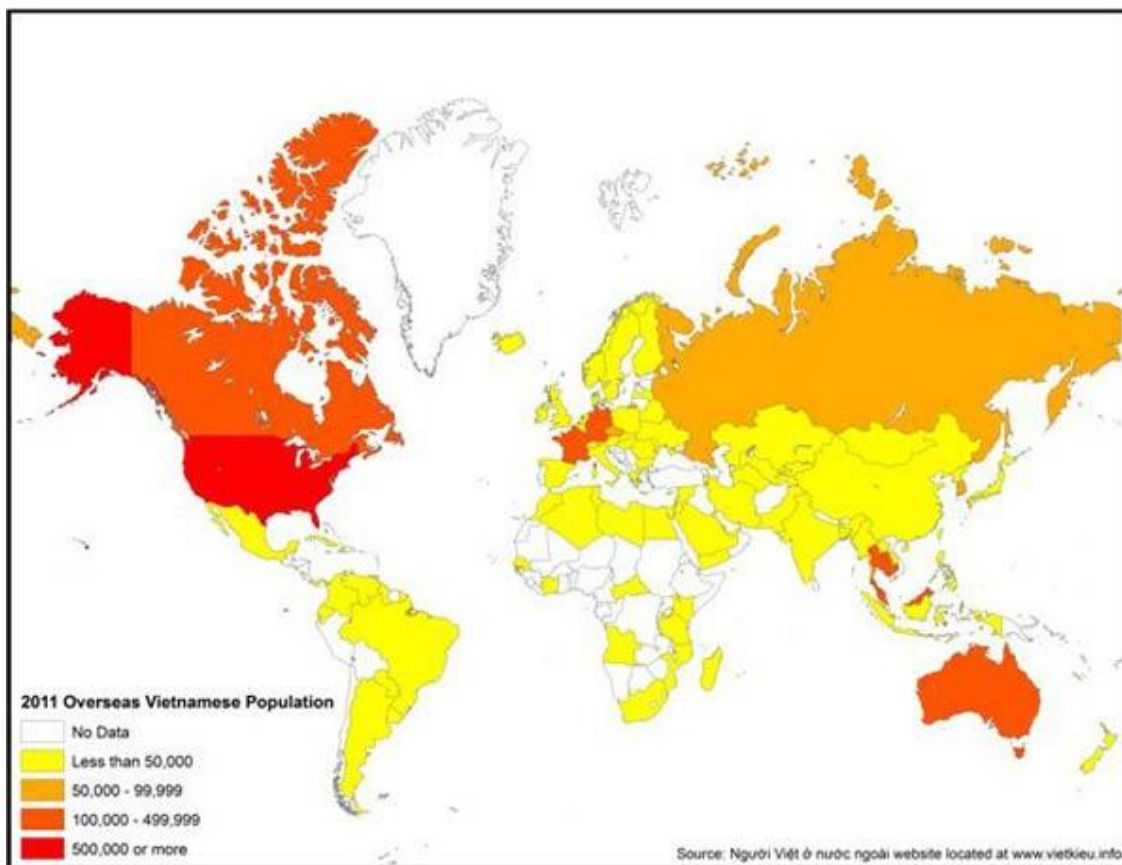

Zdroj: UNHCR 2000: 80

Příloha č. 3: Porovnání „Boat people“ v zemích prvního azylu 1975–1995

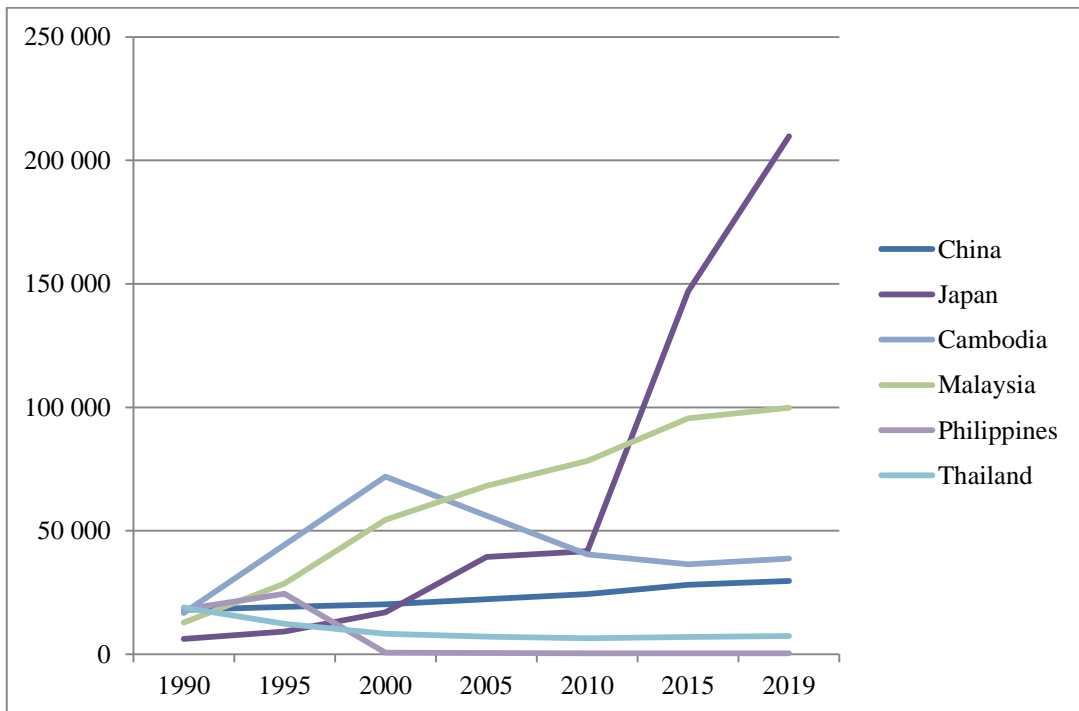
Zdroj: UNHCR 2000: 89

Zdroj: Kotkin – Skaife 2011

Příloha č. 5: Vietnamská diaspora v Asii 1990–2019

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2019
China	18,063	19,149	20,235	22,324	24,413	28,095	29,612
China, Hong Kong SAR	7,324	8,174	9,023	9,852	10,704	10,930	14,161
Dem. People's Republic of Korea	716	699	681	682	682	751	765
Japan	6,235	9,224	16,909	39,408	41,781	146,956	209,731
Mongolia	11	11	13	112	225	278	295
Republic of Korea	445	7,664	17,554	45,497	91,420	113,589	115,632
Cambodia	16,771	44,367	71,963	56,174	40,384	36,436	38,744
Lao People's Democratic Republic	13,852	13,368	11,611	10,717	14,827	18,938	20,076
Malaysia	12,877	28,668	54,395	68,238	78,326	95,517	99,875
Philippines	18,174	24,458	601	486	406	413	425
Thailand	18,879	12,336	8,340	7,172	6,519	7,049	7,350
Timor-Leste	162	176	192	204	209	208	205

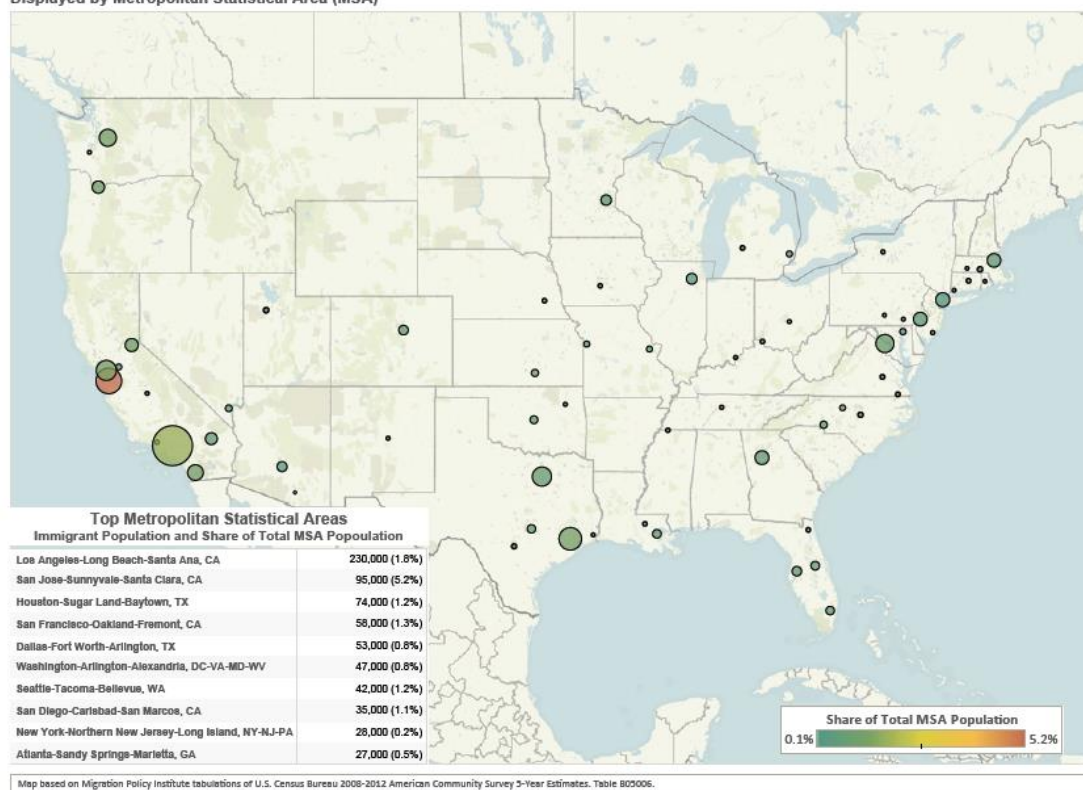
Zdroj: UNDESA 2019 (vlastní zpracování)

Příloha č. 6: Vietnamská diaspora v Kanadě na přelomu 80. a 90. let 20. století

Province	No.	%
Newfoundland	65	0.1
Prince Edward Island	–	–
Nova Scotia	645	0.7
New Brunswick	250	0.3
Quebec	21,800	23.1
Ontario	38,550	40.9
Manitoba	3,545	3.8
Saskatchewan	1,530	1.6
Alberta	15,135	16.1
British Columbia	12,595	13.4
Yukon Territory	30	0.05
Northwest Territories	120	0.15
Canada	94,255	100.0

Zdroj: Dorais 2000: 11

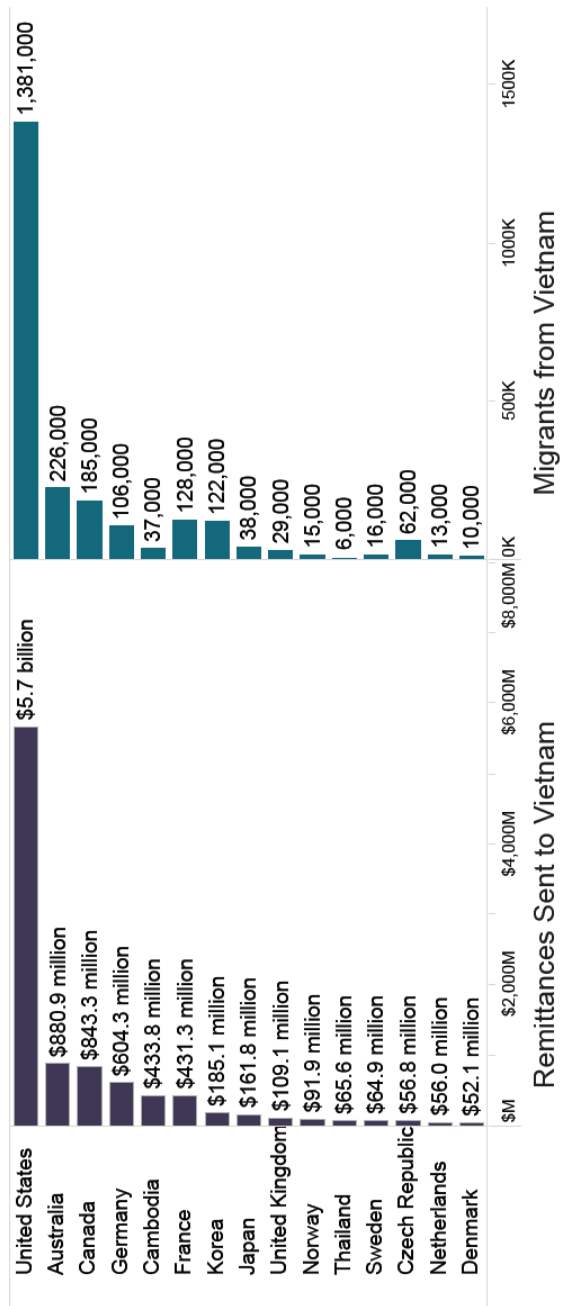
Immigrant Population from Vietnam
 Displayed by Metropolitan Statistical Area (MSA)

Zdroj: MPI 2015: 7

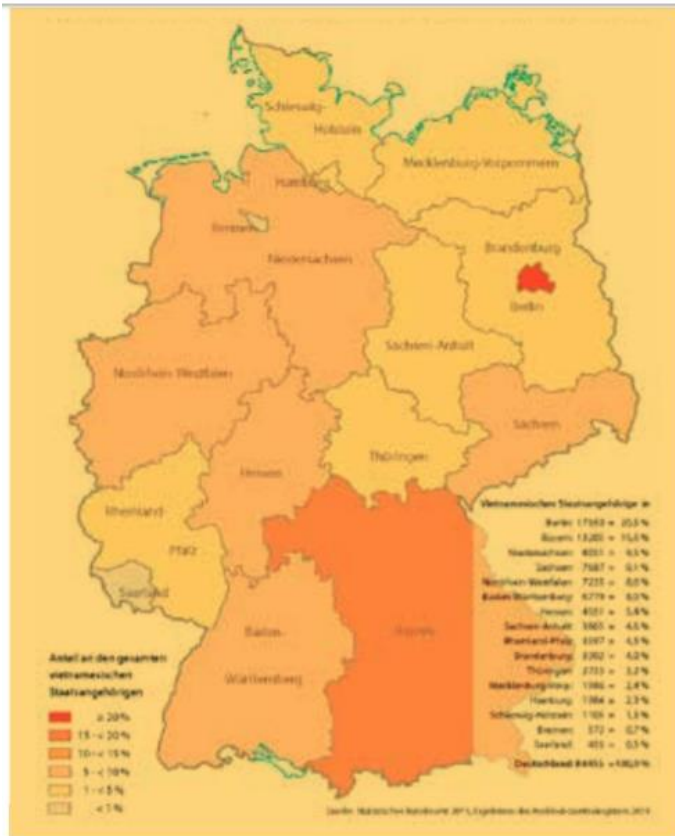
Příloha č. 8: Remittance zasílané do Vietnamu dle země pobytu a vietnamská emigrace, 2012

Remittance Inflows to Vietnam by Sending Country and the Vietnamese Emigrant Population, 2012

Zdroj: MPI 2015: 6

Příloha č. 9: Vietnamci v Německu dle zastoupení v jednotlivých spolkových zemích

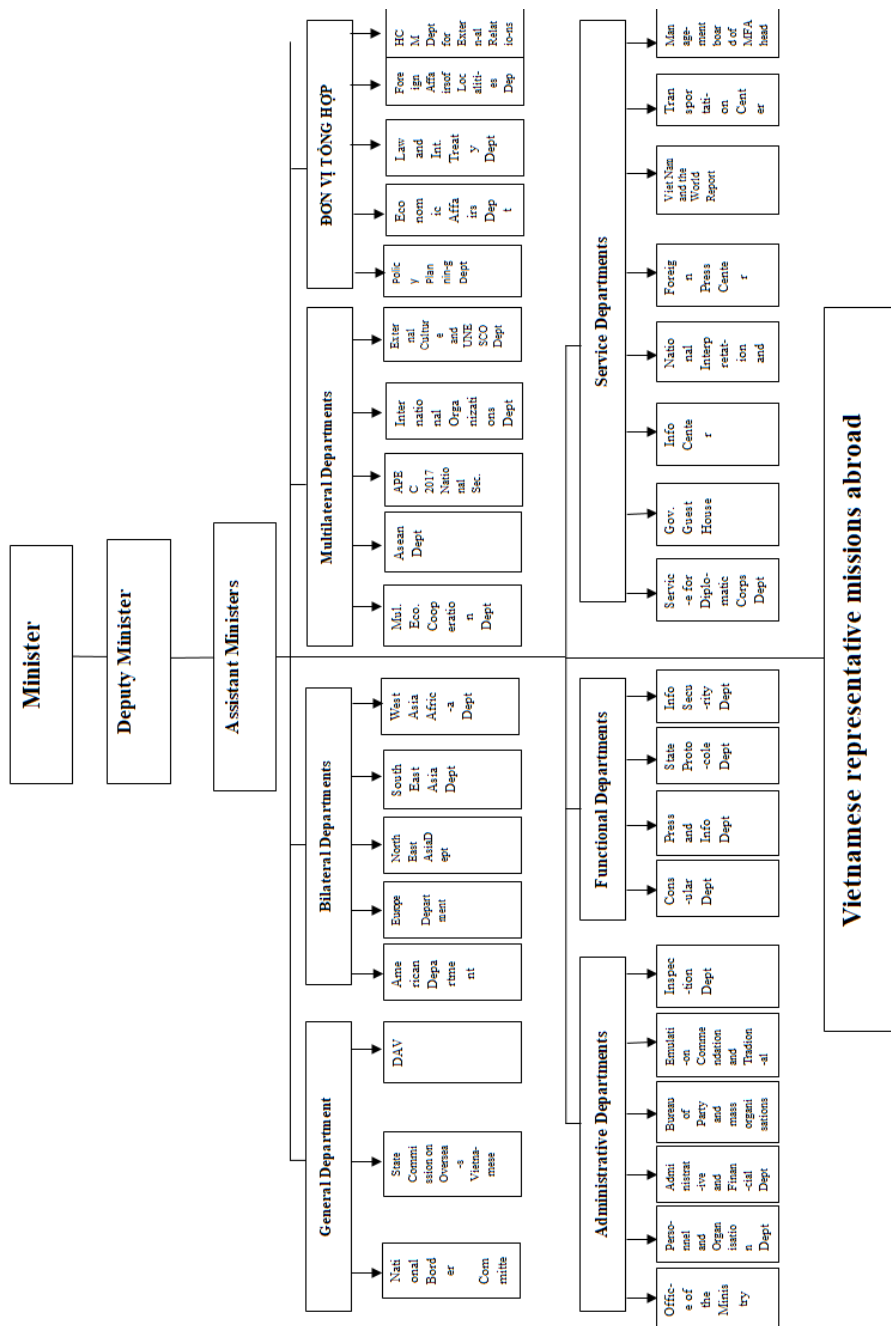

Zdroj: Schaland 2015: 15

Příloha č. 10: Struktura Ministerstva zahraničních věcí Vietnamu

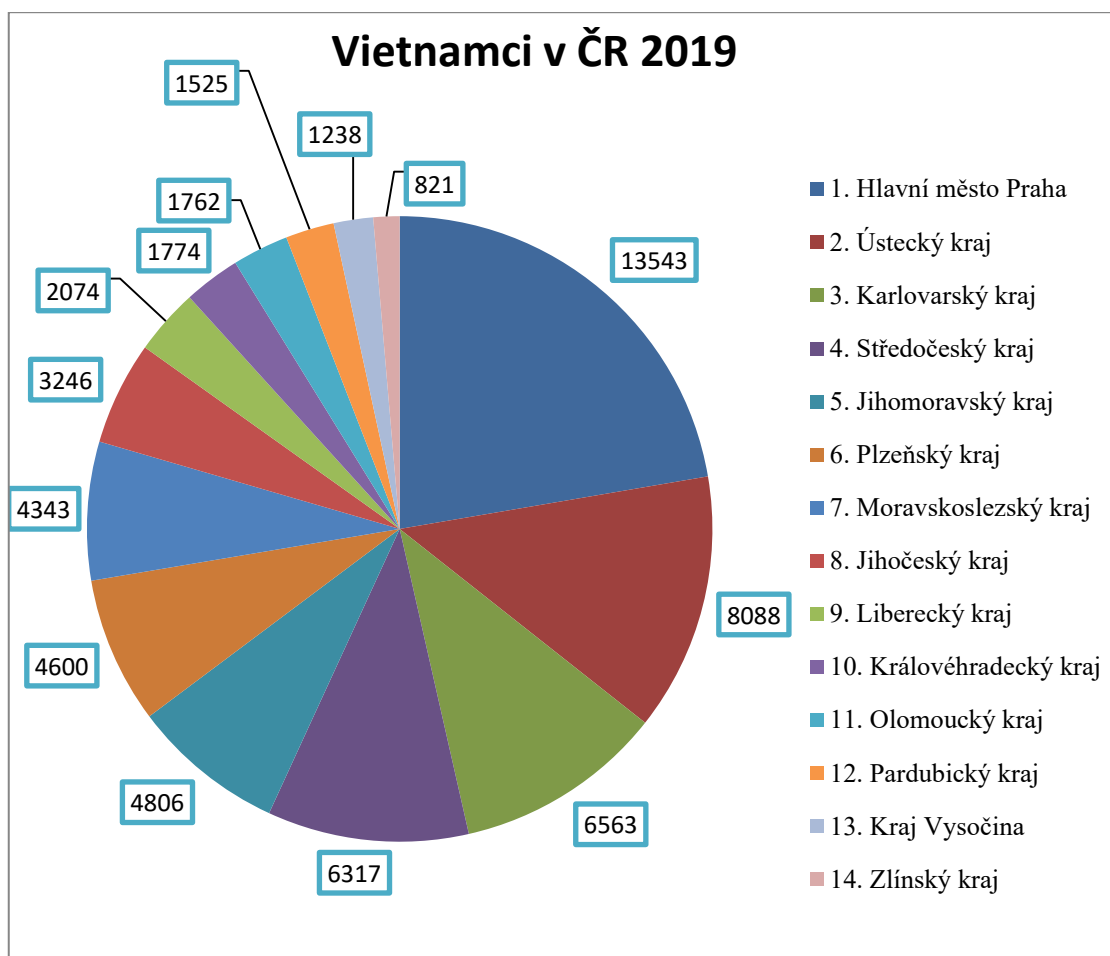

ORGANIZATION CHART OF THE MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF VIET NAM

Zdroj: MOFA Vietnam 2017

Příloha č. 11: Vietnamci v ČR 2019 (podle krajů)

Zdroj: MV ČR 2019 (vlastní zpracování)